

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ ਏ (ਮੁਖ ਸੰਪਾਦਕ)

www.pardestimes.com
ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ pardestimes

ਰਣਜੀਤ ਕੌਰਲਾ ਐਮ. ਬੀ. ਏ. ਮੈਨੋਜ਼ਿੰਗ ਐਡੀਟਰ

VOL- 16

No. 392

March 2, 2022

E-mail : info@pardestimes.com

Ph 510-938-7771, 510-516-3536

ਇਸ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੈਟਰ

ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ ਰੈਂਡੜੇ ਵਰਤਦੀਆਂ ਦੇਖੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ - ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 20 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਹੋਈਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੋਟਾਂ ਪੈਣ ਦਾ ਅਮਲ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੋਟਰ ਇਸ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਭੇਦ ਦਿੰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੇ ਕਿ 10 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਕਿਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣੇਗੀ। ਮੀਡੀਆ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਫਰ-ਪ੍ਰੈਫਰ ਕੇ ਹੰਭ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੋਟਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਦੇਣ ਤੋਂ ਮੁੰਹ ਫੇਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਸ ਵਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰਮਾਉ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਦਰਾਂ ਲਗਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਕਿਸ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣੇਗੀ।

ਜੋੜ-ਤੋੜ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਆਰੰਭ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੋਟਾਂ ਦਾ ਅਮਲ ਮੁੰਕਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਘੱਟ ਵੋਟਾਂ ਭੁਗਤਣ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਪਿੱਛੋਂ ਬਣੇ ਮਾਹੌਲ ਕਾਰਨ ਕਾਰਨ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਤੋਂ ਚੋਣ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਵੀ ਝੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਕੁਝ ਕਹਿੰ ਤੋਂ ਟਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਸੁਥੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਨੂੰ ਬਹੁਮਤ ਦੀ ਥਾਂ ਰਲ-ਮਿਲ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਬਾਰੇ ਕਿਆਸਾਂ ਦਾ ਦੌਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਿਖਰ ਉਤੇ ਹਨ। ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਵੀ ਇਸੇ ਵਾਰਮੂਲੇ ਉਤੇ ਜੋੜ-ਤੋੜ ਲਈ ਜੁਟੀਆਂ ਜਾਪ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲਾ ਗੱਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਜੋੜ-ਤੋੜ ਵਾਲੇ ਵਾਰਮੂਲੇ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹੌਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਭਾਜਪਾ ਸਣੇ ਰਵਾਇਤੀ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਹੈ।

ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਮੁੜ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਆਉਣ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਆਗਾਂ ਲੋੜ ਪੈਣ ਉਤੇ ਮੁੜ ਸਿਆਸੀ ਸਾਂਝ ਦੀ ਹਾਂਡੀ ਭਰੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ, ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਕਰਨ, ਡੇਰਿਆਂ ਤੋਂ ਮਿਲੇ ਕਬਿਤ ਭਰੋਸੇ ਪਿੱਛੋਂ ਭਾਜਪਾ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸੱਤਾਂ ਦਾ ਰੀਂ ਕਾਂਗਰਸ, ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ, ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ

ਦੇ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੇਂਦਰੀ ਗੁਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸਾਹ ਨੇ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਂਡੀ ਭਰੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ, ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ

ਦਲ-ਬਸਥਾ ਗੱਠਜੋੜ, ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬ ਲੋਕ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਸੰਯੁਕਤ) ਦਾ ਗੱਠਜੋੜ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਲੜ ਕੇ ਆਈ ਇਕ ਧਿਰ ਦੇ ਬਣਾਏ

ਸੰਯੁਕਤ ਸਮਾਜ ਮੋਰਚੇ ਦਰਮਾਨ ਪੰਜ ਕੋਨੇ

ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਸਿਮਰਨ ਜੀਤ

ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੂੰ ਅਮਰਗੜ੍ਹ

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ

ਹਲਕਿਆਂ ਤੋਂ ਦੋ-ਦੋ

ਇਕੋ ਨਾਵਾਂ ਵਾਲੇ

ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੋਣ

ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਇੱਕ ਹਲਕਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀ

ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਇਕੋ ਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ।

ਤਾਵੇਂ ਇਹ ਸਿਆਸੀ ਪੱਤਾ ਜਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਫਿਰ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਪੱਖ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਐਤਕੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹੋਰੇ ਫਸੇ

ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਕਰਕੇ ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਵੱਡੇ ਯੁੰਡਰਾਂ ਦੀਆਂ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 3 'ਤੇ)

Certified Insurance Agent

Global Green
INSURANCE AGENCY

ਹੈਲਥ ਇੰਸ੍ਰੋਨ ਕਰਵਾਉਣ
ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਫੋਨ: 510-487-1000

MANN@GGIABA.COM

Mann Insurance Brokers Inc.
4123 Dyer St., #230, Union City, CA 94587

Padam Builders Inc.

ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਦੀ 100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਗਰੰਟੀ

ਅਸੀਂ ਨਵੇਂ ਮਕਾਨ, ਗੈਸ ਸਟੇਨਨ, ਮੋਲ, ਸ਼ੋਅਰੂਮ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਢਾਉਂਡੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੁੰਕਮਲ ਹੋਣ ਤੱਕ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

Bhupinder Singh Padam
email: padambuilders@gmail.com
Licensed # 1019803
3143 ARDEN ROAD, HAYWARD CA- 94545

CELL 510-565-6667

Allstate
You're in good hands.
Avninder Singh
Insurance Specialist, CA Lic. # 0822501
Auto ~ Home ~ Life ~ Health ~ Business ~ Commercial

PH.(510) 441-7490
Toll free (877) 441-7490

30042 MISSION BLVD. SUITE 221 HAYWARD, CA 94544

ਜਸਪਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ, ਨਿਊਯਾਰਕ ਤੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਚਾਨਡੀਜ਼ੀ ਸਟੇਅ, ਬੱਚਾ ਗੋਦ ਲੈਣਾ, ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ,

ਵਿਆਹ, ਐਚ ਵਨ, ਐਲ ਵਨ, ਲੇਬਰ

ਸਰਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮੁਹਤ ਸਲਾਹ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦਫ਼ਤਰ	ਨਿਊਯਾਰਕ ਦਫ਼ਤਰ	ਸੈਕਰਮੈਂਟ ਦਫ਼ਤਰ	ਫਰਿਜ਼ਨ ਦਫ਼ਤਰ
44808 S. Grimmer Blvd # 208 Fremont, CA 94538 510-657-6444	37-18-73rd ST. Ste 401 Jackson Height, NY 11372 718-533-8444	2945 W. Capitol Ave. West Sacramento CA-95691 916-372-448	4491 w. Shaw Ave # 300B Near Costco Fresno, CA 93722 phone 559-271-5511

See me today and get the discounts and service you deserve

Gurbinder S Mavi
Insurance Lic# 0F22244
Bus: 650-326-0660, Cell : 408-829-6284
988 El Monte Ave Mountain View, CA 94040

Like a Good Neighbor, State Farm is There www.gmavi.com

State farm mutual Automobile Insurance Company, State Farm Indemnity Company Bloomington, IL

AUTOBAHN
Body & Paint

Specializing in Convenience & Quality

ਡੋਟਾਂ ਅਤੇ ਪੋਟ ਦਾ ਕੰਮ ਵਰਵਾਉਣ ਲਈ ਮਿਲੇ

Baghel Singh Jaswal
Ph: (650) 966-1840, Fax: (650) 966-1023
www.autobahnbodypaint.com

778 Yuba Drive, Mountain View, CA 94041

Raj Budwal
(Investment and Financial Advisor)

**408-972-8000,
408-835-0202 (Cell)**

Budwal and Associates
329 Piercy Road, San Jose, CA 95138
8350202@gmail.com

ਯਕਰੇਨ ਦੇ 4 ਲੱਖ ਲੋਕ ਸਰਹੰਦ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ, ਜੰਗ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਹੋਈ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ- ਰੂਸ ਤੇ ਯੂਕਰੇਨ ਵਿਚਾਲੇ ਜੰਗ ਤੇਜ਼ ਹੋਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ 'ਚ ਯੂਕਰੇਨ ਦੇ ਰਾਜਦੂਤ ਡਾਕਟਰ ਇਗੋਰ ਪੋਲੀਖਾ ਨੇ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੂਸੀ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਯੂਕਰੇਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ। ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ 'ਚ ਬੋਲਦਿਆਂ ਪੋਲੀਖਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕ ਮਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਯੂਕਰੇਨ 'ਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਸਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੰਦਿਆਂ ਪੋਲੀਖਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਹਵਾਈ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਰੂਸੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰੂਸ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਰੂਸ ਦੀ ਸਾਰੀਆਂ ਸਹਿਤੀਆਂ ਤੋਂ ਪੀਤੜ ਹੈ। ਲਗਪਗ 5,300 ਰੂਸੀ ਸੈਨਿਕ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਗੁਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪੋਲੀਖਾ ਨੇ ਯੂਕਰੇਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰੂਸੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਲਾਈਮੀਰ ਪੁਤਿਨ 'ਤੇ ਜੰਗ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਸਾਡਾ ਵਫ਼ਦ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਾਰਤਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦੌਰ 'ਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਾਰਤਾ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਗੋਲਾਬਾਰੀ, ਬੰਬਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਇੱਕ ਪ੍ਰੈਸ ਬ੍ਰੀਫਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਪੋਲੀਖਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਾਰਨ ਯੂਕਰੇਨ ਤੋਂ ਸ਼ਗਰਦਬੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 400,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜੰਗ ਨਾ ਰੋਕੀ ਗਈ ਤਾਂ ਇਹ ਗਿਣਤੀ 70 ਲੱਖ ਤੱਕ ਪੁੱਛੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਰਹੰਦ 'ਤੇ ਲੰਬੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਲੱਗ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਲੱਖਾਂ ਯੂਕਰੇਨੀਅਨ ਸਰਹੰਦ ਪਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ 'ਚ ਲਾਈਨ 'ਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਯੂਕਰੇਨ ਦੇ ਰਾਜਦੂਤ ਦੀ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਲੋਂ ਸੀਰੀਜ਼ ਲੋਨੈਸਕੀ ਨੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਹਿਤੀ 'ਤੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਰੂਸ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸੰਖੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੁਰੱਖਿਆ

ਪ੍ਰੀਸਟਾਫ਼ (ਯੂ ਐਨ ਐਸ ਸੀ) 'ਚ ਰਾਜ ਨੀਤੀਤ ਕ ਸਮਰਥਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਆਈ। ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਯੂਕਰੇਨ ਦੇ ਰਾਜਦੂਤ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਗੋਲਾਬਾਰੀ ਦੀ ਜੱਦ ਵਿਚ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਰਾਜ ਬਾਰੀਵ ਵਿਚ ਗੋਲਾਬਾਰੀ ਦੀ ਜੱਦ ਵਿਚ ਅਨੇਕ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕੀਵ ਵਿਚ ਯੂਕਰੇਨ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੇਵਾ (ਐਸਬੀਯੂ) ਅਤੇ ਸਚਨਾ ਤੋਂ ਮਨੋਵਿਗਾਨਕ ਅਪਰੇਸ਼ਨਾਂ (ਪੀਐਸਓ) ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਨਿਸਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬਿਅਨ ਮੁਤਾਬਕ ਰੂਸ ਨੇ ਨੇਤ੍ਰਲੇ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਥੋਂ ਜਾਣ ਲਈ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਯੂਕਰੇਨ 'ਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਾਰਨ ਯੂਕਰੇਨ ਤੋਂ ਸ਼ਗਰਦਬੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 400,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜੰਗ ਨਾ ਰੋਕੀ ਗਈ ਤਾਂ ਇਹ ਗਿਣਤੀ 70 ਲੱਖ ਤੱਕ ਪੁੱਛੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਰਹੰਦ 'ਤੇ ਲੰਬੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਲੱਗ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਲੱਖਾਂ ਯੂਕਰੇਨੀਅਨ ਸਰਹੰਦ ਪਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ 'ਚ ਲਾਈਨ 'ਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਯੂਕਰੇਨ ਦੇ ਰਾਜਦੂਤ ਦੀ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ

ਯੂਕਰੇਨ ਉਤੇ ਕੀਤੀ ਚਤੁਰਾਈ ਦੇ 6ਵੇਂ ਦਿਨ ਰੂਸ

ਨੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕੀਵ ਤੇ ਪੂਰਬੀ ਯੂਕਰੇਨ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਹਿਰ ਖਾਰਕੀਵ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਯੂਕਰੇਨ ਨੇ ਰੂਸੀ ਰਾਕੇਟ ਹਮਲੇ ਵਿਚ 70 ਤੋਂ ਵੱਧ ਫੌਜੀਆਂ ਤੇ ਗੋਲਾਬਾਰੀ ਵਿਚ ਦਰਜਨਾਂ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਰਾਜ ਬਾਰੀਵ ਵਿਚ ਗੋਲਾਬਾਰੀ ਦੀ ਜੱਦ ਵਿਚ ਅਨੇਕ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕੀਵ ਵਿਚ ਯੂਕਰੇਨ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੇਵਾ (ਐਸਬੀਯੂ) ਅਤੇ ਸਚਨਾ ਤੋਂ ਮਨੋਵਿਗਾਨਕ ਅਪਰੇਸ਼ਨਾਂ (ਪੀਐਸਓ) ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਨਿਸਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬਿਅਨ ਮੁਤਾਬਕ ਰੂਸ ਨੇ ਨੇਤ੍ਰਲੇ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਥੋਂ ਜਾਣ ਲਈ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਜੰਗ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਉਪਰ ਅਸਰ
ਰੂਸ ਅਤੇ ਯੂਕਰੇਨ ਵਿਚਾਲੇ ਸੁਰੂ ਹੋਈ ਜੰਗ ਦਾ ਅਸਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਗਏ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬੱਚੇ ਰੂਸ ਅਤੇ ਯੂਕਰੇਨ ਵਿਚ ਫਸੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮਾਪੇ ਚਿੰਤਾ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਨਾਲ ਹੀ ਡੀਜ਼ਲ ਅਤੇ ਪੈਟਰੋਲ ਮਹਿਂਗਾ ਹੋਣ ਜਾਂ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਅਫ਼ਵਾਹਾਂ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ 'ਚ ਰੋਸ ਹੈ।

ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਫਸਲ ਅਤੇ ਝੋਨੇ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਡੀਜ਼ਲ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨ ਡੀਜ਼ਲ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਸ ਦੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਕਸੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਡੀਜ਼ਲ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੇ ਫਰ ਕਾਰਨ ਸੁਧਾਰੀ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਤੇਲ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਭੱਜ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਨਜ਼ਾਰਾ ਪੈਟਰੋਲ ਪੰਪਾਂ 'ਤੇ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਰ ਕਿਸਾਨ 3-3 ਤੋਂ 5-5 ਡਰਮ ਡੀਜ਼ਲ ਭਰ ਕੇ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੈਟਰੋਲ ਦੀ ਜਮ੍ਹਾਂਖੋਰੀ ਵੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਵੋਟਾਂ ਪੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਧੀਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਵਿਵਾਦ

ਜਾਂਡੀਗੜ੍ਹ - ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 2022 ਲਈ ਵੋਟਾਂ ਪੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਵਿਵਾਦ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਵਜ਼ੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਸਲਾਹਕਾਰ ਸੁਰੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢੱਲ ਨੇ ਹੁਣ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਸਬੇ ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਨੇ ਨੇ ਨੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਿੱਧੂ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਨੂੰ ਕਟਹਿਰੇ 'ਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਨੁਸਾਸਨੀਣਤਾ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਵੀ ਅਨੁਸਾਸਨੀਣਤਾ 'ਚ ਕਾਬਨੀਆਂ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅੰਜਲਾ ਨੇ ਨਵਜ਼ੋਤ ਸਿੱਧੂ 'ਤੇ ਨਿਸਾਨ ਵਿਨਿਆ ਸੀ। ਤੇ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੂਰਬੀ ਸੀਟ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ 'ਤੇ ਸੱਕ ਜਤਾਇਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਖੱਡਰ ਸਹਿਬ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਸਹਿਬ ਜਸਬੀਰ ਢੱਧਾ ਚੌਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਵਾ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਬਗਵਾਵਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਢੱਧਾ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਪਾਰਟੀ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਟਵੀਟ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਅਨੁਸਾਸਨੀਣਤਾ ਕਾਬਨੀ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਦੂਜੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਸਿਆਸੀ ਚਲਾਂ ਖੇਡਣ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋਏ ਹਨ। 2019 'ਚ ਖੱਡਰ ਸਹਿਬ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਇੱਕ ਲੱਖ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਚੋਣ ਜਿਤਣ ਵਾਲੇ ਜਸਬੀਰ ਢੱਧਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਨੇ ਟਿਕਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ, ਉਹ ਟਵੀਟ 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਹੈ। ਦੀਪਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਆਉਣੇ, ਰਣਨੀਤੀ ਦਾ ਭੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੁੱਲ੍ਹੂ ਕੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰਣਨੀਤੀ 'ਚ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੂਤਰਾਂ ਦੀ ਮੰਨੀਏ ਤਾਂ ਢੱਧਾ ਨੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਕੇ ਅਗਲੀ ਸਿਆਸਤ ਰੀਟਾਈ ਕਰਕੇ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਹੁਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਉਡੀਕ

ਇਸ ਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 2.14 ਕਰੋੜ ਵੋਟਰਾਂ 'ਚੋਂ 20 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ 71.95% ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵੋਟਾਂ ਪਾਈਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਛੈਸਲਾ ਮਸੀਨਾਂ 'ਚ ਕੈਦ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ 10 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ। ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਉਪਰੰਤ ਸੂਬੇ ਅੰਦਰ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆ ਜਾਵੇਗੀ। 2017 'ਚ ਕੁੱਲ ਵੋਟਰ 2 ਕਰੋੜ ਦੇ ਲਗਭਗ ਸਨ ਅਤੇ ਵੋਟਿੰਗ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ 77.36 ਸੀ ਜਦਕਿ ਸੰਨ 2022 'ਚ ਕੁੱਲ ਵੋਟਰ 2.14 ਕਰੋੜ ਸਨ ਅਤੇ ਪੋਲਿੰਗ 71.95% ਹੋਈ ਹੈ ਜੋ ਪਿਛਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਘੱਟ ਹੈ। ਸੰਨ 2022 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਖਾਸ ਗੱਲ ਇਹ ਰਹੀ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਸੂਬੇ ਦਾ ਵੋਟਰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਨਾ ਤਾਂ ਭਾਵੁਕ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਰੌਲਾਂ ਰੱਪਾ ਪਾਇਆ ਸਗੋਂ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਆਪਣੇ ਵੋਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਵਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ 1304 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਇਸ ਵਾਰ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਉਣਾ ਬੋਹੁਦ ਅਸੰਭਵ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਨਾਮੁਮਕਿਨ ਵੀ ਜਾਪ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਵੋਟਰ ਨੇ ਕਿਸ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਈ ਹੈ? ਇਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਵੋਟਾਂ 'ਚ ਖੜ੍ਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਤੇ ਆਮ ਜਨਤਾ ਇਸ ਜੋੜ-ਘਟਾਓ 'ਚ ਉਲੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਕੌਣ ਜੇਤੂ ਹੋਵੇਗਾ? ਹਾਂ! ਪਰ ਆਪੋ-ਅਪਣੀ ਜਿੱਤ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਸਾਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਿਸਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਨਸੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹੂ ਕੇ ਨਸੇ ਤੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਕਨਸੋਆਂ ਵੋਟਾਂ ਪੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ 2 ਦਿਨ ਆਮ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜੋ ਮਜ਼ਬੂਤ ਲੋਕਤੰਤਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਰ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜ ਕੋਣਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਿੱਤ-ਹਾਰ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਉਣਾ ਬੋਹੁਦ ਮੁਸ਼ਕਲ ਜਾਪ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਇਕਪਾਸਤ ਲਹਿਰ ਚੱਲਦੀ ਵਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਵੋਟਰਾਂ ਉੱਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੋਕ ਲੁਭਾਉ ਐਲਾਨਾਂ ਤੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦਾ ਅਸਰ ਘੱਟ ਹੀ ਵਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ। ਨਸੇ ਅਤੇ ਬੇਅਦਬੀ ਦਾ ਮੁੰਦਾ ਵੀ ਮੱਠਾ ਹੀ ਰਿਹਾ ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਗਿਣਤੀਆਂ-ਮਿਣਤੀਆਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਕੰਮ ਜਾਪ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਸਭ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਪਣੇ ਜੇਤੂ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਹਿੱਕ ਠੋਕ ਕੇ ਕੋਈ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਸਮਰਥਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜਿੱਤ ਦਾ ਤਾਜ ਉਸ ਦੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸਜੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ (20 ਫਰਵਰੀ ਤੋਂ 10 ਮਾਰਚ) ਦਾ ਅਰਸਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਤੇ ਅਵਾਮ ਲਈ ਵੀ ਬੜਾ ਸ਼ਸ਼ੇਪੜ ਵਾਲਾ ਸਿੱਧ ਹੋਵੇਗਾ।

-ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ ਏ

Balbir Singh M.A.
Editor in Chief & Publisher
e-mail: bsma54@gmail.com

Tel : 510-938-7771

36415 RUSCHIN DR. NEWARK, CA 94560

Ranjit Kandola ,Managing Editor
email-Kandola@macloans.net

Buta Ram joshi Staff Reporter, Fresno 559-803-0055

Sanjeev Garg Kali, Reporter Malwa Area, 96713-53789

RAJ BUDWAL
MEDIA PARTNER / REPRESENTATIVE
8350202@gmail.com 408-835-0202

Web designed www.pardestimes.com
by Aman Bansil 510-589-2245

The Pardes Times And People Associated With It Are Not Responsible For Any Claims Made By The Advertisers And Don't Endorse Any Product Or Services Advertised In The Pardes Times. Please Consult Your Attorney Before Buying/Hiring Contracting Through The Ads Published In The News Paper. The Pardes Times Is In Business Of Selling Spaces And Claims Made By Advertisers Are Not Tested/Confirmed By An Independent Source.

ਯੂਕ੍ਰੇਨ 'ਚ ਫਰੈਸੇ ਯੋਜਾਈ

ਯੂਕ੍ਰੇਨ 'ਤੇ ਰੂਸੀ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਗੜ ਗਏ ਹਨ। ਰੂਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤੇ ਯੂਕ੍ਰੇਨ ਦੀ ਸਥਾਨਕ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਦੇਨੇਤਸਕ ਤੇ ਲਗਾਂਸਕ ਦੇ ਇੱਕਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖਰੇ ਆਜਾਦ ਖੇਤਰਾਂ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਥੇ ਕੁਝ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਫਸੇ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੁਣ ਅਜਿਹੇ ਕੁਝ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਪਰਤਣ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ਨੁਮਾ ਖਬਰਾਂ ਆਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਯੂਕ੍ਰੇਨ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕੀਵ ਦੇ ਹਵਾਈ ਅੰਡੇ 'ਤੇ ਫਾਸਿਆ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾਨਸਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਸਥਿਤ ਅਪਣੇ ਜੱਦੀ ਕਸਬੇ ਬਰੇਟਾ ਪਰਤ ਆਇਆ ਹੈ। ਯੂਕ੍ਰੇਨ ਸਥਿਤ ਭਾਰਤੀ ਦੂਤਾਵਾਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਆਪਣੇ ਵੱਡਾ ਪਰਤਣ ਦੀ ਚੇਤਾਵਾਨੀ ਜਾਰੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਤ 'ਚ ਮਾਪਿਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਮਿੱਤਰ-ਪਿਆਰਿਆਂ ਦਾ ਫਿਕਰਮੰਦ ਹੋਣਾ ਸਭਾਵਕ ਹੈ। ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰੂਸੀ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਹਨ।

ਵਹਿ-ਦੇਰੀ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਣਗੇ। ਨਿਰਾਸ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਫਿਰ ਕਿਹੜੇ ਪਾਸੇ ਨਿਕਲੇ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਅਗਾਊ ਅਨਮਾਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੰਚਾਰ ਤੇ ਆਵਾਜ਼ਾਈ ਦੇ ਅਤਿ-ਆਧੁਨਿਕ ਸਾਧਨਾਂ ਕਾਰਨ ਹੁਣ 'ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਪਿੱਛ' ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕੋਣੇ 'ਚ ਜੇ ਕੋਈ ਮਾਤ੍ਰੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਅਸਰ ਵੱਡੇ ਖਿੱਤੇ 'ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੀਡੀਆ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਜਿਹਾ ਖਚਾ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਿਤੇ ਯੂਕ੍ਰੇਨ ਦੀ ਜੰਗ ਛਿੜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਤੀਜੀ ਵਿਸ਼ਵ ਜੰਗ ਲੱਗਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤਦ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਤ ਦੇ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵੀ ਗੱਤੀਰ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਖੀਰੇਬਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਤ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਹੋਰਕ ਹਿੱਸੇ 'ਚ ਹੀ ਅਨਾਜ ਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਖੁਸ਼ਕੀ ਤੇ ਹੋਰ ਵਸਤਾਂ ਮਹੱਗੀਆਂ ਕਰ ਦਿੱਦੇ ਹਨ।

ਫਿਰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਕਾਢਾਂ ਦੇ ਇਸ ਦੌਰ 'ਚ ਕਦੇ ਕੋਈ ਸਨਕੀ ਹਾਕਮ ਜਾਂ ਫੌਜੀ ਜਨਰੈਲ ਪਰਮਾਣੁ ਰਹਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਬੈਠੇ, ਅਜਿਹੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸੀਰੀਆਂ 'ਚ ਮਨੁਖਤਾ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਮਾਰੂ ਰਹਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਆਈਆਂ ਸਨ।

ਜੰਗ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੀਵੀ ਪੀਤੂਆਂ ਤਕ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਭੈਡੇ ਹਾਲਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੇਗਾ। ਭਾਰਤ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਵੀ ਤੁਰੰਤ ਅਜਿਹਾ ਖਤਰਾ ਟਾਲਣ ਲਈ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਜੰਗ ਦਾ ਖੋੜ ਤੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੀ ਮਾਰ

ਰੂਸ ਤੇ ਯੂਕ੍ਰੇਨ ਵਿਚਾਲੇ ਜੰਗ ਛਿੜ ਗਈ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਸਮੇਤ ਭਾਰਤੀ ਤੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਉਥੇ ਫਸ ਗਏ ਹਨ। ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਗਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਰਾਤਾਂ ਦੀ ਨੀਂਦਰ ਉਡ ਗਈ ਹੈ। ਜਲੰਧਰ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਮਾਨਸਾ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਪਟਿਆਲਾ ਤੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਗਏ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਵ ਤੇ ਯੂਕ੍ਰੇਨ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਸਹਿਰਾਂ ਦੇ ਤਾਜਾ ਹਾਲਤ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਚੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਬਹੁਤ ਡਰਾਉਣੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾਲ ਇਕ ਮਿਜਾਈਲ ਆ ਕੇ ਛਿੱਗੀ ਹੈ। ਵੱਡੇ ਧਾਰਾਤ ਸੂਣ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਸਾਇਰਾਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕੀਵ 'ਚ ਹਰ ਪਾਸੇ ਭਾਰਤੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਰੂਸ ਤੇ ਯੂਕ੍ਰੇਨ ਦੇ ਹਵਾਈ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਉਡਾਣਾਂ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਜੰਗ ਨਾਲ ਕਿੰਨਾ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਭਿਆਨਕਤਾ ਬਾ

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਅਗਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਏਜੰਡਾ ਕੀ ਹੋਵੇ?

ਵੱਖ ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਭਖਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬ੍ਰਿਨਿਆਦੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਮੌਦਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ। ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਂਭੇ ਰੱਖ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵਿਹੋਧੀਆਂ ਦੇ ਪੋਤੜੇ ਫੌਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਆਪਣੀਆਂ ਨਾਮ-ਨਿਗਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੇ ਸੋਹਲੇ ਗਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਲੋਕ-ਲੜਾਉ ਵਾਅਦੇ ਤੇ ਗਰੀਬੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਵੇਟਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤਰਫ ਬਿੱਚਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਸੱਤਾ ਹਥਿਆਉਣ ਲਈ ਤਰਕੀਬ ਸਿਆਸੀ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਅਜਿਹੀ ਸਿਆਸਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵੱਲ ਨਹੀਂ, ਵਿਨਾਸ ਵੱਲ ਜਾਵੇਗੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਿਛਲੇ ਤਕਰੀਬਨ 40 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਅਜਿਹੀ ਗੈਰ-ਸਿੱਖਿਆਨਾ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਸੰਤੁਖ ਭੋਗ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੇ ਸੁਝਾਏ ਹੱਲ ਅਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੰਸਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹਨ। ਲੋੜ ਹੈ, ਮਾਹਿਰ ਉਭਾਰੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਝਾਏ ਹੱਲ ਉਪਰ ਆਧਾਰਿਤ ਆਪਣੀ ਸਮੁੱਹਿਕ ਸਮਝ ਬਣਾ ਕੇ 10 ਮਾਰਚ 2022 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਵਾਸਤੇ ਏਜੰਡਾ ਤੈਆ ਕਰਨਾ। ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਚੰਖਟੇ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਂਗਾ: ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਜਾਂ ਮੁੱਢਲਾ ਖੇਤਰ, ਸੈਕੰਡਰੀ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਟਰਸ਼ਰੀ ਖੇਤਰ। ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ, ਪਸੂ-ਧਨ, ਜੰਗਲਾਤ ਉਤਪਾਦਨ ਤੇ ਮੱਛੀ ਉਤਪਾਦਨ ਖਾਣਾ (ਖੱਟਿਜ ਪਦਾਰਥ, ਰੇਤਾ, ਬਸਰੀ ਆਦਿ) ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਹਾਇਕ ਧੰਦੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਸੈਕੰਡਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਮੈਨੈਨੈਕਚਰਿੰਗ (ਕੁਝ ਪੰਕ ਮਾਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਉਦਯੋਗ ਆਦਿ), ਬਿਣਲੀ, ਗੈਸ, ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਦਯੋਗ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੇ ਉਸਾਰੀ ਸਮਾਲ ਹਨ। ਟਰਸ਼ਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵਪਾਰ, ਹੋਟਲ ਤੇ ਰੈਸਟੋਰੈਟ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ, ਸਟੋਰੇਜ, ਸੰਚਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ, ਘਰ, ਵਪਾਰਕ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਲੋਕ ਪ੍ਰਸਾਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵੀ ਟਰਸ਼ਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਖੇਤਰ ਮਿਲ ਕੇ ਕਿਸੇ ਸੂਬੇ ਜਾਂ ਮੁੱਲਕ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਤੇ ਦਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਮੱਚੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਆਕਾਰ ਤੈ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਤਿੰਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਸਮੁੱਚੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਤੈ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਤਿੰਨੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਕਿਸੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੈ ਕਰਦਾ ਹੈ। 2017-18 ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁਲ ਘੇਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ 28 ਫੀਸਦ ਸੀ। ਉਦਯੋਗ ਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਹਿੱਸਾ 25 ਫੀਸਦ ਅਤੇ 47 ਫੀਸਦ ਸੀ। ਤਿੰਨਾਂ ਸੈਕਟਰਾਂ ਦਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 26 ਫੀਸਦ, 33 ਫੀਸਦ ਅਤੇ 41 ਫੀਸਦ ਸੀ। ਜੇ ਆਰਥਿਕਤਾ ਵਿਚ ਸੂਧਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਸੈਕਟਰਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ (ਆਮਦਨ ਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪੱਖੋਂ) ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਪਰ ਤਰਗਮੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ ਕੋਲ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਖੇਤੀ ਨੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪ੍ਰੰਤੁਲ ਉਦਯੋਗਿਕ ਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨੀਤੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ 1970 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਤਕਰੀਬਨ 22 ਕੁ ਸਾਲ ਮੁੱਲਕ ਦੀ ਅੱਸਤ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੂਬਿਆਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀ ਜੀਅ ਆਮਦਨ ਪੱਖੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਤਕਰੀਬਨ 25 ਸਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸਾਰੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਮੋਹਰੀ ਰਹਿਣ ਪਿੱਛੇ ਵੀ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਚਿਤੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਹੀ ਸੀ ਪਰ 1992-93 ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਮੁੱਲਕ ਦੀ ਅੱਸਤ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਸੂਬਿਆਂ ਤੋਂ ਹੋਣਾ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਹੁਣ ਆਲਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਾਲਾਨਾ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਦੇ ਹਿੱਸਾ ਨਾਲ ਜਨਰਲ ਕੈਟਾਗਰੀ ਦੇ 19 ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚੋਂ 17 ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜੀਅ ਆਮਦਨ ਦੇ ਹਿੱਸਾ ਨਾਲ 28

ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ 19 ਵੱਲ ਸਥਾਨ ਤੇ ਹੈ। ਖੇਤੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਦੇ ਹਿੱਸਾ ਨਾਲ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅੱਸਤ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨਾਲੋਂ ਮਾੜੀ ਹੈ।

ਕੁਲ ਉਤਪਾਦ/ਆਮਦਨ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਦੇ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਨੀਵਾਂ ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਵਿੱਤੀ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਬਣਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਨਾ ਕਰਨ ਕਰਕੇ, ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਿਬ ਸਬਸਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਫਤ ਸਹੂਲਤਾਂ/ਸੇਵਾਵਾਂ (ਸਮਾਜ ਦੇ ਅਮੀਰ ਵਰਗ ਨੂੰ ਵੀ) ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਸਿਰ ਕਰਜੇ ਦਾ ਭਾਰ (2000-01 ਵਿਚ 29099 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ) ਵਹਦਾ ਵਹਦਾ 282000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ (2021-22 ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ 3,00,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਪੁੱਜਣ ਦਾ

ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਨੀਤੀਘਾਤੇ ਅਸਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹਨ।

ਇਸ ਸਮੁੱਚੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਵਾਸਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਚੁੱਣੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਅਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਆਰਥਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ, ਸਮਾਜਿਕ/ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪੱਖਾਂ ਗੈਰ-ਵਾਜਿਬ ਸਬਸਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਫਤ ਸਹੂਲਤਾਂ/ਸੇਵਾਵਾਂ (ਸਮਾਜ ਦੇ ਅਮੀਰ ਵਰਗ ਨੂੰ ਵੀ) ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਸਿਰ ਕਰਜੇ ਦਾ ਭਾਰ (2000-01 ਵਿਚ 29099 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ) ਵਹਦਾ ਵਹਦਾ 282000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ (2021-22 ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ 3,00,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਪੁੱਜਣ ਦਾ

11) ਮਾਫ਼ੀਆ ਰਾਜ ਅਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਕਹਿਰ ਕਿਵੇਂ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾਵੇ?

12) ਨਹੀਂ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਕਿਵੇਂ ਸਿਰਜਿਆ ਜਾਵੇ? ਇਹ ਸੁਚੀ ਅੰਤਿਮ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਮੁੱਚੇ ਵਿਚ ਸਾਮਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਕੇ ਰਹਿੰਯੋਗ ਕਿਵੇਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾਵੇ?

ਪ੍ਰੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਘੁੰਮਣ

ਅੰਦਾਜਾ) ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਇਹ ਕਰਜਾ ਰਾਜ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਘੇਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਤਕਰੀਬਨ 30 ਫੀਸਦ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ (ਰਵਾਇਣੁਏ) ਦਾ ਤਕਰੀਬਨ 340 ਫੀਸਦ ਹੈ। ਚੌਂਨ੍ਹ ਦੌਰਾਨ ਜੋ ਨਵੀਆਂ ਮੁਫਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਸਬਸਿਤੀਆਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਸਿਰ 20000 ਤੋਂ 25000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸਾਲਾਨਾ ਹੋਰ ਬੋਡ ਪੈਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿੱਤੀ ਸੈਕਟਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਸਮੁੱਚੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਤੈ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸ ਚੋਜ਼ਮੋਰਾ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਵੀ ਰਾਸ਼ੀ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ, ਜਨਤਕ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਤਾਂ ਗੱਲ ਹੀ ਛੱਡੇ। ਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਸੁਖਾਵਾਂ ਮਾਹੌਲ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਵੀ ਨਿਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀ ਦਰ ਮੁੱਲਕ ਦੀ ਅੱਸਤ ਦਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਬੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਮੌਕੇ ਵੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੇ। ਫਲਸਰੂਪ ਅੰਦਾਜਨ 22 ਤੋਂ 25 ਲੱਖ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹਨ।

ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੀ ਨਿਘਰ ਰਹੀ ਹਾਲਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ (ਜਿਸ ਵਿਚ ਰਾਜਨੀਤਕ ਇੱਛਾ ਸਕਤੀ ਦੀ ਘਾਟ ਤੇ ਯੋਗ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਅਣਹੋਦ ਸਮਾਲ ਹੈ) ਸੂਬੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਸਾਸ਼ਨਿਕ ਨਿਘਾਰ ਵੀ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਮਾਜਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਉਪਰ ਜਨਤਕ ਨਿਵੇਸ਼ ਘੱਟ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਦਲਿਤ ਸਮਾਜ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਮੁੱਦੇ ਅੱਖੋਂ ਪੋਖੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ ਹੋਣ ਪਿੱਛੇ ਵੀ ਆਰਥਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਇੱਛਾ ਸਕਤੀ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਣ ਪਿੱਛੇ ਵੀ ਆਰਥ

ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਬੁਝਾਰਤ ਬਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼

ਦਹਕਿਆਂ ਤੱਕ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬੜੇ ਅਰਸੇ ਬਾਅਦ ਖੁੱਦ ਹੀ ਸਿਆਸੀ ਦਿਸ਼ਾ ਦੇ ਭੁਲੇਖੇ ਦਾ ਸਿਕਾਰ ਜਾਪ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ (80) ਲੋਕ ਸਭ ਸੀਟਾਂ ਵਾਲੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ 403 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੀਟਾਂ ਲਈ ਇਸ ਵਾਰ ਸੱਤ ਗੇਤ੍ਰਾਂ ਵਿਚ ਚੋਣ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜ ਗੇਤ੍ਰਾਂ ਵਿਚ 292 ਭਾਵ ਕਰੀਬ ਟੋ-ਡਿਹਾਈ ਸੀਟਾਂ ਲਈ ਵੇਟਾਂ ਪੈ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਦੋ ਗੇਤ੍ਰਾਂ ਵਿਚ ਵੇਟਿੰਗ ਲਈ 111 ਸੀਟਾਂ ਬਚੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਨਿਰਪੱਖ ਚੋਣ ਮਾਹਿਰ ਦਾ ਅਵੇਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੇਸ਼ੀਨਗੇਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਹਨ। ਸੱਤਾ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਵੱਡੇ ਦਾ ਆਵੇਦਾਰ-ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲਾ ਗਠੋਤਸ਼ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲਾ ਗੱਠੋਤਸ਼, ਦੋਵੇਂ ਮੁੰਕਮਲ ਹੋ ਚੁਕੇ ਪੰਜ ਗੇਤ੍ਰਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਗੇਤ੍ਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਜਿੱਤ ਦੇ ਦਾਅਵੇਂ ਦੁਹਰਾ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਵਿਆਂ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਦਾ ਅੰਦਰਾਂ ਇਸੇ ਗੱਲ ਤੋਂ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਸਪਾ ਵੀ ਅਣਕਿਆਸੇ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਆਖ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਦੀ ਉਪੀਦ ਜਾਂ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰ ਸੱਤਾ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿਚ ਸਾਮ੍ਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਰਹੇ। ਜਿਸ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੇਟਰਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬਹੁਮਤ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਚੁਣੀ ਹੋਵੇ ਸਗੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਵੇਟਾਂ ਪਾ ਕੇ 2014 ਅਤੇ 2019 ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭ ਵਿਚ ਬਹੁਮਤ ਦਿੱਤਿਆਂ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸੱਤਾ ਉਤੇ ਬਿਨਾਉਣ ਵਿਚ ਫੈਸਲਾਕੁਨ ਭੁਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੋਵੇ, ਅੱਜ ਉਹੀ ਸੂਬਾ ਅਣਸੁਲਤਿਆ ਸਵਾਲ ਕਿਉਂ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ?

ਪੰਜ ਗੇਤ੍ਰਾਂ ਲਈ ਵੇਟਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਅਣਸੁਲਤਿਆ ਸਵਾਲ ਬਣਿਆ ਰਹਿਣਾ ਇਸ ਕਾਰਨ ਵੀ ਜਿਆਦਾ ਹੈਰਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਾਂਗ ਇਸ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਾਕਤਵਰ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਤੇ ਖਿੱਲਰੀ ਹੋਈ ਸਮਝ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਭਾਰੀ ਭਰੋਸੇ ਦਾ ਅੰਦਰਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵੀ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਆਗੂ ਸੂਰੂ ਤੋਂ ਹੀ 300 ਤੋਂ ਪਾਰ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਤੇ ਡਟੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਬਹੁਮਤ ਲਈ ਸਿਰਫ 202 ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇੰਨੇ ਭਰੋਸੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਸਿਹਾ ਕਿਉਂ ਹੈ ਕਿ 70 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀਟਾਂ ਤੇ ਵੰਡਿੰਗ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬਹੁਮਤ ਮਿਲਣ ਦਾ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਤਸੋਲੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਹਕਿਆਂ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸੂਬੇ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਫੜਵਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤਾਰੀਫ ਦੇ ਕਾਬਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਤੇ ਕਿਉਂ ਦੁਰਲਾਗ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦੀ ਪਸੰਦ ਹੈ? ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਕਿ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਪਹੁੰਚ ਵਾਲੀ ਸੰਦਰਤਾ ਸਨਾਤ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੜੀ 'ਬਰਾਂਡ' ਚੇਤਨਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕੀ ਪਹਿਨਣ ਪਵੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਅਸਿਹਾ ਸੋਚਦੀ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਆਧੁਨਿਕ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਰੀਤਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਚੁੱਕੀ ਹੈ? ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਰਿਦੀ ਓਰਤ ਸਿੰਘੂਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਰੁਤਬੇ ਦੇ ਖਾਸ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵਜੋਂ ਦੇਖਦੀ ਹੈ, ਕੀ ਉਹ ਸੱਚੁਮੁੰਚ ਆਜ਼ਾਦ ਹੈ? ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਰਵਾਇਤਿਾਂ ਵਿਚ ਬੱਚੀ ਮੁਸਲਿਮ ਕੁਝੀ ਵੀ ਉਦੋਂ ਆਪਣੀ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨਾਲ ਦੇ ਕੇ ਉਲ਼ਾਂ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਖਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰਦੇ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਆਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤੰਦਾਂ ਨਾਲ ਬੱਝੇ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਕਿਸੇ ਲਈ ਵੀ ਪੱਧਰ, ਸਿੰਘੂਰ, ਹਿਜਾਬ ਜਾਂ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਮੀਰਕੀ ਨੀਲੀਆਂ ਜੀਨੜ ਵਰਗ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣਾ ਨਾਮੁੰਕਿਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਫਿਰ ਇਕ ਪਰਪੱਕ ਸਿੱਖਿਆਰੀ ਵਜੋਂ ਵਿਕਸਤ ਹੋਣਾ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਹੋਣਾ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਦਵੰਦਵਾਦ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਹੋਣਾ ਹੀ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਹੀ ਗ੍ਰਾਹਿਣੀਲ ਹੋਣਾ, ਆਪਣੇ ਦਿਸ਼ਾਹਿਦਿਆਂ ਦਾ ਪਸਾਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਸਿੰਦੀਗੀ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਕੁਝ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਹਿਮ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਕੀ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਪਹਿਨਦਾ ਹੈ। ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਵ-ਵਿਆਪੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਜਿਹੜੀ ਸਾਡੀਆਂ ਸੀਮਤ ਪਛਾਣਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦੀ ਤੇ ਉਕਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਡੀ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲੇਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਅਲਹਿਦਾਗੀ ਦੀਆਂ ਕੰਪਾ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਰ ਦਿੱਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਜਿੱਥੇ ਕੱਟੋਂ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਹਮਲਾਵਰ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਦਾ ਫੈਲਾਅ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਮੁਸਲਿਮ ਮੌਲਾਣੇ ਵੀ ਅੰਦਰਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ

ਸਪੱਸ਼ਟ ਫੜਵਾ ਦਿੱਤਾ। 2002 ਵਿਚ ਬਣੀ ਲਟਕਵੀ ਅਮੈਂਬਲੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸੱਤਾ-ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਜੋ ਮੌਕਾ-ਪ੍ਰਸਤ ਖੇਡ ਚੱਲੀ, ਸਾਇਦ ਵੇਟਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਸਬਕ ਸਿੱਖਿਆ ਹੋਵੇ। ਉਝੋਂ, ਇਹ ਵੀ ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ 2007 ਅਤੇ 2012 ਵਿਚ ਹੱਦ ਵੇਂਦੇ ਆਪਾ ਵਿਰੋਧੀ ਰਹੇ।

2007 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ

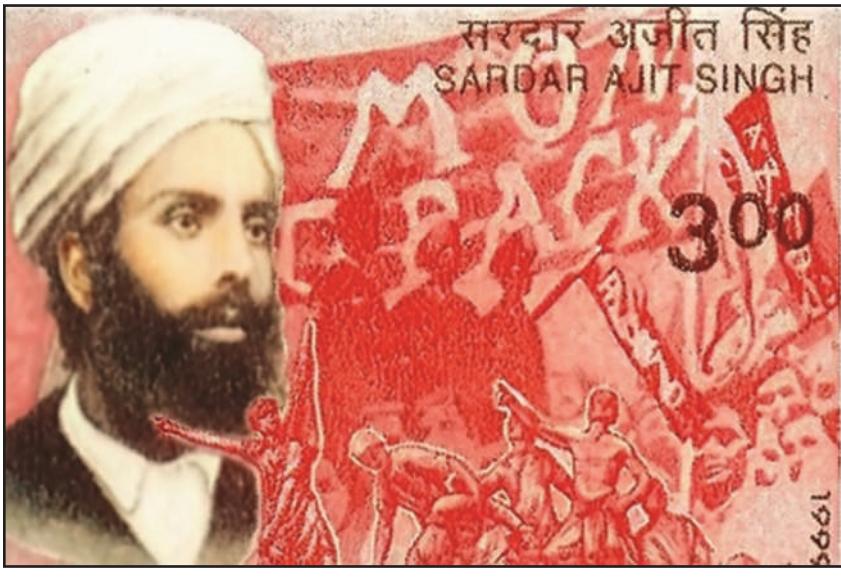
ਦਰਜਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਗਠਜੋੜ ਨੇ ਹੀ ਸੱਤਾ ਸੰਭਾਲੀ।

ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਡਬਲ ਇੰਜਨ, ਭਾਵ ਇੱਕੋ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਦੱਸਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜੇ ਭਾਜਪਾ ਲਈ ਵੀ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਗੁੰਝਲਦਾਰ

ਉਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ-ਅਸਾਂ ਵੀ ਜਾਗਰੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਤਾਂ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਨੌਕਰਸਾਹਿਤ ਲਈ ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਆਪਣੀਆਂ ਰਵਾਇਤੀ ਪਾਰਟੀਬਾਨੀ ਤਿਆਗ ਕੇ 2014 ਤੋਂ 2019 ਤੱਕ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਜੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵੇਟਾਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਰਗ ਇਸ ਚੋਣ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ। ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿੰਟਾ ਹੈ। ਬੇਰਜਗਾਰੀ, ਮੰਹਿੰਗਾਈ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਦੇਸ਼ਵਿਆਪੀ ਸਮਾਜਿਕਾਵਾਂ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ; ਉਜਾਂ, ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਖੁਦ ਆਪਣੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਵਧਾਉਣ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਮੋਹਰੀ ਦੀ ਭੁਲ ਕੇ ਨਾਲ ਲੱਭੇ ਹਨ।

ਉਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਤਾਂ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਨੌਕਰਸਾਹਿਤ ਲਈ ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਆਪਣੀਆਂ ਰਵਾਇਤੀ ਪਾਰਟੀਬਾਨੀ ਤਿਆਗ ਕੇ 2014 ਤੋਂ 2019 ਤੱਕ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਜੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵੇਟਾਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਰਗ ਇਸ ਚੋਣ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ। ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿੰਟਾ ਹੈ। ਬੇਰਜਗਾਰੀ, ਮੰਹਿੰਗਾਈ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਦੇਸ਼ਵਿਆਪੀ ਸਮਾਜਿਕਾਵਾਂ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ; ਉਜਾਂ, ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਖੁਦ ਆਪਣੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਵਧਾਉਣ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਮੋਹਰੀ ਦੀ ਭੁਲ ਕੇ ਨਾਲ ਲੱਭੇ ਹਨ। ਇਹ ਉਮੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸਿਮਰਿਤ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਮੀਦਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿੰਟਾ ਹੈ। ਬੇਰਜਗਾਰੀ, ਮੰਹਿੰਗਾਈ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਦੇਸ਼ਵਿਆਪੀ ਸਮਾਜਿਕਾਵਾਂ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ; ਉਜਾਂ, ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਖੁਦ ਆਪਣੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਵਧਾਉਣ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਮੋਹਰੀ ਦੀ ਭੁਲ ਕੇ ਨਾਲ ਲੱਭੇ ਹਨ।

ਸਹੀਦ-ਏ-ਆਜ਼ਮ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਕਈ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ, ਸਮਾਜ ਸੇਵਕਾਂ ਅਤੇ ਕਰਬਾਨੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਤਦਾਦਾ ਫਿਤਿਹ ਸਿੰਘ ਸੰਧੁ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਫੌਜ ਵਿਚ ਉਚੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੁੱਧ ਲੜਾਈਆਂ ਵਿਚ ਆਂਡੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦਿਖਾਈ ਸੀ। ਦਾਦਾ ਅਰਜੁਨ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਸਿੰਘ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵਕ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਛੂਟ-ਛਾਤ ਵਿੱਚੁੱਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਪਿਤਾ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਚਾਚੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵਿਲੱਖਣ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਤਪਦਿਕ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ 23 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਸਵਰਗਵਾਸ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ 1898-1900 ਦੇ ਕਾਲ ਸਮੇਂ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ, ਹੜ੍ਹਾਂ ਸਮੇਂ ਜੰਮ੍ਹ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਅਤੇ 1905 ਦੇ ਭੁਚਾਲ ਸਮੇਂ ਕਾਂਗੜੇ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਸਲਾਘਯੋਗ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। 'ਪਗਤੀ ਸੰਭਾਲ ਜੱਟਾ' ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਭੂਮਿਕਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੰਘਰਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲੈਣ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ, ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸਰਕਾਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਅਦੁੱਤੀ ਕੰਮ ਕੀਤੇ, ਉਹ ਕੁਝ ਅਣਗੇਲੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਆਪਣੇ ਲੋਕ ਨਾਨਿਕ ਭਤੀਜੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨੇਤਾ ਜੀ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਹੇਠ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਅਜਿਹਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਉਹ 23 ਫਰਵਰੀ 1881 ਨੂੰ ਖੱਟਕੜ ਕਲਾਂ ਵਿਖੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੰਗਾ, ਜਲੰਧਰ, ਬਰੇਲੀ ਅਤੇ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਕੁੱਦ ਪਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ

ਧਸੀਟਾ ਰਾਮ ਤੇ ਸੂਫ਼ੀ ਅੰਬਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ 'ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਸੁਸਾਇਟੀ' ਬਣਾ ਲਈ ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਮਹਿਬੂਬਾਨ-ਏ-ਵਤਨ' ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ 1857 ਦੇ ਵਿਦਰੋਹ ਦੇ 50ਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ ਅਰਥਾਤ 1907 ਵਿਚ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਬਗਾਵਤ ਕਰ ਕੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਸੰਨ 1907 ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ 'ਕਾਲੋਨਾਈਜੇਸ਼ਨ ਐਕਟ' ਅਤੇ 'ਦੋਆਬ ਬਾਰੀ ਐਕਟ' ਵਿੱਚੁੱਧ 'ਪਗਤੀ ਸੰਭਾਲ ਜੱਟਾ' ਅੰਦੋਲਨ ਸੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ।

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਚਨਾਬ ਦਰਿਆ 'ਚੋਂ ਨਹਿਰਾਂ ਕੱਢ ਕੇ ਲਾਇਲਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ 20 ਲੱਖ ਏਕਤ ਗੈਰ-ਆਬਾਦ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਹੀਯੋਗ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀਆਂ ਅਤੇ ਅੰਗ੍ਰੀਡਰ, ਜਲੰਧਰ ਅਤੇ ਹਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਗਪਗ ਮੁਫ਼ਤ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੈਦਾਵਾਰ ਲੈਣ ਲਈ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਖਰੂਵੇਂ ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਅੱਟਣ ਟੋਹ ਕੇ ਸਿਰਫ ਮਿਹਨਤੀ ਕਿਸਾਨ ਹੀ ਆਬਾਦ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਲੋਤਵੰਦ ਕਿਸਾਨ ਕਿਤੇ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਆਨੀਰ, ਵਿਹਲੜ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਵੇਚ ਦੇਣ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਸਰਤਾਂ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੇ, ਵੇਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ, ਮਕਾਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਦਰੱਖਤ ਨਹੀਂ ਕੱਟ ਸਕਦੇ। ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਟੋਟੇ-ਟੋਟੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਇੰਗ੍ਲੈਂਡ ਦੀ ਤਰਜ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਦਾ ਸਿਰਫ ਵੱਡਾ ਲੜਕਾ ਹੀ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਵਾਰਿਸ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਣਵਿਆਹੇ ਜਾਂ ਬੇਅੱਲਾਦੇ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸਰਕਾਰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਡਟ ਕੇ ਵਿੱਚੁੱਧ ਕੀਤਾ। ਤਿੰਨ ਮਾਰਚ 1907 ਨੂੰ ਲਾਇਲਪੁਰ 'ਚ ਬਾਂਕੇ ਦਿਆਲ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਿਆ ਅਤੇ ਗਾਇਆ ਗੀਤ 'ਪਗਤੀ ਸੰਭਾਲ ਜੱਟਾ, ਪਗਤੀ ਸੰਭਾਲ ਓਇ' ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਨਾਂ ਹੀ ਬਣ

ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਯੋਧਾ ਸਰਦਾਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ

1906 ਵਿਚ ਕਲਕੱਤਾ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ ਹੋ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋਹਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਹਾ ਸਾ ।

ਗਿਆ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾ ਲਾਲ ਲਾਜਪਤ ਰਾਏ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਇਕ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਉਹ ਜੋਸ਼ੀਆਂ ਭਾਸ਼ਣ ਤਾਂ ਦੇ ਗਏ ਪਰ ਮੋਹਰੀ ਬਣਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਫਿਰ ਇਹ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੰਭਾਲ ਲਈ। 'ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਸੁਸਾਇਟੀ' ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚੋਂ ਲਿਖਤਾਂ ਛਾਪਣ ਲਈ 'ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਪੁਸਤਕ ਏਜੰਸੀ' ਵੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਲਈ। ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਅਤੇ ਲਿਖਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਜਨ ਅੰਦੋਲਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ।

ਫੌਜ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਲੱਗੇ। ਅਠਾਰਾਂ ਅਪ੍ਰੈਲ 1907 ਨੂੰ ਮੁਲਤਾਨ ਵਿਖੇ 200 ਫੌਜੀ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਕਈ ਬਾਬਾਂ 'ਤੇ ਫੌਜੀਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਗ ਵ ਰ ਨ ਰ ਇਬਟਸਨ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ 'ਫੋਟਾ

1857' ਕਿਹਾ ਕੇ ਵਾਈਸਰਾਈ

ਹਾਰਡਿੰਗ ਨੂੰ ਫੌਜ ਵਿਚ ਬਗਾਵਤ ਹੋਣ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਖਤਰੇ ਬਾਰੇ ਤਾਰ ਤੋਂ ਵਿਚੁੱਧ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਾਰਚ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰੈਲ ਵਿਚ 28 ਬਾਬਾਂ 'ਤੇ ਸਮਾਗਮ ਕਰ ਕੇ ਬਗਾਵਤ ਦਾ ਬਿਗੁਲ ਵਜਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ 4 ਮਈ 1907 ਨੂੰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਲਾਲ ਲਾਜਪਤ ਰਾਏ ਦੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵਾਰੰਟ ਕੱਢ ਦਿੱਤੇ। ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਛੇ ਸਿਰਫ਼ ਆਗੂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਏ ਗਏ। ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਲਾਲ ਜੀ ਨੂੰ ਬਰਮਾ ਦੀ ਮਾਂਡਲੇ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕਾਫ਼ੀ ਦਸਤਖਤਾਂ ਵਾਲੀ ਅਪੀਲ ਕਰ ਕੇ ਗੋਪਾਲ ਕਿਸ਼ਨ ਗੋਬਲੇ ਰਾਹੀਂ ਲਾਲ ਜੀ ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਅੰਦੋਲਨ ਫੌਜ ਵਿਚ ਫੈਲ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਰੱਦ ਕਰਨੇ ਪਏ। ਦੋਹਾਂ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ 7 ਨਵੰਬਰ 1907 ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਆ ਕੇ ਉਹ ਫਿਰ 'ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਸੁਸਾਇਟੀ' ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਉਰਦੂ ਅਖਬਾਰ 'ਪੇਸਵਾ' ਵਿਚ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਬਗਾਵਤ ਦੀ ਲੱਤ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣ ਲੱਗੇ। ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਂਡਲਾਂ, ਲੇਖਾਂ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਤੋਂ ਡਰ ਗਈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਵਾਰੰਟ ਕੱਢ ਦਿੱਤੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਦੀ ਸਹ ਮਿਲਣ 'ਤੇ 1908 ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਉਹ ਕਰਚੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਕਿਸਤੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਏਗਰਾਨ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ 'ਮਿਰਜ਼ਾ ਹਸਨ ਖਾਨ' ਰੱਖ ਲਿਆ। ਉਹ ਭੇਸ ਬਦਲਣ ਦੇ ਮਹਿਰ ਸਨ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਲੋਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਥੋਂ ਬਾਕੂ (ਰੂਸ), ਤੁਰਕੀ ਤੇ ਜ਼ਰਮਨੀ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ

ਫਰਾਂਸ ਵਿਚ ਪੈਰਿਸ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਉਥੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਸੰਘ' ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਲੜ ਰੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਬਣਾਇਆ। ਸੰਨ 1913 ਵਿਚ ਉਹ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ 'ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਸੰਘਠਨ' ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ। ਫਿਰ ਜ਼ਰਮਨੀ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਮੁਸੇਲਿਨੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਸ਼ਵ ਯੂਧ ਸੁਰੂ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਉਹ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ 'ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ' ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਬਣਾ ਕੇ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸੁਤੰਤਰ, ਭਾਈ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਪੋਲ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਸੰਨ 1932 'ਚ ਉਹ ਫਿਰ ਯੂਰਪ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਸੁਭਾਸ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਨ

ਕੈਨੇਡਾ: ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਹੱਕ ਅਤੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ

“ਜੋਤਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਪਰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੇ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਕ ਦੀ ਮੈਂ ਮਰਦੇ ਦਮ ਤੱਕ ਰਾਖੀ ਕਰਾਂਗਾ।”

-ਐਵਲਿਨ ਬੀਟਰਾਈਸ ਹਾਲ, ਫਰੈਂਡਸ ਆਫ ਵਾਲਡੇਅਰ

2022 ਦੇ ਵੈਲਿਨਟਾਈਸ ਹਾਲ, ਫਰੈਂਡਸ ਆਫ ਵਾਲਡੇਅਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫੈਂਡਰਲ ਐਮਰਜੈਂਸੀਜ਼ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ‘ਪਬਲਿਕ ਆਰਡਰ ਐਮਰਜੈਂਸੀ’ (ਜਨਤਕ ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਲਈ ਐਮਰਜੈਂਸੀ) ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਨਾ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰੋਸ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਉੱਤੇ ਸਿੱਧਾ ਹਮਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੀ ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜਸ਼ਟਿਨ ਟਰਡੋ ਦੀ ਐਲਾਨੀ ‘ਪਬਲਿਕ ਆਰਡਰ ਐਮਰਜੈਂਸੀ’ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਤਾਕਤਾਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ: ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਕੱਠਨ ‘ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਂਤੀ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦਾ ਖਦਾਸ਼ ਹੋਵੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਾਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਆਉਣ ਜਾਣ ’ਤੇ ਬੰਦਸ਼ ਲਾਉਣਾ, ਤੇ ਕਿਸੇ ਮਿੱਥੀ ਪ੍ਰਾਪਤਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ’ਤੇ ਰੋਕ ਲਾਉਣਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰਨਾ।

ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫਰਮਾਨਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਜਾਣ ’ਤੇ 5000 ਡਾਲਰ ਤੱਕ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ 5 ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਕੈਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ‘ਪਬਲਿਕ ਆਰਡਰ ਐਮਰਜੈਂਸੀ’ ਦਾ ਮਤਲਬ ਅਜਿਹੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਿਕਿਊਰਟੀ ਲਈ ਖਤਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿਕਿਊਰਟੀ ਇਨੈਟੈਲੀਜੈਂਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਿਕਿਊਰਟੀ ਅਜਿਹੇ ਅਮਲਾਂ ਦੇ ਤੌਰ ’ਤੇ ਪੀਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੇ ਗਿਆਂ

ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿਕਿਊਰਟੀ ਇਨੈਟੈਲੀਜੈਂਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਦੇ ਅਧੀਨ ‘ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਿਕਿਊਰਟੀ ਨੂੰ ਖਤਰਿਆਂ’ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: (ਏ) ਅਜਿਹੀ ਐਸਪੈਨਾਜ (ਜਾਸੂਸੀ) ਜਾਂ ਸਾਬੋਤਾਜ (ਡੋਡ-ਫੋਡ) ਜਿਹੜੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਤੀ-ਵਿਧੀਆਂ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਐਸਪੈਨਾਜ (ਜਾਸੂਸੀ) ਜਾਂ ਸਾਬੋਤਾਜ (ਡੋਡ-ਫੋਡ) ਵੱਲ ਸੇਧਿਤ ਹੋਣ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਹਿਮਾਇਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹੋਣ; (ਬੀ) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧੀਨ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਗਤੀ-ਵਿਧੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੋਣ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਹੋਣ ਜਾਂ ਧੋਖੇ ਭਰਪੂਰ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਖਤਰੇ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਣ; (ਸੀ) ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੁਸਰੇ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਸਿਆਸੀ, ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਉੱਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਗਤੀ-ਵਿਧੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਤੀ-ਵਿਧੀਆਂ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਐਸਪੈਨਾਜ (ਜਾਸੂਸੀ) ਜਾਂ ਸਾਬੋਤਾਜ (ਡੋਡ-ਫੋਡ) ਵੱਲ ਸੇਧਿਤ ਹੋਣ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਹਿਮਾਇਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹੋਣ; (ਬੀ) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧੀਨ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਗਤੀ-ਵਿਧੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਹੋਣ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਹੋਣ ਜਾਂ ਧੋਖੇ ਭਰਪੂਰ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਖਤਰੇ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਣ; (ਸੀ) ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੁਸਰੇ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਸਿਆਸੀ, ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਉੱਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਗਤੀ-ਵਿਧੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਤੀ-ਵਿਧੀਆਂ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਐਸਪੈਨਾਜ (ਜਾਸੂਸੀ) ਜਾਂ ਸਾਬੋਤਾਜ (ਡੋਡ-ਫੋਡ) ਵੱਲ ਸੇਧਿਤ ਹੋਣ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਹਿਮਾਇਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹੋਣ; (ਬੀ) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧੀਨ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਗਤੀ-ਵਿਧੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਹੋਣ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਹੋਣ ਹੋਣ ਜਾਂ ਧੋਖੇ ਭਰਪੂਰ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਖਤਰੇ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਣ; (ਸੀ) ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੁਸਰੇ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਸਿਆਸੀ, ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਉੱਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਗਤੀ-ਵਿਧੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਹੋਣ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਹੋਣ ਹੋਣ ਜਾਂ ਧੋਖੇ ਭਰਪੂਰ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਖਤਰੇ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਣ; (ਡੀ) ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਿਕਿਊਰਟੀ ਲਈ ਖਤਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

‘ਕਾਨਵਾਈ’ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਪਬਲਿਕ ਆਰਡਰ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੁਰੂ ਵਿਚ ਕਾਨਵਾਈ ਬਾਰਡਰ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਟਰੱਕ ਡਰ-ਏਵਰਾਂ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਵੈਕਸੀਨ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਹ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਕਾਨਵਾਈ ਲਈ ਕੀਤੇ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ-ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚਕਾਰ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ‘ਫੀਡਮ ਕਾਨਵਾਈ’ ਉੱਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਐਂਟਵਾ ਪੁਲੀਸ ਦੀ ਸਖਤ ਆਲੋਚਨਾ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਹੋਰ ਬਾਵਾਂ ’ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਅਥਾਰੀਆਂ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੇ ਗਿਆਂ

ਦਿਮਿਤਰੀ ਲੈਸਕੈਰੀਸ

ਮਿਲਟਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਾਰਨ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਖਤਰਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਸੱਕੋਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ ਕਿ ਫੌਜੀ ਵੀ ‘ਫੀਡਮ ਕਾਨਵਾਈ’ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਐਮਰਜੈਂਸੀਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਬੇਸਿਸਾਲ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦਾਇਰੇਮੈਂਟ ਸਗੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਇਸ ਸਖਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ’ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ।

ਜਿਵੇਂ ਕਈ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿਚ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ

ਕੁਝ ਮੁਜਾਹਰਾਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਗੋਰਿਆਂ ਨੂੰ ਉਤਮ ਨਸਲ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ (ਵਾਈਟ ਸੁਪਰਮਿਸਟਾਂ) ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਫੀਡਮ ਕਾਨਵਾਈ ਉੱਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਅੰਟਵਾ ਪੁਲੀਸ ਦੀ ਸਖਤ ਆਲੋਚਨਾ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਹੋਰ ਬਾਵਾਂ ’ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੇ ਗਿਆਂ

ਬਾਰਡਰਾਂ ਦੇ ਲਾਂਘੇ ਦੁਬਾਰਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾਉਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਯਕੀਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਰਵਾਈਤੀ ਢੰਗ ਐਂਟਵਾ ਵਿਚਲੀ ਕਾਨਵਾਈ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ‘ਟਰਾਂਟੇ ਸਾਰਾ’ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟਰ ਅਲਵੀਆ ਰਾਜ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਿਮਲ ਕੋਡ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅੰਧੀਨ ਆਲੋਚਨਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਕਾਰਲਾਟਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਲੀਹ ਵੈਸਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ “(ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਅਥਾਰੀਆਂ) ਕੋਲ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਨੂੰ ਲੋੜ ਹੈ।” ਦਰਅਸ਼ਨ ਉੱਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਰਪੂਂਪਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਨਫਰਤ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ’ਤੇ ਮੁਜਾਹਰਾਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਵੈਕਿਂਡ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉੱਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚਲਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਜਾਹਰਾਕ

ਕੌਣ ਨੇ ਹਮਲੇ ਲਈ ਉਕਸਾਊਣ ਵਾਲੇ ਯੁਕਰੇਨ ਦੇ ਬਾਰੀ

ਰੂਸ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਲਾਈਮੀਰ ਪੁਤਿਨ ਨੇ ਯੁਕਰੇਨ ਉਪਰ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅਸਰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਯੁਕਰੇਨ ਉਪਰ ਪੈਂਦ ਵਾਲਾ ਹੈ ਸਗੋਂ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠ ਹੋਵੇਗਾ। ਰੂਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਪੂਰਬੀ ਯੁਕਰੇਨ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਰੂਸੀ-ਭਾਸੀਆਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਮੱਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਰੂਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲਗਭਗ ਸੱਤ ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਾਸ ਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੂਸ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨਾਗਰਿਕ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ।

ਯੁਕਰੇਨ ਉਪਰ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੂਸ ਨੇ ਪੂਰਬੀ ਯੁਕਰੇਨ ਦੇ ਦੋ ਇਲਾਕਿਆਂ- ਡੋਨੇਤਸਕ ਤੇ

ਹੋਇਆ ਹੈ - ਪੂਰਬੀ ਯੁਕਰੇਨ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਯੁਕਰੇਨ। ਪੱਛਮੀ ਯੁਕਰੇਨ ਵਿੱਚ ਯੁਕਰੇਨੀ ਬੋਲੀ ਦਾ ਦਬਦਬਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਪੂਰਬੀ ਯੁਕਰੇਨ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਰੂਸੀ ਭਾਸ਼ਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੋਲਦੇ ਹਨ।

ਪੱਛਮੀ ਯੁਕਰੇਨ ਵਾਸੀ ਯੂਰਪ ਨਾਲ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰਿਸਤੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਪੂਰਬੀ ਯੁਕਰੇਨ ਵਾਲੇ ਰੂਸ ਨਾਲ ਨੇਤਤਾ ਦਾ ਨਿੱਧ ਮਾਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਰੂਸ ਯੁਕਰੇਨ ਉਪਰ ਦਬਾਅ ਬਣਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਯੂਰਪੀ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ 'ਕਸਟਮਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ' ਵਿੱਚ ਰਲੇ। ਰੂਸ ਦੀ ਇਸ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਸੈਂਬਰ- ਰੂਸ ਖੁਦ, ਬੇਲਾਰੂਸ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕੰਪਨੀਆਂ ਹੋਏ ਹਨ। ਯੁਕਰੇਨ ਯੂਰਪੀ ਯੂਨੀਅਨ ਨਾਲ ਟਰੇਡ

ਸਰਕਾਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸੀ—ਨੂੰ ਬੈਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਦਮ ਪਿੱਛੇ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ—ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਰੂਸੀ ਭਾਸ਼ਾ ਇਲਾਕਿਆਂ/ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਰੋਹ ਭੜਕ ਪਿਆ।

ਮਾਰਚ 2014 ਵਿੱਚ ਹੀ ਰੂਸ ਨੇ ਕੀਮੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਲਿਆ। ਕੀਮੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਰੂਸੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਰੂਸੀ ਨਸਲ ਦੇ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਯੁਕਰੇਨ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਕੀਮੀਆਂ ਤੋਂ ਹਟੀਆਂ ਤਾਂ ਰੂਸੀ ਫੌਜਾਂ ਡੋਨੇਤਸਕ ਤੇ ਲੁਹਾਂਸਕ ਦੇ ਲਾਗਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੋਈਆਂ।

7 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2014 ਨੂੰ ਰੂਸੀ ਪੱਖੀ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਡੋਨੇਤਸਕ ਤੇ ਲੁਹਾਂਸਕ ਅਤੇ ਖਰਕੀਵ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਉਪਰ ਆਪਿਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ।

ਲੁਹਾਂਸਕ ਨੂੰ ਅਜਾਦ ਮੁਲਕਾਂ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਵੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਖੇਤਰ ਸਾਲ 2014 ਤੋਂ ਯੁਕਰੇਨ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਗੀ ਸਮਹਾਂ ਦੇ ਆਪਿਕਾਰ ਹੋਠ ਹਨ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਰੂਸ ਕੁਟ-ਨੀਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਗੀ ਸਮੂਹਾਂ, ਡੋਨੇਤਸਕ ਤੇ ਲੁਹਾਂਸਕ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ।

ਯੁਕਰੇਨ - ਦੋ ਪਿੱਛਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਮੁਲਕ

ਸਾਲ 2014 ਤੋਂ ਪੂਰਬੀ ਯੁਕਰੇਨ ਦੇ ਦੋ ਖੇਤਰਾਂ (ਡੋਨੇਤਸਕ ਤੇ ਲੁਹਾਂਸਕ) ਵਿੱਚ ਰੂਸ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਹਾਸਲ ਬਾਗੀਆਂ ਦਾ ਆਪਿਕਾਰ ਹੈ। ਰੂਸ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਪੂਰਬੀ ਯੁਕਰੇਨ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਰੂਸੀ-ਭਾਸੀਆਂ ਦੀ ਯੁਕਰੇਨ ਤੋਂ ਰਾਖੀ ਲਈ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਵੀ ਰੂਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਹਮਲਾ ਇਸੇ ਮੰਤਵ ਲਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਡੋਨੇਤਸਕ ਪੀਪਲਜ਼ ਰਿਪਬਲਿਕ (ਡੀਐਨਾਰ) ਅਤੇ ਲੁਹਾਂਸਕ ਪੀਪਲਜ਼ ਰਿਪਬਲਿਕ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੂਰਬੀ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਯੁਕਰੇਨ ਵਿੱਚ ਪੱਛਮੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਥ ਆਖਰੀ ਮੁਹੱਿਆਂ ਨੂੰ ਆਖਣਾ ਚਾਹੇ।

ਵਿਕਟਰ ਯਾਨੂਕੋਵਿਚ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸਤੇ ਸੇ ਕਿਸੇ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਰਹੇ ਅਤੇ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਮਾਇਤ ਕਿਸੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਸਨ ਪੂਰਬੀ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਯੁਕਰੇਨ ਵਿੱਚ ਰੂਸੀ-ਭਾਸੀ ਇਲਾਕੇ।

ਉਧਰ ਪੱਛਮੀ ਯੁਕਰੇਨ ਵਿੱਚ ਯਾਨੂਕੋਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੇ ਹਿੱਸਕ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਕੀਤੇ। ਸਾਲ 2014 ਦੀ ਫਰਵਰੀ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਯੁਕਰੇਨ ਦੀਆਂ ਕਈ ਅਹਿਮ ਸਰਕਾਰੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਹਿੱਸਕ ਤਡਪਾਂ ਉਦੋਂ ਹੋਰ ਬਦਤਰ ਹੋਗੀਆਂ ਜਦੋਂ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦਰਮਿਆਨ ਤਡਪਾਂ ਵਿੱਚ 48 ਘੰਟਿਆਂ ਦੌਰਾਨ 88 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

ਇੱਥੋਂ ਮੌਤ ਦਿਲਚਸਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਜਾਨ ਬਚਾਅ ਕੇ ਭੱਜਣਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਖਣੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੋਰਿੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਨੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਰੂਸੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ- ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਯੁਕਰੇਨ ਦੀ ਦੂਜੀ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਾਂਝੇਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਖਰਕੀਵ ਨੂੰ ਯੁਕਰੇਨ ਨੇ ਮੁੜ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਿਆ ਪਰ ਰੂਸੀ ਪੱਖੀ ਵੱਖਵਾਦੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੂਰਬੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਖਦਮੁਖਤਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਰਾਇਸ਼ੁਮਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

11 ਮਈ, 2014 ਨੂੰ ਰੂਸੀ-ਪੱਖੀ ਵੱਖਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਡੋਨੇਤਸਕ ਤੇ ਲੁਹਾਂਸਕ ਦੀ ਅਜਾਦੀ ਅਤੇ "ਪੀਪਿਲਜ਼ ਰਿਪਬਲਿਕ" ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਯੁਕਰੇਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਾਗੀਆਂ ਤੋਂ ਕਈ ਇਲਾਕੇ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਏ ਸਨ ਪਰ ਅਗਸਤ 2014 ਦੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਬਾਗੀਆਂ ਨੇ ਨਵਾਂ ਮੁਹੱਜ ਖੋਲ੍ਹ ਲਿਆ ਅਤੇ ਨੋਵਾਕੇਸਕ ਸਿਹਰ ਉਪਰ ਆਪਿਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਥਿਤ ਰਿਪਬਲਿਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਯੁਕਰੇਨ ਨੇ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਰੂਸੀ ਫੌਜਾਂ ਡੋਨੇਤਸਕ ਤੇ ਲੁਹਾਂਸਕ ਦੀ ਸਰਹੋਦ 'ਤੇ ਬੈਠੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਡਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀਮੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੁਤਿਨ ਕੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ?

ਪਹਿਲਾ, ਰੂਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਰੰਟੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਟੋ ਦੀ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ/ਯੁਕਰੇਨ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕਦਮ ਦੇਵੀਦਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਹੱਜ ਕਰਨਾ। ਪੁਤਿਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰੂਸ ਕੋਲ "ਪਿੱਛੇ ਮੁੜਨ ਦਾ ਕੋਈ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਹੈ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਉਂ ਕਿ ਉਹ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਅਸੀਂ ਚੁਪਚਾਪ ਬੈਠੇ ਰਹਾਂਗੇ?"

ਦੂਜਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪੁਤਿਨ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਯੁਕਰੇਨ ਨਾਟੋ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਇਹ ਕੀਮੀਆਂ ਉਪਰ ਆਪਿਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗਾ।

ਸਾਲ 1991 ਵਿੱਚ ਯੁਕਰੇਨ ਦੀ ਸੰਸਦ ਨੇ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੀ ਅਜਾਦੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋਏ ਰਫ਼ੋਰਮ ਵਿੱਚ ਸੋਵੀਅਤ ਸੰਘ ਤੋਂ ਅਜਾਦੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 90% ਵੋਟਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਰੂਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਦੋ ਧਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੈ।

ਤੱਕ ਦੁਨੀਆਂ ਇਹ ਅੰਦਰੋਂ ਲੋਕ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਯੁਕਰੇਨ ਉਪਰ ਹਮਲਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਦੁਨੀਆਂ ਇਹ ਅੰਦਰੋਂ ਲੋਕ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਯੁਕਰੇਨ ਉਪਰ ਹਮਲਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੁਤਿਨ ਨੇ ਇਸੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਤੋਂ ਵੱਖਵਾਦੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਆਜਾਦੀ ਦੇ ਰੱਖਣ ਦੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਵੀਂ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੋਰਿੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਨੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਰੂਸੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ- ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਯੁਕਰੇਨ ਦੀ ਦੂਜੀ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਾਂਝੇਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਲਿਲੀਆ ਸਵੇਤਸਵਾ ਮੁਤਾਬਕ ਹੈਰਾਨੀ

ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਘਰ ਵਿਚ ਇਕੱਲੀ ਆਪਣੇ ਡਾਕਟਰ ਪਤੀ ਨੂੰ
ਉਡੀਕ ਰਹੀ ਸੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਸਮਾਨ ਦੇ ਹੋਠ , ਸੂਰਜ ਦੇ
ਲਹੁ ਦਾ ਅਖੀਰਲਾ ਤੁਪਕਾ ਵੀ ਚੂਸ ਚੁਕੇ ਸਨ । ਚਮਕਦੀ
ਚਮਕਦੀ ਦੁਨੀਆ ਸੰਧਿਆ ਦੇ ਕਾਲੇ ਸੁੰਦਰ ਵਿਚ ਢਲਦੀ
ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ । ਇਸ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਸੰਧਿਆ ਇਸ ਲਈ ਕਿਹਾ
ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਦਿਨ ਅਤੇ ਰਾਤ ਦੀ ਆਪੇ ਵਿਚ ਸੰਧੀ ਹੋ
ਰਹੀ ਸੀ । ਦਿਨ ਆਪਣੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ
ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਤ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਚੜਾਈ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ । ਮੈਂ
, ਨਿਰਮਲ ਕੌਰ , ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਬਾਪ ਨੇ ਅਜ ਤੋਂ ਲਾਗਭਗ
ਪੰਜ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਡਾਕਟਰ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ
ਮੈਂ ਇਕ ਪਿੱਜਰੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਪਿੱਜਰੇ ਵਿਚ ਆ ਗਈ ਸਾਂ । ਮੇਰੇ
ਬਾਪ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰੋਂ ਡੋਲੀ ਟੋਰਨ ਸਮੇਂ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ
ਪੁੰਡਰ ਹੁਣ ਤੁੰ ਜਿਥੇ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਉਹ ਹੀ ਹੀ ਤੇਰਾ ਘਰ ਹੈ
ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਹੀ ਤੇਰੀ ਅਰਥੀ ਉਠਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਇਸ
ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਖਾਨਦਾਨ ਦੀ ਇੱਜਤ ਹੈ । ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ
ਇਹ ਗੱਲ ਲੜ ਬੰਨ ਲਈ ਸੀ । ਮੈਂ, ਜੋ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ
ਅਸਲ ਸਬਦਾਂ ਵਿਚ ਨਿਰਮਲ ਹੀ ਸਾਂ ਕਾਲਿਜ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ
ਸਮੇਂ ਸੈਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਲੜਕੇ ਵਲ ਅੱਖ ਚੁੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ
ਸੀ । ਮੈਂ ਸੁੰਦਰ ਸੁਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਹੁਸ਼ਿਆਰ
ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਲਾਸਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ ਤੇ

ਅਉਣ ਵਾਲੀ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਦੀ ਪੱਧ ਦੀ ਇੱਜਤ ਦੀ ਰਾਖੀ
ਅਤੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਲਾਡਲੀ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਾਲਿਜ ਵਿਚ ਨੋਕਰੀ
ਕਰ ਰਹੀ ਸਾਂ । ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ
ਗਲਤ ਜਾਂ ਸਹੀ ਹੁਕਮ ਅਂਗੇ ਕਿੱਤੇ ਪੰਚਤੁ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ
। ਜੇ ਕਿਤੇ ਮਨ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ
ਤਾਂ ਕਦੇ ਕਦੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਕੌਲ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਦਸ ਦੀਆਂ
ਕਰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਮੈਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਆਖਿਆ ਕਰਦੀ
ਸੀ ਕਿ ਤੇਰਾ ਬਾਪ ਸਾਥੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਸਿਆਣਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ
ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਸਮਝ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਸਾਡੇ
ਭਲੇ ਲਈ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਵਰਜਦੇ ਹਨ । ਅਸੀਂ
ਦੋਵੇਂ ਭੈਣ ,ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਬਾਪ
ਨਾਲ ਉਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ
ਸੀ । ਭਾਵੇਂ ਸਾਡਾ ਬਾਪ ਕਦੇ ਸੁਰਾਬ ਦੇ ਨਿਸੇ ਵਿਚ ਮੰਦਾ
ਵੀ ਬੋਲ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਵੀ ਮਾਂ ਚੁੱਪ ਕੇ ਅੰਦਰ ਵਤ ਕੇ ਦੋ
ਹੱਥ ਕਰ ਲਿਆ ਕਰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਬਾਪ ਨੂੰ ਪਤਾ
ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਦਿੰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਤੋਂ ਡਰਦੇ
ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਖੰਭਾਂ ਬਲੇ ਲਕ ਜਾਇਆ
ਕਰਦੇ ਸੀ । ਭਾਵੇਂ ਸਾਡੀ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਸਾਡੇ
ਹਿਸੇ ਦੀਆਂ ਝਿੜਕਾਂ ਵੀ ਮਾਂ ਦੇ ਹਿਸੇ ਹੀ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸਨ
। ਭਾਵੇਂ ਸਾਡੇ ਬਾਪ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਵੀ ਸੀ ਉਸ ਨੇ
ਸਾਡੇ ਉਪਰ ਜਾਂ ਸਾਡੀ ਮਾਂ ਉਪਰ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਢੁਕਿਆ ਸੀ ।
ਸਾਨੂੰ ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ਇਤਨੀ ਸਮਝ ਪੈ ਚੁਕੀ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬਾਪ
ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਕ ਕੋਮਲ ਦਿਲ ਹੈ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹ
ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਨ । ਸਾਡੀ ਕੋਈ ਵੀ ਮੰਗ ਉਹ
ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ।

ਅਪਣੇ ਪਤੀ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਉਡੀਕਦੇ
ਹੋਏ ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਬਾਲਕੋਨੀ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ
ਸਾਹਮਣੇ ਮੈਪਲ ਦੇ ਰੁੱਖ ਵਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੀ
ਪਤੇ ਲਗਭਗ ਝੜ ਚੁਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋ ਪੱਤਰ ਸਿਹੜੇ ਹੁਣ
ਸਾਵੇ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਤੇ ਆਪਣਾ ਰੰਗ ਵਟਾ ਚੁਕੇ ਹਨ ਰੁਮਕਦੀ
ਹਵਾ ਨਾਲ ਹਿਲ ਰਹੇ ਹਨ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕੇ ਇਹ ਇੱਕ
ਦੂਜੇ ਦੇ ਗੱਲ ਲੱਗ ਪਿਆਰ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ
ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਮਾਲੂਮ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਸਮੇਂ
ਪਿਛੋਂ ਅਸੀਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਇਸ ਰੁੱਖ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਧਰਤੀ ਮਾਂ
ਉਪਰ ਪੈ ਆਪਣੇ ਸਥਿਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਵਾ ਦੇ ਤੇਜ਼ ਬੁਲਿਆਂ
ਵਿਚ ਨਾ ਮਾਲੂਮ ਕਿਸ ਥਾਂ ਪੁੱਜ ਮਿਟੀ ਵੀ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ ।
ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਇਹਸਾਸ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ
ਮਾਣ ਲੈ ਅਤੇ ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ
ਹੱਥਾਂ ਨਾ ਜਾਣ ਦਿਓ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦੋਂ ਸਮਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸ
ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਢਕ ਦੇਵੇ । ਇਹ ਸੋਚ ਮੈਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ
ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਾਥ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਲੱਗੀ ਹਾਂ ।

ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਦੀ ਇਸ ਘਰ ਵਿਚ ਵਿਆਹੀ ਆਈ ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਪੁਤੀ ਮੇਰੇ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕੀ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਮੇਰੇ ਡਾਕਟਰ ਪਤੀ ਨਾਮ ਨੰ ਹੀ ਮੇਰਾ ਪਤੀ ਹੈ ਉਸ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਇਕ ਸਾਥੀ ਵਾਲਾ ਵਡਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਤਰਸ ਰਹੀ ਹਾਂ ਕਿ ਕਦੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਮਿਠੇ ਬੋਲ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਣਗੇ । ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰਾਂ ਦਾ ਵਿਹਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਦਫ਼ਤਰ ਅੰਦਰ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਵਰਕ ਟੂ ਰੂਲ ਚਲ ਤਿਆ ਕੇਂਦੇ ।

ਜਿਸ ਗੱਲ ਬਿਨਾ ਨਹੀਂ ਸਰਦਾ ਉਹ ਹੀ ਮੇਰੇ
 ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੂਰਾ ਮਹੀਨਾ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਬਢਾ
 ਅਜੀਬ ਵਿਹਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨਹੀਂ
 ਹਾਂ ਅਤੇ ਘਰ ਵਿਚ ਤੁਰਦੀ ਫਿਰਦੀ ਰਬਤ ਦੀ ਮਰਤ ਹਾਂ
 ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵਸਤੁ ਬਾਰੇ ਸੁਚਣ ਜਾਂ
 ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਕੇਵਲ ਤੇ ਕੇਵਲ
 ਘਰ ਦੀ ਸੋਵਦਾਰਨੀ ਹੀ ਹਾਂ। ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਜਦੋਂ
 ਤਨਖਾਹ ਮਿਲਟੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਰਤਾਵ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ
 ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਕਲੈ ਹੁੰਦੇ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਮਿਠੀਆਂ
 ਮਿਠੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪਲਚਾ ਕੇ ਸਾਰੀ ਦੀ
 ਸਾਰੀ ਤਨਖਾਹ ਲੈ ਲਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ
 ਖਰਚ ਲਈ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਪੈਸੇ ਮੰਗਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹਾਂ। ਕਾਫੀ
 ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਉਪਰ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਲੋੜ ਲਈ ਕੁਝ ਰਕਮ ਮੈਨੂੰ ਦੇ
 ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅੱਡੀ ਫਿਰ ਹਰ ਖਰਚੇ ਪੈਸੇ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਵੀ

ਮੰਗਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ । ਪਹਿਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਅਜਿਹਾ ਵਰਤਾਵ
ਅਜੀਬ ਨਹੀਂ ਲਗ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਸਮਝ
ਆ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕੇਵਲ ਪੈਸੇ ਲਈ ਇਹ ਪਿਆਰ
ਜਤਾਈਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਉਹ ਦਿਨ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਸੱਖੇ ਗੁਜ਼ਰਦੇ
ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਸਨ । ਮੈਂ ਇਸ ਦੀ ਖਬਰ ਆਪਣੇ ਮਾਂ ਜਾਂ ਬਾਪ
ਨੂੰ ਕੇਂਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ । ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਪੇਕੇ ਘਰ ਜਾਂਦੀ ਹਾਂ
ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਹਰ ਗੇਤੇ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਰਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਸ
ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਨਿਜੀ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਕਰਦੀ ਹਾਂ । ਮੇਰੇ
ਸੱਸ ਅਤੇ ਸਹੁਰਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੇਵਤਾ ਪੁਰਸ਼ ਹਨ ਉਹ ਮੈਨੂੰ
ਆਪਣੀ ਲਤਕੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪਿਆਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਇਸ ਲਈ
ਹੀ ਮੇਰਾ ਮਨ ਉਸ ਘਰ ਵਿਚ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਮੇਰੇ
ਪਤੀ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਿਆ ਵਰਤਾਰਾ ਮੈਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਠੀਕ
ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ । ਮੈਂ ਹਰ ਸਮੇਂ ਇਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ
ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਪੜ੍ਹ ਸਕਾਂ ਅਤੇ ਉਸਾ
ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਲ ਨੂੰ ਮੌਤ ਸਕਾਂ । ਮੈਂ ਹਰ ਤਰੀਕਾ ਆਪਣ-
ਇੱਥਿਆ । ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਤੀ ਵਡੀਂ ਨਾਹੀ
ਪੱਖੀ ਹੀ ਰਿਹਾ । ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਕਦੇ ਇਹ ਸੱਕ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਕਿ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਹਰ
ਤਰੋਂ ਨਾਲ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਸਫਲਤਾ
ਹੱਥ ਨਾ ਲੱਗੀ ।

ਫਿਲਮ
ਦਿਨ ਤਾਂ ਹੱਦ ਹੋ
ਗਈ ਜਦੋਂ ਮੈਂ
ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਗੱਲ
ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼
ਕਰ ਰਹੀ ਸਾਂ ਤਾਂ
ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ
ਮੈਨੂੰ ਝਿੜਕ ਕੇ ਕਿਹਾ
ਇਸ ਤਰਾਂ ਤੂੰ ਮੇਰਾ
ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤ
ਸਕਦੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਮੈਂ
ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ
ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ।
ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਕਿਹਾ

ਡਾਕਟਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੋਟਪੁਰਾ

657-464-4066

ડાક્ટર અજાત સિંહ કટકપુરા
657-464-4066

ਕਿਰਮਾਲ

ਕਰ ਦਿਤਾ । ਸਵੇਰੇ ਵੇਲੇ ਨਾਸ਼ਤਾ ਵੰਨ ਸੁਵੰਨਾ ਤਿਆਰ
ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਪਹਿਲਾਂ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਨਾਸ਼ਤਾ ਕਰਵ
ਕੰਮ ਤੇ ਭੇਜਦੀ । ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਸਮਾਰੀ
ਸਹੁਰੇ ਨੂੰ ਨਾਸ਼ਤਾ ਦਿੰਦੀ ਸਾਂ । ਇਸ ਸਮੇਂ ਤਕ ਮੌਜੀ ਸੱਸ਼ੇ
ਜੋ ਧਾਰਮਿਕ ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਸੀ ਆਪਣੇ ਪਾਠ ਖਤਮ ਕਰ
ਬੈਠਦੀ ਸੀ ਉਸ ਨਾਲ ਬੈਠ ਆਪ ਨਾਸ਼ਤਾ ਕਰਦੀ ਸਾਂ । ਜਦੋਂ
ਸੱਸ਼ ਨੇ ਮੌਜੀ ਵਡੀਰਾ ਬਦਲਿਆ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਇਕ ਦਿਲ
ਚਾਹ ਵੇਲੇ ਮੈਨੂੰ ਪੱਛਿਆ ਕਿ ਧੀਏ ਤੇਰੇ ਚੇਹਰੇ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ
ਨਹੀਂ ਦਿਸਦੀ ਤੈਂਨੂੰ ਕੋਈ ਤਕਲੀਫ ਹੈ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਨੂੰ ਘਰ
ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਜੀ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਖਬਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਭਾ
ਸੀ , ਪਰ ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਭੱਠੀ ਵਿਚ ਮੱਚ ਰਹੀ ਸੀ । ਮੈਂ
ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਫਿਸ ਪਈ
ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਉਹ ਮੌਜੇ ਨਾਲ
ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ ਤੁਸੀਂ ਸੈਨੂੰ ਓਹਦੇ ਨਾਲ
ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੈ ।

ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੰਬ
ਉਡ ਗਿਆ ਤੇ ਫੇਰ ਲੰਮਾ ਸਾਹ ਲੈ ਕੇ ਬੋਲੇ। ਆ ਧੀਏ ਬੈਠ
ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਚੌਸਦੀ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਡਾਕਟਰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ ਇਸ ਦ
ਇਸ਼ਕ ਇੱਕ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਪਿਆਰ ਵਿਚ
ਲੰਮੀ ਦੁਰੀ ਤਕ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਹ ਪਰਿਵਾਰ ਸਾਡੇ ਕਿਵੇਂ ਵੀ

(ਕਹਾਣੀ)

ਕਿਰਮਲ

ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਿਸੇ ਪੜੀ ਲਿਖੀ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ । ਸਾਡੇ
ਚੰਗੇ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡਾ ਮੇਲ ਤੁਹਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਹੋ ਗਿਆ
ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਿਆਹ ਬੰਨਣ ਵਿਚ ਬੰਨ ਦਿਤਾ । ਸਾਨੂੰ
ਲਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਹੁਣ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਦਿਲ ਲਾ ਲੇਵੇਗਾ
ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਡੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਅੱਗੇ
ਨਹੀਂ ਵੱਧ ਰਹੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਾਲ ਫਿਰ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ
ਇਸ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਚੰਨੇ ਨਾਲ
ਹੀ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਣਾ ਹੈ । ਇਸ ਨਿਰਮਲ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਦਾਲ
ਨਹੀਂ ਗੱਲ ਰਹੀ । ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਇਸ
ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹਾਂ ਕਿ ਕੰਮ
ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਕਠੇ
ਰਹਿਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦੇ ਰਹੇ ਸਾਂ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਸਭ
ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ । ਅਸੀਂ ਚੰਨੇ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲੇ ਹਾਂ
ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਸਾਬੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਲੈਣਾ ਹੈ ਲੈਣੇ
ਲਵੇ ਅਤੇ ਚੰਨੇ ਨੂੰ ਸਮਝਾਓ ਕਿ ਸਾਡੇ ਮੰਡੇ ਦਾ ਖਹਿਤਾ ਛੱਡ
ਦੇਵੇ ਪਰੰਤੂ ਉਸ ਨੇ ਹਾਲੇ ਤਕ ਕੀਤੇ ਵੀ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ
ਕਰਵਾਇਆ ਇਸ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਕੰਢੀਵਾਰੀ ਹੀ ਬੈਠੀ ਹੈ ।
ਅਸੀਂ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਉਤੋਂ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ
ਸਮਾਨ ਸੁਹੁਰਾ ਸਾਹਿਬ ਆ ਗਏ । ਮੇਰੀ ਸੱਸ ਮਾਂ ਨੇ ਇਹ
ਗੱਲ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਪੈ ਗਏ । ਪਰੰਤੁ
ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਤਾਂ ਅੱਗ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ ਸੈਥੋਂ ਚੁੱਧ ਨਾ ਰਿਹਾ
ਗਿਆ । ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸੁਹੁਰਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ
ਦਸੋ ਕਿ ਮੈਂ ਕੇਹੜਾ ਖੁਰ ਟੋਬਾ ਗੰਦਾ ਕਰਾਂ । ਆਪਣੇ ਘਰ
ਮੈਂ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ । ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ
ਡੋਲੀ ਪਾ ਇਸ ਘਰ ਵਲ ਟੋਹਿਆ ਸੀ ਉਹ ਤਾਂ ਉਥੇ ਚਲੈ
ਗਏ ਜਿਥੋਂ ਕਦੇ ਕੋਈ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਇਆ । ਮਾਂ ਮੌਰੂੰ
ਤਾਂ ਹੋਕਿਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਮਰ ਜਾਵੇਗੀ । ਇੱਕ ਭਰਾ ਹੈ ਉਹ
ਮੈਨੂੰ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਘਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਜੇ ਕਰ ਅਜਿਹਾ
ਸੰਭਵ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਮੇਰਾ ਵਿਵਾਹ ਹੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦਿੰਦਾ
ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬਾਬਲ ਦੇ ਘਰ ਹੀ ਰਹਿ ਪੈਂਦੀ । ਧੀਆਂ ਤਾਂ ਰਾਜੇ
ਮਹਾਰਾਜੇ ਵੀ ਘਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕੇ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਮਾਪੇ ਤਾਂ
ਵਿਚਾਰੇ ਇਸ ਜਹਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸ ਬਾਗ ਦੀ ਮੂਲੀ ਸਲਾ

ਇਹ ਮੇਰਾ ਸਹੁਰਾ ਵੀ ਸੁਣ ਕੇ ਸੁੰਨ ਹੋ ਗਿਆ
ਅਤੇ ਇਕ ਦਮ ਜਿਥੇ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ ਉਥੇ ਹੀ ਲੇਟ ਗਏ। ਸਾਨੂੰ
ਹੱਥਾਂ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਧੈ ਗਈ ਮਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰ
ਬੁਲਾ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਨੂੰ ਦਵਾਈ ਦਿਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋਸ ਆਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਕ ਹਾਲਤ ਦੇਖ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨੇੜੇ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ
ਹੋਏ। ਆਪਣੀ ਗੱਡੀ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਲਈ। ਮੈਨੂੰ ਘਰ ਛੱਡ
ਤਿੰਨਾਂ ਨੇ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਜਿੰਦ ਕਰ ਕੇ
ਨਾਲ ਹੀ ਚਲੀ ਗਈ। ਭਾਵੇਂ ਮੇਰੀ ਸੱਸ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ
ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਸੀ ਪਰ ਮੇਰੇ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਲਈ
ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ
ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਾਰਨ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਪਿਤਾ
ਗਵਾ ਚੁਕੀ ਹਾਂ ਦੂਸਰੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਗਵਾਉਣਾ ਚਾਹੇਦੀ
ਇਸ ਤੇ ਮੇਰੇ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਚੁੱਪ
ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਦਿਤੀ ਤਾਂ ਹੀ ਮੇਰਾ ਨਾਲ ਜਾਣਾ ਸੰਭਵ ਹੋ
ਸਕਿਆ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਮੇਰੇ ਸਾਹਿਬ ਨੇ
ਮੇਰੀ ਮੰਨ ਲਈ ਸੀ।

ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ
ਇਲਜ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਮੇਰੇ
ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਉਸ
ਨੂੰ ਵੀ ਉਥੇ ਹੀ ਬੁਲਾ ਲਿਆ। ਜਦੋਂ ਮੇਰੀ ਸੱਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ
ਵੈਖਿਆ ਤਾਂ ਬੇੜਾ ਸਖਤ ਹੋ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਦੀ
ਹਜ਼ਾਰੀ ਵਿਚ ਹੀ ਚੰਨੇ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਚਲੇ ਜਾਣ ਲਈ ਆਖਿਆ
ਚਿੰਨੇ ਨੇ ਵੀ ਖਿਸਕਣ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਭਲਾਈ ਸਮਝੀ।
ਪਿਤਾ ਜੀ ਫਿਰ ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਜਾ ਚੁਕੇ ਸੀ।
ਮੇਰੀ ਸੱਸ ਚੰਨੇ ਨੂੰ ਹੀ ਇਸ ਹਾਲਤ ਦਾ ਜੁਮੌਵਾਰ ਸਮਝਦੇ
ਸਨ। ਮੇਰੇ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਨਾ ਸਮਝਿਆ
। ਪਰ ਉਹ ਮੌਕਾ ਤਾਤੇ ਚੁੱਪ ਵੱਟ ਗਏ। ਮੈਂ ਇਸ ਪਲ
ਬੋੜੀ ਖੁਸ਼ ਸਾਂ ਕਿਉਂ ਜੋ ਮੇਰੀ ਸੱਸ ਵਲੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਇਹ
ਫੈਸਲਾ ਮੇਰੇ ਹਕ ਵਿਚ ਵਧਦਾ ਇਕ ਕਰਮ ਸੀ। ਹਸਪਤਾਲ
ਵਿਚ ਲਗਭਗ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਲੱਗਿਆ। ਚੰਨੇ ਫਿਰ ਨੇਤੇ ਤੇਤੇ
ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਹ ਅੱਗੇ ਪਿਛੇ ਮੇਰੇ
ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੀ ਸੱਸ ਦੇ
ਵਤੀਰੇ ਪ੍ਰਤੀ ਗੁੱਸਾ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਹੀ
ਘਰ ਜਾਂਦੀ ਸਾਂ ਘਰੋਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਖਾਣ ਲਈ ਸਮਾਨ ਤਿਆਰ
ਕਰਕੇ ਲੈ ਆਓਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਸੱਸ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ
ਹਜ਼ਾਰ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਡਾਕਟਰ ਕਾਰ ਤੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ
ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਖੁਸ਼ ਸਾਂ ਕਿ ਹੁਣ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਿਤਾ
ਰਹੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਤੀਰੇ ਵਿਚ ਬਚਲਾ ਵੇਖ ਰਹੀ ਸੀ
ਉਹ ਵੀ ਮੇਰੇ ਨੇਤੇ ਹੋ ਕੇ ਬਹਿਣ ਦਾ ਅਵਸਰ ਲਭਦੇ ਰਹਿੰਦੇ
ਸਨ। ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ
ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚੋਂ ਛੁੱਟੀ ਮਿਲ ਗਈ।

ਉਪਰ ਪ੍ਰੀਤ ਦਾ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕੁਝ
ਦਿਨ ਕਾਲਿਜ ਨਾ ਗਈ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕਾਲਿਜ ਵਿਚ
ਛੁਟੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ । ਪ੍ਰੀਤ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਮਾਤਾ ਚੰਗਾ ਸੌਚ
ਰਹੀ ਸੀ । ਜਕੋ ਤਕੀ ਅੰਦਰ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਨੂੰ ਫੋਨ
ਕੀਤਾ । ਕੰਮ ਵਿਚ ਰੁਝੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮੈਂ ਨਾ ਚੁੱਕ ਸਕੀ ।
ਕੁਝ ਦੇਰ ਪਿਛੋਂ ਜਦੋਂ ਵੇਹਲੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਨਿਗਾ ਫੋਨ ਤੇ ਮਾਰੀ
ਤਾਂ ਦੇਸ਼ਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰੀਤ ਦੀਆਂ ਮਿਸਡ ਕਾਲਾਂ ਸਨ । ਮੈਂ ਉਸ
ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ । ਫੋਨ ਚੁੱਕ ਉਹ ਗਿਲਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈ ਤੂੰ
ਦੱਸਿਆਹੀ ਨਹੀਂ ਕਾਲਿਜ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਸੌਂ
। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਬਿਮਾਰੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਦਸ ਦਿਤੀ । ਤਾਂ
ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਏ ਸਾਰੇ ਉਤਾਰ ਚਤੁਆਂ ਦਸੇ
। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਨਾ ਦਸ ਸਕਣ ਬਾਰੇ ਖਿਮਾ ਮੰਗੀ ਤੇ
ਨਾਲ ਹੀ ਚੰਨੇ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਿਨ
ਸੱਸ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਕੀ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ । ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ
ਸੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਤਸੱਲੀ ਹੋਈ ।

ਜਾਂਦੇ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਘਰ ਆਏ ਸਨ ਮੇਰਾ
 ਡਾਕਟਰ ਦਿਨ ਵਿਚ ਵੀ ਘਰ ਗੇੜਾ ਮਾਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕੰਮ
 ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਬਦ ਘਰ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਸਨ । ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵੀ
 ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਬੀਡਦਾ ਸੀ ਮੈਨੂੰ ਹੋਸ਼ਾ ਹੀ ਬਾਪੂ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ
 ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੀ ਵੇਖਦੇ ਸਨ । ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਬਾਪੂ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ
 ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ । ਮੈਨੂੰ ਮੌਰੈ ਦਿਨ ਫਿਰਦੇ
 ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ ।

ਇਕ ਰਾਤ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਅੰਦਰ ਗੱਲਾਂ
ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਅਜੀਬ
ਜਿਹਾ ਸਖਦ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ । ਮੈਂ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਖੁਸ਼ ਹੋ
ਆਪਣਾ ਆਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ । ਅਸੀਂ
ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਹੱਦਾਂ ਲੰਘ ਗਏ । ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦਿਨ ਵਿਆਹ ਦਾ
ਪਹਿਲਾ ਦਿਨ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ । ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਸਾਂ ।
ਮੇਰੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮਾਪਿਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ । ਮੇਰੇ
ਡਾਕਟਰ ਦਾ ਵਿਹਾਰ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰੇ ਨਾਲ
ਸਖਦ ਹੀ ਰਿਹਾ । ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਿਆ ਕਿ ਮੇਰੀ ਮੇਹਨਤ ਰੰਗ
ਲਿਆ ਰਹੀ ਹੈ । ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ
ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮਾਂ ਬਣਣ ਯੋਗ ਹਾਂ । ਉਹ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼
ਹੋਏ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੇਹਰੇ ਦੇ ਭਾਵ ਦੇਖ ਕੇ ਤਾਂ ਖੁਮਾਰੀ
ਚੜ੍ਹ ਗਈ ਸੀ । ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮਿੱਤਰ ਪ੍ਰੀਤ ਨਾਲ
ਇਹ ਖਬਰ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਂ ਕਾਲਿਜ ਖੁਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਪੈਟਰਨਿਕੀ ਵਾਂਡੀ ਲੁਣਾਂਗੀ ।

ਉਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਈ । ਇਹ ਖਬਰ ਜਦੋਂ
ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸੱਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਦਿਨ ਹੀ ਅੰਖੰਡ
ਪਾਠ ਸੁਖ ਲਿਆ ਕਿ ਘਰ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪਰਤ ਰਹੀਆਂ
ਸਨ । ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਉਪਰ ਹੱਥ ਰੱਖ ਮੈਨੂੰ ਅਸੀਂਰਵਾਦ ਦਿਤਾ
ਕਿ ਧੀਏ ਤੂੰ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਾਣੇ । ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ
ਮੇਰੇ ਲਈ ਕਾਂਟੇ ਬਣਵਾ ਕੇ ਲਿਆਏ ਤੇ ਮੇਰੇ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ
ਫੜਾ ਕੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮੇਰੀ ਨੂੰਹ ਨੂੰਹ ਹੁਣੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ
ਪਹਿਨਾ ਦੇ । ਮੇਰੇ ਡਾਕਟਰ ਵਿਚ ਨਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਰਿਮਤ
ਨਹੀਂ ਸੀ । ਉਸ ਨੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨਿਆ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕਾਂਟੇ ਪਹਿਨਾ
ਦਿੱਤੇ । ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖੁਸ਼ ਸਾਂ । ਉਸ ਦੀਨ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਦੋਂ
ਅਸੀਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ
ਚੰਨੇ ਨੇ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਬਣ ਕਨੇਡਾ
ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਉਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਗੱਲ
ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਹੈ । ਮੈਂ ਖੁਸ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਬਾਹਾਂ
ਦਾ ਹਰ ਪਾ ਦਿਤਾ ਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮਾਂ ਤੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਲੈ
ਕੇ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਜਾ ਕੇ ਅੰਖੰਡ ਪਾਠ ਰੱਖਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ
ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਦਿਨ ਬੰਨ ਕੇ ਘਰ ਆ ਕੇ ਤਿਆਰੀ ਵਿਚ ਰੁਝ
ਗਏ । ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰੀਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਵਧਾਈ ਦਿ-
ਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਆਪਦੇ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਕੇ
ਰੱਖੀਂ ਤਾਂ ਜੋ ਫੇਰ ਨਾ ਕੋਈ ਉਲਝਣ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ । ਇਹ ਆਖ
ਉਹ ਹੱਸ ਪਈ ਤੇ ਮੇਰਾ ਵੀ ਹਾਸਾ ਛਲਕ ਪਿਆ ।

Cosmetic & Family Dentistry

UPPAL DENTAL CARE

50 % Discount for Cash Patients

INVISALIGN

Call for Details

Straighten Teeth
Without Wires

Charanjit S Uppal
D.D.S.

FREE TEETH WHITENING WITH PAID EXAM,
X-RAY & CLEANING.
YOUR INSURANCE USUALLY COVER THESE SERVICES

Laser Treatment
Lumineers/Veneers
Dentures & Partials
Root Canals
Bad Breath
Cosmetic Dentistry
Crowns & Bridges
Tooth Extraction
Gum Treatment

1191 W Tennyson Rd. # 4,
Hayward. (CA) 94544
510-786-1780

www.uppal dental.com

Strictly Maintained
Sterilization Standards
Most Insurance
Plans Accepted

1750 CLEAR LAKE AVE
Milpitas, CA 95035
408-942-4400

TASTE OF INDIA

specialist- Gurh Dee Barfee, Gurh Diyaan Jalebian

32 ਸਾਲ ਤੋਂ ਕੈਲੋਫੋਰਨੀਆ
ਦਾ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਗਿੱਲਾ ਤੇ
ਵੱਧੀਆ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ

ਗੁੜ ਦੀ ਬਰਫੀ, ਫਿੱਕਾ ਕਲਾਕੰਦ
ਗੁੜ ਦੀਆਂ ਜਲੇਬੀਆਂ, ਇਮਰਤੀ

lunch buffet everyday
fresh jalebian every day

DEVINDER SINGH PABLA (OWNER)
510-791-1316

5144 MOWRY AVE (ON FARWELL DR)
FREMONT, CA 94538

510-773-8810

Quick Lube & Smog

We rent
U-HAUL

OIL CHANGE & SMOG CHECK STATION

SUKHWINDER BHELLA

gogibhella@gmail.com

691 W. Tennyson Rd
Hayward, CA 94544

**PH 510-757-6775
FAX 510-292-0330**

PREET FABRICS & APPLIANCE

ਅਸੀਂ ਹੋਲਸੇਲ ਅਤੇ ਰੀਟੈਲ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਇਨਾਂ ਦੇ ਸੂਟ,
ਜਿਉਲਰੀ, ਫੈਸ਼ਨ ਦਾ ਹੋਰ ਸਮਾਨ, ਵਿਆਹ ਲਈ ਲੱਹਿੰਗ ਅਤੇ
ਮੁੰਡਿਆਂ ਲਈ ਵਿਆਹ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ੇਰਵਾਨੀ ਅਤੇ ਹੁਣੇ ਨਵੇਂ ਚੱਲੇ
ਡਿਜ਼ਾਇਨਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ।

ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕਲਾਗੀ, ਸਿਹਰਾ, ਚੂੜਾ, ਹਾਰ, ਜਾਗੇ, ਰੁਮਾਲੇ ਤੇ
ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਦਾ ਸਮਾਨ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

YOUR ONE-STOP CENTER BOTH FABRICS & APPLIANCES

**APPLIANCES & LUGGAGE CROSS,
PARKER PENS, OSTER BLENDERS**

Watches (Seiko, Citizen & Swistar)

Shavers & Trimmers

Cellular Phones

Onkar Singh Saini

5156 Mowry Ave. Fremont. CA 94538

Tel- 510-797-7111

Moon Indian Cuisine 510-780-9233

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਤੋਂ ਖਾਣਾ ਪੇਕ ਕਰਵਾ ਕੇ ਵੀ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਕੇਟਰਿੰਗ ਵੇਲੇ ਤੰਦੂਰ ਦਾ ਇੱਤਜ਼ਾਮ ਹੈ, ਕੇਟਰਿੰਗ ਵਾਸਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ ਜੀ

- * 100 ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਤੱਕ
- * ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਕੇਟਰਿੰਗ ਲਈ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਛੋਟ
- * ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਜ਼ਰਬੇਕਾਰ ਕੁੱਕ

Fish Pakora

ਮੱਛੀ ਪਕੋਂਡੇ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮਾਹਿਰ
ਲੱਭੂ, ਜਲੇਬੀ, ਬਰਫੀ, ਗੁਲਾਬ ਜਮੂਨ ਤੇ ਵਿਆਹ
ਸ਼ਾਦੀ ਮੌਕੇ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਠਿਆਈ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ
ਹਨ। ਘੱਟ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ।

Paul 510-978-7170

Over 30 Years Experience in Restaurant & Catering Business

ਮੂਨ ਇੰਡੀਆਨ ਕੁਝੀਨ (ਹੈਵਰਡ)

600 West Harder Rd. Hayward, CA 94544
Phone (510)780-9233 Fax (510) 780-9812

www.moonindiancuisine.net

FAIRWAY BODY SHOP

ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਡੈਂਟਿੰਗ ਤੇ ਪੇਂਟਿੰਗ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਤੇ ਤਜ਼ਰਬੇਕਾਰ
ਐਸਟੀਮੇਟ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ, ਹਫਤੇ ਦੇ 6 ਦਿਨ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਸੇਮਵਾਰ ਤੋਂ ਸ਼ਨਿਵਰਵਾਰ ਤੱਕ-ਸਵੇਰੇ 8 ਵਜੇ ਤੋਂ 6 ਵਜੇ ਤੱਕ

Gurdial Aujla

Darshan Aujla
510-750-6116

1421 Industrial Parkway West #C
Hayward, CA 94644

510-538-2983

New Introducing Chaat Corner

Raja King of Sweets Now Presents

Come and Enjoy Mouth Watering Chaat All Day

ਹੁਣ ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਠਾਈ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ

• BHEL PAPDI CHAAT	• FALUDA KULFI
• GOL GAPPY (PANI PURI)	• KHASTA KACHORI

RAJA SWEETS & INDIAN CUISINE

31583 Alvarado Blvd. Union City, CA 94587

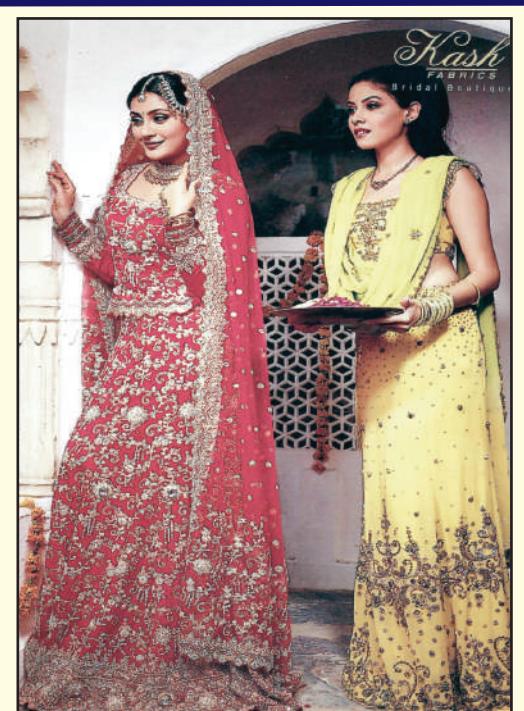
Phone : (510) 489-9100

Kash Fabrics

37 ਸਾਲ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ

ਸਾਡੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ

1. Wedding Lehngas
 2. Mens wear-shervani
 3. Kurte Pajame
 4. Sharara Suits.
 5. Patiala. Suits.
 6. pression stove jewelery
 7. kids wear
 8. Turbans (paggan). 80 colors
1. ਵਿਆਹ ਦੇ ਲਹੌਂਗੇ
 2. ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ੇਰਵਾਨੀ
 3. ਕੁੜੜੇ ਪਜਾਮੇ
 4. ਸ਼ਰਾਰਾ ਸੂਟ
 5. ਪਟਿਆਲਾ ਸੂਟ
 6. ਗਹਿਣੇ
 7. ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ
 - 80 ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਪੱਗਾਂ

Kashmir Singh Dhugga
Gurjeet kaur Dhugga

kashfabrics@gmail.com

KASH FABRICS
29576 Mission Blvd
Hayward, CA 94544
510-538-1138

17 ਸਾਲਾਂ ਬਾਬਦ ਅਸੀਂ ਤੇ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਵੇਂ ਜਿਊਣਗੇ ?

ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ 'ਪਵਣੁ ਗੁਰੂ ਪਾਣੀ ਪਿਤਾ ਮਾਤਾ ਧਰਤਿ ਮਹਤੁ' ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਰੋਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਬੇਹੱਦ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਉਤੇ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਿੰਟਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਗੁਰੂ ਸਮਾਨ ਹਵਾ ਸਾਹ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਪਿਤਾ ਤੁੰਹੀ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਯੋਗ ਹੈ। ਧਰਤੀ ਮਾਂ ਦੀ ਗੋਦ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਜ਼ਹਿਰਾਂ ਪਾ ਕੇ ਅਤੇ ਗੰਦਗੀ ਦੇ ਢੇਰ ਲਾ ਕੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੁਧਾ ਹਵਾ, ਪਾਣੀ ਤੇ ਧਰਤੀ ਕਵਲ ਮਨੁਖਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਾਰੇ ਜੀਵ-ਜੰਤੂਆਂ ਦੇ ਜਿਊਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਗਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਤਦੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਮੁਕਤ ਬਣਾਵਂਗੇ। ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰਾਜਨੀਤਕ ਇੰਡਾ ਸਕਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਤਦੇ ਸੰਭਵ ਹੈ ਜੇ ਅਸੀਂ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਮੌਕੇ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪੱਖੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਾਂਗੇ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨੇਤੇ ਹੈ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਲਈ ਮਿਤੀ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤਾ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਸਵਾਰਸ਼, ਪਾਰਟੀਬਾਜ਼ੀ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਬਾਅ, ਲਾਲਚ ਤੇ ਡਰ ਛੁੱਡ ਕੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਤਵੇਂਜ਼ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਈਏ, ਜਿਹੜੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਮਿਲੇ 'ਜਿਊਣ ਦੇ ਮੌਲਿਕ' ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰੇ। ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾਉਣਾ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਮਿਹਤ ਵਾਤਾਵਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਾਡੀ ਹੋਵੇਂ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਕੇਂਦਰੀ ਭੂਮੀ ਜਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਰਿਹੇਰਟ ਜੋ ਭਾਰਤ ਤੇ ਇਜ਼ਾਰੀਲ ਦੇ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਥੋੜ੍ਹਾ ਆਧਾਰਤ ਹੈ, ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਧਰਤੀ ਹੇਠ ਪਾਣੀ ਅਗਲੇ 17 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਰ ਸਾਲ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ 14 ਅਰਬ ਘਣ ਮੀਟਰ ਘਣ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਹੀ ਵਰਤਾਰਾ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ ਤਾਂ 17 ਸਾਲਾਂ ਬਾਬਦ ਅਸੀਂ ਤੇ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਬਿਨੋਂ ਜਿਊਣਗੇ। ਪਾਣੀ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤ ਵੇਈਆਂ-ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸਹਿਰਾਂ ਦੇ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜੇ ਵੀ

ਅਨਟਰੀਟ ਪਾਣੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬੋਰੋਕ ਛਿੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪਵਿੱਤਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਬੁੱਢਾ ਦਰਿਆ ਅੱਜ ਸਤਿਆਂਦ ਮਾਰਦਾ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਵੰਡਦਾ ਬੁੱਢਾ ਨਾਲ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਤਲਜ ਦਰਿਆ, ਜੋ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰਾਂ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪੀ ਪਾਣੀ ਦਾ ਸੌਮੈ ਹੈ, ਹਿਮਾਚਲ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦਾ ਬੀ ਗਰੇਡ ਅਤੇ ਲਾਗਿਆਣਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਅਨਟਰੀਟ ਪਾਣੀ ਬੁੱਢੇ ਨਾਲੇ ਰਾਹੀਂ ਪੈਣ ਉਪਰੰਤ ਬੀ ਗਰੇਡ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਲੰਧਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਸੀਵਰੇਜ, ਉਦਯੋਗਾਂ ਅਤੇ ਨੇਤਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਗੰਦੀ ਢੋਂਦੀ ਕਾਲਾ ਸੰਘਿਆ ਫਲੇਨ ਅਤੇ ਚਿੰਟੀ ਵੇਈਂ ਵੀ ਸਤਲਜ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਆਣ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਣੀ ਹਰੀਕੇ ਪੱਤਣ ਤੋਂ ਨਹਿਰੀ ਸਿਸਟਮ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾਲਵਾ ਖੇਤਰ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਲੋਕ ਸਿਧਾ ਪੀਣ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹਨ। ਇਹੀ ਪਾਣੀ ਗੁਰੂਘਰਾਂ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸਰੋਵਰਾਂ ਅਤੇ ਲੰਗਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਜੀਵਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਪਾਣੀ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੇ ਮੌਤ ਵੰਡ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਿਆਨ ਵਰਤਾਰ ਦਾ ਕੋਣ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ? ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਲੱਗ ਕੂੜੇ ਦੇ ਢੇਰ ਅਤੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਤੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਨੇ ਸਾਡੀ ਖੁਰਕ ਵੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਜਾਡ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਗੁਣਵੱਤਾ ਖਰਾਬ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਉਹ ਨੀਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨ ਕੁਦਰਤੀ ਤੇ ਸਾਂਝੀ ਖੇਤੀ ਵੱਲ ਪਰਤਣ। ਸਾਂਝੀ ਖੇਤੀ ਤੇ ਸਫਲ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਅਗਲੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਲਈ ਤਦੇ ਤੰਦੁਰਸਤ ਪੰਜਾਬ ਰੱਖਿਆਂ, ਜੋ ਕੁਦਰਤੀ ਖੇਤੀ ਕਰਾਂਗੇ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜੰਗਲਾਤ ਹੇਠ ਰਕਬਾ ਚਾਲੀ ਫੀਸਦੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਅੱਜ ਚਾਰ ਫੀਸਦੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਵੋਟਾਂ ਦੇਰਾਨ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਜੰਗਲਾਤ ਹੇਠ ਰਕਬਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 10 ਫੀਸਦੀ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਗੀਆਂ।

ਉਦਯੋਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਧੂੰਆਂ ਤੇ ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਹੀ ਵਰਤਾਰਾ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ ਤਾਂ 17 ਸਾਲਾਂ ਬਾਬਦ ਅਸੀਂ ਤੇ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਬਿਨੋਂ ਜਿਊਣਗੇ। ਪਾਣੀ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤ ਵੇਈਆਂ-ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸਹਿਰਾਂ ਦੇ ਗੰਦੇ ਪਾਵਾਂਗੇ? ਵੋਟ ਮੰਗਣ ਆਉਂਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੇ

ਮੁੱਦੇ ਉਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰੋ। ਅੱਜ ਤੱਕ ਆਮ ਲੋਕ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉਤੇ ਚੁੱਪ ਰਹੇ ਅਤੇ ਲੀਡਰ ਵੋਟਾਂ ਮੌਕੇ ਲੋਕ ਲੁਭਾਉਂਦੇ ਲਾਰੇ ਲਾ ਕੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਾਡੀ ਚੁੱਪ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹਰ ਵੋਟਰ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਵੇਟ ਮੰਗਣ ਆਏ ਲੀਡਰਾਂ ਤੇ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਉਤੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਿਵੇਂ ਰੱਖਣਗੇ?

ਕੀ ਉਹ ਪਾਣੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਰੋਕਬਾਮ ਐਕਟ 1974, ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਰੋਕਬਾਮ ਐਕਟ 1981 ਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ 1986 ਨੂੰ ਸੁਖਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨਗੇ? ਇਹ ਪੁਸ਼ਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਸੋਚਣ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨਗੇ, ਜੋ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਹਿ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਮੌਕਾਂ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਅਣਜਾਣ ਬਣ ਕੇ ਪਾਸਾ ਵੱਟ ਕੇ ਲੰਘ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਥੋਂਤੀ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਹਨੇਰੀ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸੋਮਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਨਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵੀ ਨਾ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਬਹੁਤ ਖਤਰਨਾਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਅੰਦਰਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਾ ਸਕਦੇ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਸਾਫ਼ ਪਾਣੀ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਹਵਾ ਨੂੰ ਤਰਸਦੀਆਂ ਮਰ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਅਸੀਂ ਸਾਲ 2008 ਤੋਂ ਹੋਰਕ ਚੋਣਾਂ ਮੌਕੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਲੋਕ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਨਾ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੇ।

ਇਸ ਵਾਰ ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਵਾਤਾਵਰਨ ਚੇਤਨਾ ਲਹਿਰ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਉਭਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜੇ ਸਿਸ ਅਧੀਨ ਗਰੀਨ ਚੋਣ ਮਨੋਰਸ ਪੱਤਰ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਸੰਕਟ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਜੇ ਸੰਘਰਸ ਦਾ ਸੋਰ ਅੱਜ ਤੁਹਾਡੇ ਕੰਨ ਦੀ ਵੀ ਪੱਤਰ ਦੀ ਪੱਧਰ ਵੀ ਹੋਵੇਗੇ। ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਕੇਵਲ ਸਾਡਾ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਵੇਲੇ ਵਿਸਥ ਲਈ ਮੌਕਾ ਵਿੱਚ ਆਵੇ, ਉਹ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦਾ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਲੋੜ ਹੈ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾ ਕੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅੱਗੇ ਰੱਖੀਏ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਅੱਗੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਕਿਤੇ

ਨਾ ਕਿਤੇ ਅਸੀਂ ਵੀ ਭਾਗੀਦਾਰ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਕੇਲ ਨਾ ਆਪਣੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਸਾਫ਼ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ।

ਕਾਰ 'ਚ ਐਕਸੀਅਕ ਸਾਹਿਬ ਬੈਠੇ !

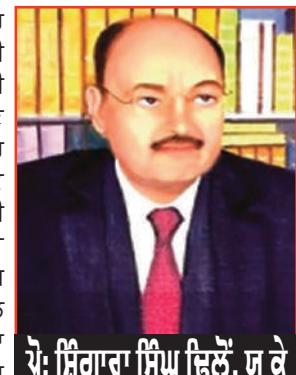
ਆਪਣੀ ਹੁਣੀ ਪੰਜਾਬ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਫਰੀਦਕੋਟ ਤੋਂ
ਫਗਵਾੜਾ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਟੈਕਮੀ ਕੀਤੀ। ਟੈਕਮੀ ਫਰਾਇਵਰ
ਜਿਸ ਨੇ ਕਰਤ ਬਰਤੀ ਖਾਸਖਸੀ ਦਾਤੀ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ,
ਦੇਖਣ ਪਾਖਣ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਬਿਜਲੀ ਮਹਿਕਮੇ ਦਾ ਕੋਈ
ਕਰਮਚਾਰੀ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਕਾਰ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਮੈਨੂੰ
ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿਕੇ ਪਿਛਲੀ ਸੀਟ ‘ਤੇ ਬੈਠਣ ਵਾਸਤੇ
ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਥੋਂ ਬਿਨਾ ਸੀਟ ਬੈਲਟ ਪਹਿਨਿਆ ਅਰਾਮ ਨਾਲ
ਬੈਠਿਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ, ਪਰ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀਟ ਬੈਲਟ
ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਸੇਫਟੀ ਵਾਸਤੇ ਲਾਉਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਮੈਂ ਅਗਲੀ
ਸੀਟ ‘ਤੇ ਬੈਠਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਕਿ ਸਫਰ ਦੌਰਾਨ
ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਕਰਕੇ ਲੰਮੇ ਸਫਰ ਦੌਰਾਨ ਸਫਰ
ਦੀ ਬੇਭਲਤਾ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਰਸਤਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ
ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਆ ਰਹੀਆਂ ਚੋਣਾ ਬਾਰੇ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਜ਼ੀ
ਹਾਲਾਤਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਚਲਦੀ ਰਹੀ। ਫਰਾਇਵਰ
ਗੱਲ-ਬਾਤ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਮੈਂ ਇਕ ਵਧੀਆ ਸਰੋਤਾ
ਬਣਕੇ ਸੁਣਦਾ ਰਿਹਾ। ਪਤ ਨਹੀਂ ਕਿਓਂ, ਫਰਾਇਵਰ ਨੂੰ
ਇੱਜ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਦਾ
ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਅਫਸਰ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ
ਗੱਲ-ਬਾਤ ਕਰਦਾ ਕਦੇ ਕਦਾ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪੁੱਛ ਲੈਂਦਾ ਕਿ
“ਬਾਸੂ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋ? ਤੇ ਮੈਂ ਆਨ੍ਹੇ ਬਹਾਨੇ
ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਟਾਲ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ
ਖਿਆਲ ਰੱਖਦਾ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਲਡਜ਼ ਨਾ ਬੋਲਾਂ
ਤਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਐਨ ਆਰ ਆਈ ਹੋਣ ਦਾ ਕਿਧਰੇ
ਸੋਕ ਨਾ ਪੈ ਜਾਵੇ। ਕਾਰ ਸਰਪਟ ਜੋਤਦੀ ਰਹੀ, ਫਰਾਇਵਰ
ਦੀ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਚਲਦੀ ਰਹੀ, ਪਹਿਲਾ ਟੌਲ ਨਕਾ ਆਉਣ
‘ਤੇ ਕਾਰ ਬੋਲੀ ਹੋਈ, ਨਾਕੇ ‘ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਮੁਲਾਜਮ ਨੇ ਬੈਰੀਕੋਡ
ਖਿੱਚਿਆ, ਕਾਰ ਕੁਕ ਗਈ, ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਟੌਲ ਅਦਾ ਕਰਨ
ਦੀ ਮੰਡ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਫਰਾਇਵਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ
ਦੇ ਨਾਲ ਐਕਸੀਅਨ ਸਹਿਬ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਫਰਾਇਵਰ ਦਾ
ਇਹ ਉਤਰ ਸੁਣਕੇ ਟੌਲ ਮੁਲਾਜਮ ਨੇ ਫਟਾਫਟ ਨਾਕੇ ਵਾਲਾ
ਬੈਰੀਕੋਡ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਕਾਰ ਦੁਬਾਰਾ ਰਹਡਾਰ ਫੜਕੇ ਹਵਾ
ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਫਰਾਇਵਰ ਨੇ
ਪੰਜਾਬ ਮਸਲੇ ‘ਤੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਦੁਬਾਰਾ ਸੁਰੂ ਕਰ
ਦਿੱਤੀ। ਫਗਵਾੜੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਿਦਾਂ ਉਸ ਨੇ ਪੰਜ ਦੇ
ਲਗਭਗ ਟੌਲ ਨਾਕੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਤੇ ਹਰ ਨਾਕੇ ਟੌਲ ਟੈਕਸ
ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਨਾਕੇ ‘ਤੇ ਤਾਇਨਤ ਮਲਾਜਮਾਂ ਕੂਝ

ਡਬਲਿਊ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਅੱਗੇ ਟੋਲ ਨਾਕੇ
ਵਾਲਾ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਪੂਰਬੀਆਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ
ਅਣਜਾਣ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਫਟਾਫਟ ਇਕ ਨਜ਼ਰ ਮੇਰੇ ਵੱਲ
ਦੇਖਕੇ ਬੈਰੀਕੇਡ ਉਪਰ ਚੱਕਰੇ ਕੇ ਲੰਬ ਜਾਣ ਦਾ ਇਸਾਰਾ
ਕਰ ਗਿਆ। ਇਕ ਹੋਰ ਨਾਕੇ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਨੇ
ਮੇਰੀ ਟੈਕਸੀ ਦੇ ਡਰਾਇਵਰ ਨੂੰ ਜਦ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿਹਾ
ਐਕਸੀਅਨ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣਾ ਆਈ ਢੀ ਕਾਰਡ ਦਿਖਾਉਣ
ਤਾਂ ਡਰਾਇਵਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤਿੜਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਫਸਰ ਤੋਂ
ਨਾ ਹੀ ਆਈ ਢੀ ਮੰਗੀ ਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਦਿਖਾਉਂਦੇ
ਹਨ। ਰਸਤੇ ਚ ਮੈਂ ਡਰਾਇਵਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਤੱਸੀਲੀ

ਵਾਸਤੇ ਜਦ ਇਹ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਪੀ ਡਬਲਿਊ ਡੀ ਦਾ ਕੰਮ
ਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਫਾਟਕ ਦੇ ਕੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿਵੇਂ
“ਇਹ ਸੜਕਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਮਹਿਕਮਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਟੋਲ
ਟੈਕਸ ਇਹਨਾ ਦੇ ਘੋਰੇ ਚ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ।” ਜਦ ਫਿਰ ਮੈਂ
ਐਕਸੀਅਨ ਦਾ ਅਰਥ ਪੁੱਛਿਆ ਕਾ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ
“ਐਕਸੀਅਨ, ਪੀ ਡਬਲਿਊ ਡੀ ਮਹਿਕਮੇ ਦਾ ਵੱਡ

ਅੰਦਰ ਪਰਵੇਸ਼ ਕਰ
ਗਿਆ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ
ਇਹ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ
ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ
ਟੈਕਸੀ ਡਰਾਇਵਰ
ਦਾ ਕਿਹਾ ਮੰਨਕੇ
ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਕਾਰ ਦੀ
ਪਿਛਲੀ ਸੀਟ 'ਤੇ
ਬੈਠਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਸ
ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਟੋਲ
ਨਕਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾ
ਟੈਕਸ ਅਦਾ ਕੀਤਿਆ
ਲੰਘਣ ਚ ਹੋਰ ਵੀ
ਅਸਾਨੀ ਹੰਦੀ ।

ੴ ਸਿੰਘਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦਿਲੋ, ਯੂ ਕੇ

ਉਝ ਕੁੱਜ ਵੀ ਹੈ, ਹੁਣ ਜਦ ਵੀ ਮੈਂ ਉਸ
 ਡਰਾਇਵਰ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ “ਐਕਸੀਅਨ ਸਹਿਬ”
 ਵਾਲੀ ਫੀਲਿੰਗ ਲੈ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਬਡਾ ਅਜੀਬ ਜਿਹਾ
 ਅਹਿਸਾਸ ਤੇ ਆਨੰਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੇਰੀ
 ਵੜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਇਕ ਮਿਹਨਤਕਸ ਦੇ ਬੱਚਤ ਹੋਏ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ
 ਰੁਪਏ ‘ਤੇ ਤਸੱਲੀ ਤੇ ਨਾਲ ਟੋਲ ਟੈਕਸ ਮਹਿਕਮੇ ਨਾਲ ਮੇਰੇ
 ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਠੱਗੀ ‘ਤੇ ਸਰਬਿੰਦਗੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਵੀ ਹੁੰਦਾ
 ਹੈ ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਡਾਇਵਰ ਦੁਆਰੇ ਬੇਬਾਕੀ
ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਰਾ ਫੇਰੀ ਬਾਰੇ ਜਦ ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ
ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਸਮੇਂ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਬੇਬਾਕੀ ਤੇ
ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਦਾਦ ਦੇਣ ਨੂੰ ਵੀ ਮਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ।
ਦਰਸਾਲ ਇਹ ਇਕ ਘਟਨਾ ਜਿੱਥੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਮਸਤਕ
ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਕਈ ਤਾਰਾਂ ਛੇੜ ਗਈ, ਉਥੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ
ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰਲੀ ਗਰੀਬ ਆਰਥਿਕਤਾ ਵਾਲੀ
ਲੋਕ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਬਾਰੇ ਵੀ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ
ਸਰਕਾਰੀਤੰਤਰ ਦੁਆਰਾ ਟੋਲ ਟੈਕਸ ਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠ ਲਗਾਏ
ਗਏ ਲੱਟ ਨਾਕਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ
ਗਈ, ਪਰ ਜੋ ਵੀ ਹੈ, ਉਕਤ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ
ਅੰਦਰ ਪੈਦਾ ਹੋਈ “ਐਕਸੀਅਨ ਸਾਹਿਬ” ਵਾਲੀ ਫੀਲਿੰਗ
ਹੁਣ ਵਾਰ ਵਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਨ ਚ ਇਕ
ਅਨੇਖਾ ਅਹਿਸਾਸ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਖੁਨ-ਖਰਾਬੇ ਵਾਲੀਆਂ ਚੇਣਾਂ ਦੇਰਾਨ ਕੀਤੀ ਫਿਲਮੀ !

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੂਨ ਖਰਾਬੇ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਛੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ 22 ਜੂਨ 1991 ਦੀ ਮਿਥੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ 1985 ਵਿੱਚ ਗਵਰਨਰ ਰਾਜ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਇਹ ਪਹਿੰਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਸਨ। ਉਸ ਵੇਲੋ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅੱਤਵਾਦ ਦਾ ਸਿਖਰ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਐਨਾ ਖੂਨ ਖਰਾਬਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਕੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ (21 ਜੂਨ ਦੀ ਰਾਤ) ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ 1990 ਵਿੱਚ ਬੱਚੌਰੇ ਏਂਐਸਆਈ। ਭਰਤੀ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਆ ਗਈਆਂ ਸਨ ਤੇ ਮੈਂ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਚੁਣ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਮਾੜੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਮਈ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਲਿਸਟ ਆਉਟ ਹੋਈ ਤੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਹੀ ਚੋਣ ਜਾਬਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਾਡਾ ਸਾਰਾ ਬੈਚ ਡਿਊਟੀ ਜੋਇਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਬਾਈਕਾਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਬਾਕੀ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲੜ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਇਹ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ 80 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀਟਾਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਰਿਸਤੇਦਾਰ ਅਤੇ ਹਮਾਇਤੀ ਬੱਚੌਰ ਅਜਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਦੇ ਸਾਰ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਭਰਤੀਆਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਤੇ ਦਬਾਤਾ ਆਪਣੇ ਬੰਦੇ ਕਰਤੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਇਹ ਐਲਾਨ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਡੇ ਬੈਚ ਦੇ ਪੈਰਾਂ
 ਥੱਲਿਉਂ ਜ਼ਮੀਨ ਖਿਸਕ ਗਈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰੀ ਤਾਂ
 ਹਣ ਗਈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੁੰਦਾ ਸੀ
 ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਮਰਨ 'ਤੇ ਉਸ ਹਲਕੇ ਦੀ
 ਚੋਣ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਅੱਤਵਾਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ
 ਵਿੱਚ ਡਬਲ ਗੇਮ ਖੇਡ ਰਹੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਉਹ
 ਆਪਣੀ ਵਿਚਾਰਪਾਰਾ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਿਤਾਉਣ
 ਲਈ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕਾ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਦੱਸਰੇ ਪਾਸੇ ਮੁੰਖ
 ਧਾਰਾ ਵਾਲੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ
 ਕਤਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ 24
 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ 87 ਪੁਰੁਖ ਸਿਆਸੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ
 ਕਤਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰੋਆਮ
 ਸਪੀਕਰਾਂ 'ਤੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸਿਆਸੀ
 ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ
 ਸਾਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸੋਧ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਰਰਤਾ ਦੀ ਹੱਦ ਉੰਦੋਂ

ਹੋ ਗਈ ਜਦੋਂ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੇਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅੱਤਵਾਦ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਤਲੇਅਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 15 ਜੁਨ 1991 ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਬੱਦੋਵਾਲ ਸਟੇਸ਼ਨ (ਲੁਧਿਆਣਾ) ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਦੋ ਮੁਸਾਫਰ ਟਰੇਨਾਂ ਰੋਕ ਕੇ ਚਿੜ ਟਿਕਣੇ 'ਤੇ ਲਾਲ ਸੰਸਾਰ 80 ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਕੌਂਕੜ ਕੇ

50 ਦੇ ਕਰੀਬ ਨੂੰ ਜਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਊਸ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਫਰੀਦਕੋਟ ਜਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਡੀ ਸੀ ਤੇ ਫਿਲੌਰ ਤੋਂ ਬੇਸਿਕ ਟਰੇਨਿੰਗ ਕਰ ਕੇ ਨਵਾਂ ਨਵਾਂ ਹੀ ਆਇਆ ਸੀ। ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਵੀ ਡਿਊਟੀ ਲੱਗ ਗਈ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਇੱਚਾਜ ਬਣਾ ਕੇ 10 ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਹੋਮਗਾਰਡ ਦੇ ਜਵਾਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮਾਸਟਰਾਂ ਸਮੇਤ ਸਾਇਕਲਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਵੱਟਾਂ ਪਵਾਉਣ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅੱਜ ਕਲੁਝ ਤੋਂ ਚੋਣ ਅਮਲਾ ਬੱਸਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਟਰੱਕ ਯੂਨੀਅਨ ਤੋਂ ਵਗਾਰ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੇ ਟੁੱਟੇ ਭੱਜੇ ਟਰੱਕਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਰੱਬ ਕਰਦੇ ਕਿ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਬਾਹੁੰਦੀ ਸੁਰੰਗ ਨਾ ਲਗਾਈ ਹੋਵੇ, ਅਸੀਂ ਸੁਧੀ ਸਾਂਦੀ ਸ਼ਾਮ 6 ਕੁਝ ਵਜੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਅੱਗੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸਾਡੇ ਟਰੱਕ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਬੁਰੀ ਸੀ। ਨਾ ਕੋਈ ਦੀਵਾਰ ਤੇ ਨਾ ਬਿਜਲੀ। ਬਿਜਲੀ ਤੋਂ ਉਦੋਂ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਵੈਸੇ ਵੀ ਘੱਟ ਹੀ ਆਉਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਥੈਰ ਮਾਸਟਰਾਂ ਨੇ ਸਮਾਨ ਉਤਾਰ ਕੇ ਇੱਕ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਟਿਕਾ ਲਿਆ ਤੇ ਕਾਗਜ਼ ਪੱਤਰ ਆਦਿ ਪੁਰੇ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਸਾਨੂੰ ਆਇਆ ਵੇਖ ਕੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਚੌਕੀਦਾਰ ਤੇ ਦੋ ਤਿੰਨ ਮੋਹਤਬਰਾਂ

ਵਿਆਕਤੀ ਹੋਣੀ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਮੰਜੇ ਬਿਸਤਰਿਆਂ ਆਦਿ ਬਾਵਜੂਦ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਸ਼ਕਲ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਅਜੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਹੀ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੇ ਗੁਰਦਾਰੇ ਦਾ ਸਪੀਕਰ ਗੰਜ ਉਠਿਆ, ‘ਸਾਰੇ ਮਾਣੀ ਭਾਈ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਨਾਲ ਨੋਟ ਕਰ ਲੈਣ। ਸਿੰਘਾਂ (ਐਂਡਵਾਦੀਆਂ) ਨੇ ਹਕਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗੰਜ ਵਿਖੇ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿਖੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਕਿ ਜਸ ਵਾਂ ਵਿਅਕਤਾ ਹੈ
ਪੋਲਿੰਗ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਚਾਟ
ਪਾਣੀ ਪਿਆਉਣ ਦੀ
ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਉਹ ਅਪਣੇ
ਨਵੇਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਖੁਚ
ਜਿਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।”

ਅਜੇ ਅਸੀਂ ਆਪਸ
ਵਿਚ ਮੰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੱਤ
ਤੇ ਰੋਟੀ ਸਬਜ਼ੀ ਜਾਂ ਮੁਰਰੇ
ਨਾਲ ਖਾਣ ਬਾਰੇ ਸਲਾਹ
ਕਰ ਹੀ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ
ਅਨਾਊਂਮੈਂਟ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਰੇ
ਮੌਹਤਬਰ ਗਏ ਦੇ ਸਿਰ ਤੋਂ
ਸਿੰਗਾਂ ਵਾਂਗ ਗਾਇਬ
ਗਏ। ਸਾਰਾ ਅਮਲਾ ਸਵੇਰੇ

ਦਾ ਭੁੱਖਾ ਸੀ ਤੇ ਉਡੋਂ ਇਰਨਵੀ ਮੁਸੀਬਤ ਗਲ ਧੈ ਗਈ। ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜੱਗਾ ਜੁਗਾਡੀ ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਹਵਾਲਦਾਰ ਸੀ ਜੋ ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਬਾਣਾ ਸਾਦਿਕ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਨਾਨਕੇ ਸਨ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤਰਲੇ ਪਾਏ ਕਿ ਹੁਣ ਉਹ ਹੀ ਕੁਝ ਜੁਗਾਡ ਕਰੇ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੰਜੇ ਬਿਸਤਰੇ ਲਿਆ ਥੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਰਾਂਝਾਂ ਨੇ ਵੇਖ ਲੈਣਾ ਹੈ, ਪਰ ਥੋੜਾ ਹਨੌਰਾ ਹੋਣ ਤੇ ਲੁਕਾ ਛਿਪ ਕੇ ਰੋਟੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰ ਲੈ ਆਵਾਂਗਾ। ਉਹ ਨੌਂ ਕੁ ਵਜੇ ਗਿਆ ਤੇ ਦੋ ਕੁ ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ 35 - 40 ਰੋਟੀਆਂ ਅਚਾਰ ਨਾਲ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਵਲੇਟ ਕੇ ਲੈ ਆਇਆ। ਐਨ੍ਡ ਦੇਰ ਲਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁਛਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅੰਤਵਾਦੀਆਂ ਤੋਂ ਡਰਦਿਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੇ

ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਖੋਲਿਆ।
ਜਦੋਂ ਉਹ ਕੰਘ ਟੱਪ ਕੇ ਅੰਦਰ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੰਡਰ ਕੁੱਤੇ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਲੱਤ ਪਕਤ ਲਈ ਤੇ
ਵਿਚਾਰੇ ਦਾ ਪਜਾਮਾ ਵੀ ਪਾਟ ਗਿਆ। ਉਪਰੋਂ ਮਾਮੇ ਸਹੁਰੇ
ਨੇ 50 ਗਾਲੂਂ ਕੁੱਛੀਆਂ, “ਤੂੰ ਸਾਲਿਆ ਸਾਡੇ ਘਰ ਕਿਉਂ
ਆਣ ਮਰਿਆਂ ਐਸ ਵੇਲੇ, ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਮਰਵਾਉਣੇ ਈਂ

ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਤੇ?'' ਪਰ
ਵਿਚਾਰਾ ਐਨੀ ਬੇਈਂਜਤੀ
ਕਰਵਾ ਕੇ ਵੀ ਰੋਟੀਆਂ
ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ
ਹੋ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ
ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਦਾ
ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਤੇ ਪਾਣੀ
ਨਾਲ ਰੋਟੀਆਂ ਅੰਦਰ ਲੰਘਾ
ਲਈਆਂ। ਐਨੀ ਭੁੱਖ ਲੱਗੀ
ਸੀ ਕਿ ਅੱਜ ਤੱਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ
ਵਿੱਚ ਸੈਂਝੂ ਕਦੇ ਰੋਟੀ ਦਾ
ਐਨਾ ਆਨੰਦ ਨਹੀਂ

ਅਇਆ। ਜੁਗਾਡੀ ਰੱਟੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਹਰਿਆਂ ਦੇ ਘੱਟੋਂ ਦੇਸੀ ਸਰਾਬ ਦੀਆਂ ਦੇ ਬੋਤਲਾਂ ਵੀ ਚੁੱਕ ਲਿਆਇਆ ਸੀ। ਦੋ ਤਿੰਨ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਅਤੇ ਚਾਰ ਕੁ ਮਾਸਟਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਟੱਲੀ ਹੋ ਗਏ। ਜੱਗੇ ਨੇ ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ ਮੈਨੂੰ ਮਜ਼ਾਕ ਕੀਤਾ, “ਜਨਾਬ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਪੀ ਲਓ, ਨਸੇ ਕਾਰਨ ਗੋਲੀ ਵੱਚਣ ਨਾਲ ਪੀਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।” ਹੁਣ ਸੌਣ ਦਾ ਪੰਗ ਪੈ ਗਿਆ।

ਮੇਰੇ ਸਮੇਤ ਜਿਹੜੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਤੇ ਮਾਸਟਰ ਸੋਫ਼ੀ ਸਨ, ਉਹ ਕੰਧਾਂ ਕੋਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾ ਕੇ ਛੱਡ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਏ ਤੇ ਸ਼ਰਬੀਆਂ ਨੇ ਐਨੀ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਤੋਂ ਡਰਦਿਆਂ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਵੜ ਕੇ ਕੁੰਡਾ ਮਾਰ ਲਿਆ। ਅਸੀਂ ਸਕਲ ਦੇ ਪੰਜ ਛੇ ਬੈਂਚ ਵੀ ਉਪਰ ਲੈ ਗਏ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪੈ ਕੇ ਅੱਖੇ ਸੌਖੇ ਰਾਤ ਕੱਟ ਲਵਾਂਗੇ। ਪਰ ਬੱਲੇ ਪਏ ਸਰਬੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਖਰਾਸ ਵਾਂਗ ਚੱਲਦੇ ਪੁਰਾਤਿਆਂ, ਮੱਖੀਆਂ ਜਿੰਡੇ ਮੌਟੇ ਮੱਛਰਾਂ ਅਤੇ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਨੰਦ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਉਣੀ ਸੀ?

ਸਵੇਰੇ 5 ਕੁ ਵਜੇ ਅਜੇ ਅਸੀਂ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ
 ਸਕੂਲ ਦੇ ਨਲਕੇ ਤੋਂ ਨਹਾ ਹੀ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਕਲੁ ਵਾਲਾ ਟੱਚੱਕ
 ਛੇ ਸੱਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਹੇਠ ਦੁਬਾਰਾ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ
 ਆਣ ਵਡਿਆ। ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਟੱਚੱਕ ਵੱਲ ਗਿਆ ਤੇ ਕੁਝ
 ਗੱਲ ਬਾਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਭੱਜ ਪਿਆ,
 “ਵਧਾਬੀ ਹੋਵੇ ਜਨਾਸ ਵਧਾਬੀ ਹੋਵੇ।

ਬਚ ਗਈ ਤੁਹਾਡੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰੀ। ਰਾਤੀਂ ਚੋਣਾਂ
ਕੈਸਲ ਹੋ ਗਈਆਂ ਨੇ, ਚੁੱਕੋ ਸਾਰੇ ਸਮਾਨ ਤੇ ਵਾਪਸ
ਚੱਲਿਏ।” ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਅੱਥਰੇ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਹੋ ਗਏ।
ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਮੈਂ ਸੌਗਰੂਰ ਜਾ ਕੇ ਬਤੌਰ
ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਡਿਊਟੀ ਜੋਇਨ ਕਰ ਲਈ।

ਬਲਰਾਜ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧ ਕਮ-
ਡੈਂਟ, ਪੰਡੇਰੀ ਸਿੱਧਵਾਂ

ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਚੋਲਾਂ: ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਵਿਪਾਨ ਸਭਾ ਤੱਕ ਪੁੱਜਣਾ

ਬਾਰਤ ਦੇ ਪੰਜ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (ਯੂ.ਪੀ) ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਉੱਤੇ ਟਿਕੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂ.ਪੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ 2024 ਦੀਆਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਯੂ.ਪੀ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਰਾਜ ਹੈ। 2017 ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਪਣੇ ਦਮ ਉੱਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਬਹੁਮਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ 2019 ਦੀਆਂ ਲੋਕਾਂ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੌਦੀ ਲਹਿਰ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣ ਲਗਾ ਸੀ ਕਿ ਯੂ.ਪੀ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਚੁਣੌਤੀ-ਵਿਹੁਣੀ ਹੋ ਚੱਲੀ ਹੈ।

ਸੌਲ 2017 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਗਠਜੋੜ ਨੇ ਭਜਪ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਹ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਉਸ ਪਿਛੋਂ 2019 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਯਾਦਵ ਨੇ ਮਾਇਆਵਤੀ ਨਾਲ ਗਠਜੋੜ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭੂਆ-ਭਤੀਜੇ ਦੀ ਜੋੜੀ ਕਹਿ ਕੇ ਵਜ਼ਨਦਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਨਤੀਜੀ ਖਾਸ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਨਾਲ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਇਹ ਹੰਕਾਰ ਹੋਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਅਜੇਡੂ ਹੋ ਚੱਲੀ ਹੈ, ਪਰ ਬੀਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋ-ਰਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਬਤੌਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਯੋਗੀ ਆਦਿਤਿਆਨਾਥ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਨਾਲ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕਾਫੀ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਪਰ ਕੋਰੋਨਾ ਦੀ ਢੂਜੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਕਹਿਰ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੇਲਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਯੂ ਪੀ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਵਿਰੋਧੀ ਲੋਕ ਬਤੇ ਭਤਕੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅੱਜ ਹਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲੱਗੇ ਹਨ ਕਿ ਮੁਕਾਬਲਾ ਸਖ਼ਤ ਹੈ। ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਈਂਡਾਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਦੂਰ ਹੋਣ ਤੇ ਕਸੀ ਵਿਸ਼ਨਾਥ ਕਾਰੀਡੋਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹਾਈਵੱਤ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਦਬਦਬਾ ਅਣਕਿਆਸਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਕਾਫੀ ਕੁਝ ਠੰਢਾ ਪੈਂਦਾ ਦਿੱਤਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸੋਸਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦਾ ਜੋ ਤਾਣਾ-ਬਾਣਾ ਬੁਣਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸਗੋਂ ਦਲਿਤ ਜਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਲੋਕ ਆਧਾਰ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੱਛੜੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਕੁਝ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਸਾਬ ਛੱਡ ਕੇ ਅਖਿਲੇਸ ਯਾਦਵ ਨਾਲ ਹੱਦ ਮਿਲਾਉਂਦੇ ਹੋ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਫੈਲਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਯੂ ਪੀ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਅਖਿਲੇਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਦੇ ਬੀਮਾਰ ਹੋਣ
 ਕਾਰਨ ਸਮਾਜਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕਮਾਨ ਅਖਿਲੇਸ਼
 ਯਾਦਵ ਦੇ ਹੱਥ ਹੈ। ਅਲਿਖੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਰੁਸੇ ਹੋਏ ਚਾਚੇ ਨੂੰ
 ਮਨਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ, ਪਰ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਦੀ ਭਾਈ
 ਅਪਰਣਾ ਯਾਦਵ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਪੱਲਾ
 ਫੜ ਲਿਆ। ਛੋਣੋਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ **ਰਾਜੇਸ਼**

ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਉਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ
ਖਾਸ ਅਸਰ ਨਾ ਪੈਣ ਦੀ ਆਸ ਹੈ। ਅਖਿਲੇਸ਼ ਯਾਦਵ ਨੂੰ
ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਲਾਭ ਮਿਲਿਆ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦਰੋਲਨ ਦਾ, ਜਿਸ
ਕਾਰਨ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਗੜ੍ਹ ਪੱਛਮੀ

ਪੱਛਮੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਦਾ ਥੋੜਾ ਸਮਰਥਨ ਖੋਗ ਲਿਆ ਹੈ। ਯੋਗੀ ਜੀ ਦੇ ਠਾਕੁਰ ਪ੍ਰੇਮ ਕਾਰਨ ਬਾਹਮਣ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਿਸਕੇ ਹਨ। ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਨਾਲ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਪਰਤ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਦਾ ਸਬੇਂ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਵੀ ਪ੍ਰਿੰਟੇਮਿਨਿਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਵਾਡਰਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ
ਗੁਆਚਿਆ ਆਧਾਰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਮਾਂ
ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਅਸਦੁੰਨ ਉਵੈਸ਼
ਮੁਸਲਿਮ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਦੁਮੱਖ

ਹਨ ਪਰ ਸਮੁੱਚੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਣਡਿੰਠਾ ਇੱਕ
ਵਾਰ ਸਹੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਚੋਣ
ਦਰ ਚੋਣ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਾਰੇ ਮਾਹਰ ਬਸਪਾ ਨੂੰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਡਿੱਠ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਹੈਰਾਨੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ 2017 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ 19 ਸੀਟਾਂ ਪਿਲੀਆਂ ਸਨ, ਤਦ ਵੀ ਉਸ ਦਾ 22 ਫੀਸਦੀ ਵੋਟ ਫੀਸਦੀ ਕਾਇਮ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਾਇਆਵਤੀ ਬੀਤੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜਿੱਦਾਂ ਜਨਤਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਘੱਟ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਸਪਾ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਅਖਿਲੇਸ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਬੀਤੇ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਹਨ ਪਰ ਮਾਇਆਵਤੀ ਨੇ ਨਾ ਕੋਈ ਰੈਲੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੋਰ ਕੰਮਾ ਗਨਜੜ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਬਸਪਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਦਾਸੀਨ ਜ਼ਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਪਿੱਛੇ ਸਿਰੋਂ ਮਾਇਆਵਤੀ ਨੇ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਉੱਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਐਲਾਨਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਕੇ ਬਸਪਾ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ। ਚੋਣ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਮੰਨਣ ਲੱਗੇ ਹਨ ਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੋਲ ਸਮਰਪਿਤ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਕੇਡਰ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਹੈ ਬਸਪਾ ਕੋਲ। ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦਿਲਿਤ ਵਰਗ ਦੇ ਜੋ ਲੋਕ ਹਨ, ਉਹ ਬਸਪਾ ਨੂੰ ਪਰਦੇ ਪਿੱਛੇ ਸਮਰਥਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਵੱਡੇ ਆਯੋਜਨ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਚੁੱਪਚਾਪ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਹੋ ਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਬਸਪਾ ਦੀ ਸੋਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਯੂ ਪੀ ਵਿੱਚ ਲੰਘਤੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਬਣਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸੌਂਦੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਹ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜੇ ਆਪਣੇ ਰਵਾਇਤੀ ਅਧਾਰ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ ਤਦ ਅਖਿਲੇਸ ਦੇ ਅਰਮਾਨਾਂ ਉੱਤੇ ਪਾਣੀ ਫਿਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਾਇਆਵਤੀ ਨੇ ਜਿਸ ਨੰਡੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਉਤਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਉਹ ਸਿਆਸੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਹੈਰਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤਾਮਾਜ਼ ਪਸੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਨੇਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੈਲੀ ਵਿੱਚ ਹਮਲਾਵਰਪੁਣੇ ਦੀ ਘਾਟ ਰਣਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਜਾਂ ਪਰਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਕਿਸੇ ਖੇਡ ਦਾ ਹਿੱਸਾ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਅੰਖਾਂ ਹੈ ਪਰ ਮਾਇਆਵਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਤ ਵਿੱਚ ਅਖਿਲੇਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਯੂ ਪੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਅਨੁੰਤ ਜਾਵੇਗਾ। ਭਾਜਪਾ ਵੀ ਇਸੇ ਲਈ ਬਸਪਾ ਉੱਤੇ ਹਮਲੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚ ਰਹੀ ਹੈ।

राजेश महेश्वरी

ਜ ਪੀ ਵਿੱਚ ਜਾਟ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਨਾਰਜ਼ਗੀ ਝੱਲ੍ਹਾਂ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਨੇ ਸਵਰਗੀ ਚੌਧਰੀ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੌਤਰੇ ਅਤੇ ਸਵਰਗੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਲੋਕ ਦਲ ਦੇ ਨੇਤਾ ਜੈਯੰਤ ਚੌਧਰੀ ਨਾਲ ਗਠਨੇਤ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਸ ਥਿੰਡੇ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਜਾਟਾਂ ਦੇ ਨੇਤਾ ਬਣ ਕੇ ਉਭਰੇ ਕਿਸਾਨ ਨੇਤਾ ਰਾਕੇਸ਼ ਟਿਕੈਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਗਾਜ਼ੀਪੁਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਲ ਚੌਲੇ ਧਰਨੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਵਿਰੁੱਧ ਜੋ ਗੁੱਸਾ ਫੈਲਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਪੁਰੇ ਸਬੇ ਵਿੱਚ ਯੋਗੀ-ਮੌਦੀ ਦੀ ਜੋੜੀ ਦੀ ਇੱਕ ਤਰਫਾ ਜਿੱਤ ਉੱਤੇ ਸੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਹਰ ਕੋਈ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਕੋਲ

ਬਣਨ ਦੀ ਬਾਂ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਂਦ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਉਕਸਾ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸਾਧਾਰਨ ਤੌਰ
ਉੱਤੇ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਨੇ ਭਾਜ਼ੇ
ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਮੌਰਚਾਬੰਦੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੱਭਾ
ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰ
ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਬਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ
ਤਰ੍ਹਾਂ 2017 ਵਿੱਚ ਸਪਾ-ਬਸਪਾ ਛੱਡ ਕੇ ਨੇਤਾ ਭਾਜਪਾ
ਵਿੱਚ ਆ ਰਹੇ ਸਨ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਵਾਰ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ
ਭਾਜ਼ੜ ਜਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਦਾ ਗ੍ਰਾਫ਼ ਉਪਰ ਜਾਂ
ਦੇਖ ਕੇ ਸਾਰੇ ਨੇਤਾ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਿਵੇਂ
ਭਾਜਪਾ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੇ ਪਾਰਟੀ ਵੱਡਨ ਦੇ ਕਿਵਾਫ਼ੇ ਵੀ ਤੋਂ

ਚੋਰ ਬਾਜ਼ਾਰ - ਇੱਥੇ ਜੁੱਡੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਾਰ ਤੱਕ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜਾਗਰੂਕੀ

ਹੁਣ ਤੱਕ ਤੁਸੀਂ ਵੱਡੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਚੋਰੀ ਦਾ ਸਮਾਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਚੋਰੀ ਦੇ ਜੁੜੇ, ਫੋਨ, ਮੋਬਾਇਲ, ਗੈਜੇਟਸ, ਆਟੋਪਾਰਟਸ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਾਰ ਤੱਕ ਵੇਚੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਚੋਰ ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਚੋਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਮੋਡੀਫਾਈ ਕਰਕੇ ਵੇਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਆਪਣੀ ਗੱਡੀ ਜਾਂ ਬਾਈਕ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰਨਾ ਵੀ ਖਤਰੇ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਗੱਡੀ ਪਾਰਕ ਕਰ ਦਿਓਗੇ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਸਪੇਅਰ ਪਾਰਟਸ ਚੋਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੀਆਂ ਦਕਾਨਾਂ ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ।

ਮੁੰਬਈ ਚੋਰ ਬਾਜ਼ਾਰ
 ਮੁੰਬਈ ਦਾ ਚੋਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੱਖਣੀ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਮਟਨ ਸਟ੍ਰੀਟ
 ਮੁੰਬਈ ਅਲੀ ਰੋਡ ਦੇ ਕੋਲ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਰਕੀਟ ਕਰੀਬ
 150 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਾਜ਼ਾਰ ਪਹਿਲਾਂ 'ਸੋਰ
 ਬਾਜ਼ਾਰ' ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਆਰੰਭ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਥੇ
 ਦੁਕਾਨਾਦਾਰ ਤੇਜ਼ ਆਵਾਜ਼ ਲਗਾ ਕੇ ਸਮਾਨ ਵੇਚਦੇ ਸਨ,
 ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਾਫੀ ਸੋਰ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸੋਰ
 ਨੂੰ ਗਲਤ ਬੋਲਣ ਕਾਰਨ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਚੋਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਪੈ
 ਗਿਆ। ਇੱਥੇ ਸੈਕਿਡ ਹੈਂਡ ਕੱਪੜੇ, ਆਟੋਮੋਬਾਇਲ ਪਾਰਟਸ
 ਅਤੇ ਚੋਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਘੜੀਆਂ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਂਡ ਘੜੀਆਂ, ਚੋਰੀ
 ਦੇ ਵਿੰਟੇਜ਼ ਅਤੇ ਐਂਟੀਕ ਸਜਾਵਟੀ ਸਮਾਨ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।

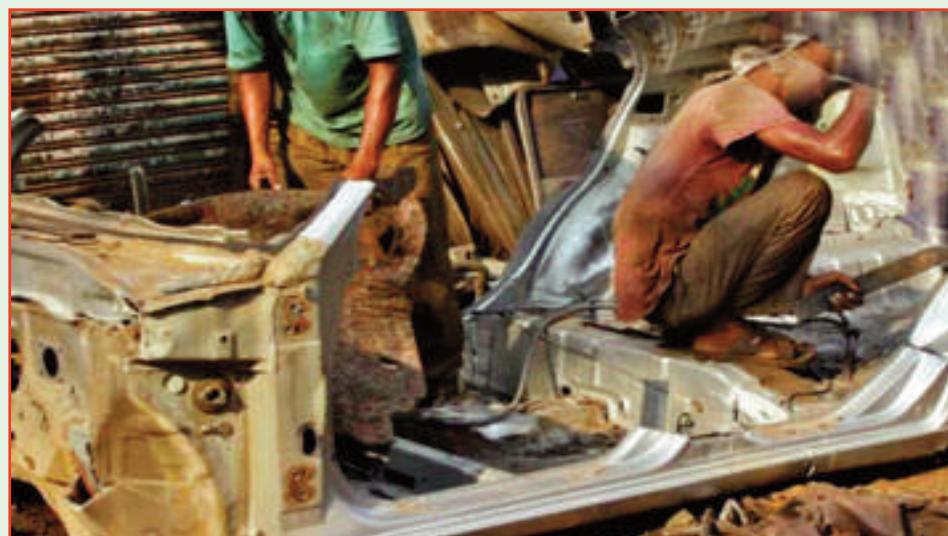
ਇਸ ਮਾਰਕੀਟ ਦੇ ਲਈ ਕਹਾਵਤ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੋਂ
ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਤੋਂ ਚੌਗੀ ਹੋਇਆ ਸਮਾਨ ਦੀ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ।
ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਅਤੇ ਕਬਾਬ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ, ਇੱਥੋਂ
ਜੇਥੇ ਕੁਟਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ
ਮਾਰਕੀਟ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਵੇਰੇ 11 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ ਦੇ 7:30 ਵਜੇ
ਤੱਕ ਖੱਲ੍ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੰਬਈ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੁਈਨ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਦਾ ਸਮਾਨ ਬਿਪ ਵਿਚ ਲੋਡ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਚੋਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਮਾਨ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮੰਬਈ ਦੇ ਚੋਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਮਿਲਿਆ।

ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਚੋਰ ਬਾਜ਼ਾਰ
 ਇਹ ਮੁੱਲਕ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣਾ ਚੋਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ
 ਇਹ ਸੰਡੇ ਮਾਰਕੀਟ ਦੇ ਚੋਰ ਤੇ ਲਾਲ ਕਿਲੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ
 ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਹ ਦਿਰਿਆਗੰਜ ਵਿਚ ਨਾਵੇਲਟੀ ਅਤੇ
 ਜਾਮਾ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਕੋਲ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੁੰਬਈ
 ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਕਥਾਤੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ
 ਹੈ। ਇੱਥੇ ਹਾਰਡਵੇਅਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਿਚਨ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਤੱਕ
 ਦਾ ਸਮਾਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਕਦੋਂ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਮਾਰਕੀਟ
ਇਹ ਮਾਰਕੀਟ ਜਾਮਾ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਕੋਲ ਸੰਭੇਂ ਦੇ ਦਿਨ

ਅਤੇ ਸਪੇਅਰ ਪਾਰਟਸ ਦਾ ਗੜ੍ਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੁੱਡੀਆਂ ਦੇ ਆਟੇ ਪਾਰਟਸ ਮਿਲ ਜਾਣਗੇ। ਇੱਥੋਂ

ਲੁਗਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਖਰੀਦਦੇ ਵਕਤ ਪ੍ਰਾਡਕਟ ਜਾਂਚ ਲਿਓ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਵੇਂ ਵੈਂਡਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਾਡਕਟ ਨਿਕਲਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਲਈ ਇਕ ਖਾਸ ਕਹਾਣੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਆਦਮੀ ਨੇ ਇੱਥੇ ਗੱਡੀ ਪਾਰਕ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੱਡੀ ਦੇ ਟਾਇਰ ਦੁਕਾਨ ਤੇ ਬਾਰਗੇਨ ਕਰਦੇ ਵਕਤ ਮਿਲੇ।

ਸੋਤੀ ਗੰਜ, ਮੇਰਠ, ਯੂ. ਪੀ.
ਯੂ. ਪੀ. ਦੇ ਮੇਰਠ ਵਿਚ ਸੋਤੀ ਗੰਜ ਮਾਰਕੀਟ
ਕਾਫੀ ਪਸਿੱਧ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਰਕੀਟ ਨੂੰ ਸੋਤੀ ਦੀਆਂ ਗੁੜੀਆਂ

ਚੋਰੀ, ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਵਿਚ ਖਰਾਬ ਹੋਈਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੇਰਨ ਦੀ ਸੋਤੀਗੰਜ ਮਾਰਕੀਟ ਏਸ਼ੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸਕਰੈਪ ਮਾਰਕੀਟ ਵੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਮਾਰਕੀਟ ਮੇਰਨ ਸਿਟੀ ਵਿਚ ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 11 ਵਜੇ ਤੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਸਮਾਨ ਖਰੀਦਣ ਦੇ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਹੀ ਡੀਲਰ ਮਿਲਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸੋਤੀਗੰਜ ਵਿੱਚ 1979 ਦੀ ਅੰਬੈਸਡਰ ਦਾ ਬ੍ਰੇਕ ਪੰਜਾਂਨ, 1960 ਦੀ ਬਣਾਈ ਦਰਾਜ਼ ਜੀਪ ਕਲਾਸਿਕ ਦਾ ਗੇਅਰ ਬਾਕਸ, ਵਰਲਡ ਵਾਰ ਦੀ ਵਿਲਜ਼ ਜੀਪ ਦੇ ਟਾਈਏਰ ਵੀ ਮਿਲ ਜਾਂਗੇ।

ચિકપેટે, બંગાલેટ

ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਮੰਬਈ ਦੇ ਚੋਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਮਕਾਬਲੇ ਬੰਗਲੋਰ ਘੱਟ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਰਕੀਟ ਬੰਗਲੋਰ ਵਿਚ ਚਿਕਪੇਟੇ ਥਾਂ ਤੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਸੈਕਿੰਡ ਹੈਂਡ ਗਡਸ, ਗ੍ਰੋਮੋਨ, ਚੌਰੀ ਦੇ ਜੈਨੋਟਸ, ਕੈਮਰੇ, ਐਂਟੀਕ, ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਆਈਟਮਾਂ ਅਤੇ ਸਸਤੇ ਜਿਮ ਇਕੁਇਪਮੈਂਟ ਮਿਲਦ ਹਨ। ਇਹ ਮਾਰਕੀਟ ਲੋਕਲ ਮਾਰਕੀਟ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਰਕੀਟ ਇਕ ਪਿੰਡ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਵਾਂਗ ਹੀ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਰਕੀਟ ਬੀ. ਵੀ. ਕੇ. ਅੰਗਰ ਰੱਡ ਤੇ ਐਵੇਨਿਊ ਰੱਡ ਦੇ ਕੋਲ ਲੱਗਦੀ ਹੈ।

ਪੁਡੂਪੇਤਾਈ, ਚੇਨਈ ਸੈਟਰਲ ਚੇਲਈ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਆਟੋ ਨਗਰ ਵਿਚ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਚੌਰੀ ਦੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੋਡੀਫਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੋਂ ਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਦੁਕਾਨਾਂ ਹਨ। ਇਹ ਦੁਕਾਨਾਂ ਗੱਡੀਆਂ ਦੇ ਉਰੀਜ਼ਨਲ ਪਾਰਟਸ ਅਤੇ ਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿਚ ਕੋਮਾਂਤਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਮਾਹਿਰਤਾ ਹਾਸਲ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਗੱਡੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਪੇਅਰ ਪਾਰਟਸ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮਾਰ ਮੋਡੀਫਾਈ ਦਾ ਸਮਾਨ ਅਤੇ ਸਰਵਿਸ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਚੌਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਗੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸਸਤਾ ਜ਼ਰੀਆ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਰੋਡ ਪਈ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਫਿਰ ਵੀ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।

ਇਹ ਮਾਰਕੀਟ ਐਗਮੋਰ ਟ੍ਰੈਨ ਸਟੇਬਲ ਤੋਂ 1
ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੁਰ ਹੈ। ਇਹ ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 6
ਵਜੇ ਤੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਆਪਣੀ ਗੱਡੀ ਜਾਂ
ਬਾਈਕ ਕਦੀ ਵੀ ਪਾਰਕ ਨਾ ਕਰੋ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ
ਆਪਣੀ ਗੱਡੀ ਦੇ ਪਾਰਟਸ ਮਾਰਕੀਟ ਦੀ ਦੁਕਾਨ
ਤੇ ਪਿਲਾਣਾ।

ਸਾਡੀ ਸਿਹਤ

ਇਮਿਊਨਿਟੀ ਵਧਾਉਣ 'ਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ ਹਰੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ

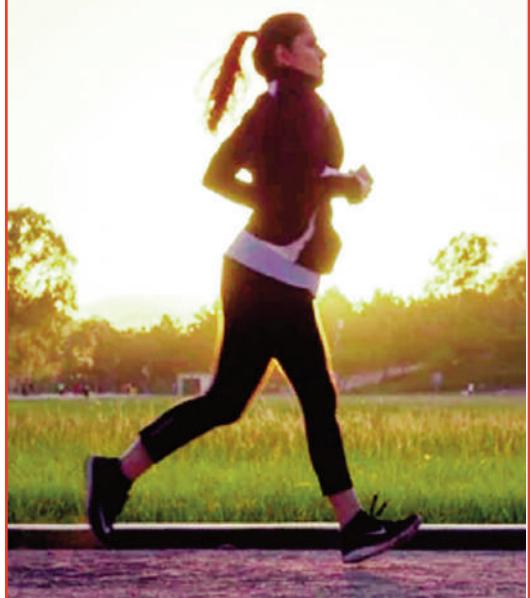
ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਨਵੇਂ ਵੇਗੀਐਂਟ ਨੇ ਚਿੰਤਾ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਓਮੀਕੋਨ ਕਾਰਨ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਕੋਰੋਨਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਫੈਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ 'ਚ ਮਾਹਰ ਕੋਰੋਨਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਇਮਿਊਨਿਟੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਮਿਊਨਿਟੀ ਨੂੰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਧਾਉਣਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਾਤਾ, ਹਰਬਲ- ਟੀ, ਯੋਗ, ਸਪਲੀਮੈਂਟ ਆਦਿ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਹੀ ਡਾਈਟ ਵੀ ਇਮਿਊਨਿਟੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ 'ਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਹਰੀਆਂ ਪੱਤੇਦਾਰ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਤੁਹਾਡੀ ਪਾਸੀਦਾ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਣ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਡਾਈਟ 'ਚ ਜ਼ਰੂਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ।

ਪਾਲਕ : ਵਿਟਾਮਿਨ-ਸੀ, ਏ, ਸਿੱਕ, ਆਇਨ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਪਾਲਕ 'ਚ ਕਈ ਐਟੀਆਕਸੀਡੈਟ ਤੇ ਬੀਟਾ ਕੈਰੋਟੀਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਵਿਟਾਮਿਨ-ਸੀ ਤੇ ਬੀਟਾ ਕੈਰੋਟੀਨ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਲੜਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਮਿਊਨਿਟੀ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ।

ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪੁਰੀ ਨੀਂਦ ਅਤੇ ਕਸਰਤ

ਦਿਲ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਡਾਕਟਰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਅੱਠ ਘੰਟੇ ਸੌਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ, ਕੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨੀਂਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਉਸ ਦੀ ਕਸਰਤ ਅਤੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਅਧਿਐਨ ਇਸ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਅਧਿਐਨ ਮੈਲੀਕਿਊਲਰ ਮੈਟਾਬੋਲਿਜਮ ਜ਼ਰਨਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਨੇ ਆਮ ਨੀਂਦ ਲਈ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਰਾਤਾਂ ਘੱਟ ਨੀਂਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੀਬਰ ਕਸਰਤ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘੱਟ ਨੀਂਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਸਰਤ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਟ੍ਰੈਪੋਨਿਨ ਦਾ ਪੱਧਰ, ਦਿਲ ਦੀ ਸੱਟ ਨਾਲ ਜੁਤਿਆ ਇੱਕ ਬਾਇਓਰਾਕਰ, ਆਮ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕਸਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਧ ਗਿਆ।

ਕਸਰਤ ਨਾਲ ਦਿਲ ਨੂੰ ਢਾਇਦਾ

ਇਹ ਇੱਕ ਪਾਇਲਟ ਅਧਿਐਨ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਅਜੇ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਨਤੀਜੇ ਦਿਲ ਦੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਢੁੱਕਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਮਹਾਮਾਰੀ ਵਿੱਗਾਨਾਨਿਕ ਅਧਿਐਨਾਂ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਘੱਟ ਨੀਂਦ ਦਿਲ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਵਧੇ ਹੋਏ ਜੋਖਮ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਕਸਰਤ ਦਿਲ ਨੂੰ ਲਾਗ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਉਪਸਾਲਾ ਯਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਸਵੀਡਨ ਵਿੱਚ ਮੈਡੀਕਲ ਸੈਲ ਬਾਇਓਲੋਜੀ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਮੁਖੀ ਅਤੇ ਐਸੋਸੀਏਟ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨੇ ਕਿਹਾ : "ਕਸਰਤ ਦਿਲ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਨੀਂਦ ਦੀ ਕਾਮੀ ਕਾਰਡੀਓਵੈਸਕੁਲਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਤੇ ਬੁਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।" ਇਹ ਅਜੇ ਥੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਘੱਟ ਨੀਂਦ ਸਰੀਰਕ ਤਣਾ ਨੂੰ ਘਟਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਤੀਬਰ ਕਸਰਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿਲ ਦੇ ਸੈਲਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।" ਖੋਜਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ 16 ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ ਆਮ ਭਾਰ ਵਾਲੇ ਨੇਜ਼ਵਾਨਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ। ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਕਾਰਡੀਓਵੈਸਕੁਲਰ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਬਿਤੀਆਂ ਲਈ ਖਾਨਦਾਨੀ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਾਰੇ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਮ ਨੀਂਦ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ 7-9 ਘੰਟੇ ਦੀ ਨੀਂਦ ਲੈਣ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ।

ਬਰੋਕਲੀ : ਬਰੋਕਲੀ ਨੂੰ ਸੁਪਰ ਫੂਡ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂ-ਕਿ ਇਹ ਸਬਜ਼ੀ ਵਿਟਾਮਿਨ ਏ, ਕੋ, ਸੀ, ਫੋਲੇਟ ਤੇ ਢਾਈਬਰ ਵਰਗੇ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਇਮਿਊਨਿਟੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਡਾਈਟ 'ਚ ਬਰੋਕਲੀ ਨੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਰੀਰ 'ਚ ਬੀਟਾ ਕੈਰੋਟੀਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਧਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕੈਂਸਰ ਨਾਲ ਲੱਭਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ।

ਸ਼ਿਮਲਾ ਮਿਰਚ : ਢਾਈਬਰ, ਐਂਟੀਆਕਸੀਡੈਟ ਤੇ ਵਿਟਾਮਿਨ ਸੀ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਸ਼ਿਮਲਾ ਮਿਰਚ ਇਮਿਊਨਿਟੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ। ਇਕ ਕੱਪ ਕੱਟੀ ਹੋਈ ਸ਼ਿਮਲਾ ਮਿਰਚ 'ਚ ਵਿਟਾਮਿਨ-ਸੀ ਭਰਪੂਰ ਮਾਤਰਾ 'ਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਸਬਜ਼ੀ, ਪੁਲਾਵ ਜਾਂ ਸਲਾਦ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਵੀ ਖਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਨੋਟ- ਲੇਖ 'ਚ ਦਿੱਤੇ ਸੁਝਾਅ ਇਕ ਆਮ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਿਮਾਰੀ ਲਈ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਸਲਾਹ ਜ਼ਰੂਰ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਕੁਝ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਜੋ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੀਆਂ ਨੇ

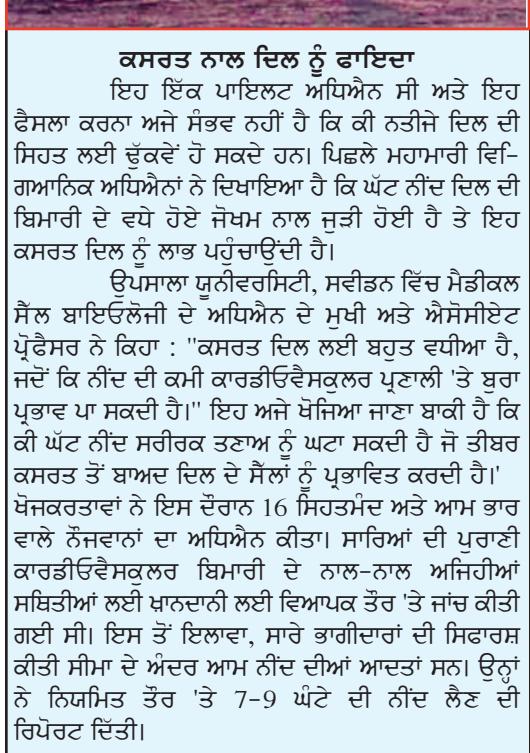
ਦਿਨ ਭਰ ਚਿਡਿਚਿਡਾ ਮੂਡ, ਕੰਮ ਕਰਨ 'ਚ ਦਿਲ ਨਾ ਲੱਗਣਾ, ਬਿਸਤਰ 'ਤੇ ਲੱਟਣਾ, ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਆਦਿ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੋਕਰ ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਰੁਟੀਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਈਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਵੱਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਾਡਾ ਸਰੀਰ ਅੰਦਰ ਵਧਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁਝ ਖਾਸ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਬਾਅਦ 'ਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਸਮੱਸਿਆ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਦੁਹੋਂ ਕੋਈ ਸਾਡਾ ਸਰੀਰ ਅੰਦਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਬਾਅਦ 'ਚ ਇੱਕ ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਗਤੀਸ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਚੰਮਨ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਤੇ ਬਿਸਤਰ 'ਤੇ ਲੇਟਣਾ ਇਕ ਤੁਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਣਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜੋਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਕਸਰ

ਦੀ ਗਲੀ ਤੁਹਾਡੀ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਮਿਲੋ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਇਲਾਜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾਓ।

ਜੀ ਘਬਰਾਉਣਾ- ਜੀ ਘਬਰਾਉਣਾ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਲੋਕ ਭੋਜਨ ਦੀ ਗਤਬਣੀ, ਗੈਸ ਤੇ ਐਸੀਡੋਟੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਨਜ਼ਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਦੇ ਹੋ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ ਰਹੇ ਤਾਂ ਇਹ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਵਧ ਰਹੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਵੀ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਕਦੇ-ਕਦਾਈਆਂ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਘਬਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਿਰ ਦਰਦ- ਲਗਾਤਾਰ ਸਿਰ ਦਰਦ ਮਾਈਗ੍ਰੋਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਵਧ ਰਹੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਕਦੇ-ਕਦਾਈਆਂ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਘਬਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿਰ ਦਰਦ ਦਰਦ ਮਾਈਗ੍ਰੋਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਕਸਰ ਸਿਰ ਦਰਦ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ ਕੀਤੇ ਕਿਸੇ ਮਾਹਰ ਦੀ ਸਲਾਹ ਲਈ। ਕਈ ਵਾਰ ਸਿਰ-ਦਰਦ ਲਗਾਤਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸਗੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰਾਲ 'ਤੇ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਕਾਰਨ ਵੀ ਲੋਕ ਇਸ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤੁਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਰੁਟੀਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਗਲੀ ਨਾ ਕਰੋ।

ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਕਾਲੇ ਨਿਸਾਨ ਜਾਂ ਕਾਲੇ ਧੱਬੇ ਪੈਣਾ ਅੱਜਕਲੁੰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਮ ਸਮੱਸਿਆ ਬਣਦੀ ਚਲੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਭੱਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ-ਜਦੋਂ ਚਿਹਰੇ ਅੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਤਣਾ ਗ੍ਰਾਸਤ ਹੋ ਕੇ ਸਥਿਲ ਧੈਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਦੋਂ-ਉਦੋਂ ਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਸਿਕਾਰ ਬਣਦਾ ਹੈ

ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਰਬਾਦੀ ਦਾ ਰਾਹ ਇਉਂ ਲੱਭਿਆ

ਮੈਨਹੱਟਨ ਪ੍ਰਯੋਜਿਕਟ ਐਟਮ ਬੰਬ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਜਿਕਟ ਸੀ। ਐਟਮ ਬੰਬ, ਜਿਸ ਨੇ ਬੀਤੀ ਸੀਵੀ ਦੇ ਮੱਧ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵ ਸਭਿਆਤਾ ਨੂੰ ਇਕ ਵੱਡਾ ਮੌਤ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਿੱਧ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਸਭਿਆਤਾ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਜੀਅ ਜੀਤੂ ਹੋ ਤਾਂ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਬਾਹੀ ਦੀ ਪਰਖ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਕਰ ਕੇ ਵੇਖ ਲਈ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਇਸ ਰਾਹ ਉੱਤੇ ਤੁਰਨੇ ਬਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਰੱਬ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੀ ਬੁਝੂ ਨਹੀਂ। ਧਰਤੀ ਦਾ ਹਰ ਕੋਨਾ ਖੁਸ਼ੀ ਖੁਸ਼ਗਲੀ ਨਾਲ ਰੋਸ਼ਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭੁੱਖੇ ਰੱਜ ਕੇ ਰੋਟੀ ਖਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਧਰਤੀ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਖੂੰਜੇ ਰੋਸ਼ਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਦਸ਼ ਚਿਹਰੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਖਿੱਚ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਸਾਰੇ ਕੁਝ ਦੀ ਥਾਂ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਅਰਬਾਂ ਖਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਬਣਾਉਣ ਉੱਤੇ ਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਕੋ ਮੈਨਹੱਟਨ ਪ੍ਰਯੋਜਿਕਟ ਨੇ 1945 ਵਿਚ ਸਵਾ ਦੋ ਲੱਖ ਬੰਦੇ ਅੱਖ ਛਪਕਦੇ ਹੀ ਮਾਰ ਮੁਕਾਏ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੈਅ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣਾ ਔਖਾ ਹੈ। ਢਾਹੁਣਾ ਜਾਂ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨਾ ਕੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ? ਮਨੁੱਖੀ ਸਭਿਆਤਾ ਦਾ ਵੀ ਇਹੀ ਹਾਲ ਹੈ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਇਸ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪੁੱਜੀ ਸਾਡੀ ਸਭਿਆਤਾ ਕਿਸੇ ਮੈਨਹੱਟਨ ਪ੍ਰਯੋਜਿਕਟ ਦੀ ਭੇਟ ਕਦੋਂ ਚੜ੍ਹ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਕੌਣ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਰਿਫਾਲਕਟਰਾਂ ਵਿਚ ਜਤੇ ਦਸ-ਦਸ ਪੈਂਡ ਦੇ ਯੂਰੋਨੀਅਮ ਦੇ ਬੋਚੇ ਜਿਹੇ ਗੋਲੇ। ਜੇ ਰਿਫਾਲਕਟਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਵੀਹ-ਵੀਹ ਪੈਂਡ ਦੇ ਗੋਲੇ। ਜਿਨ੍ਹੇ ਕੁ ਸਹਿਰ ਤੁਸੀਂ ਤਬਾਹ ਕਰਨੇ ਹਨ, ਬੱਸ ਓਨੇ ਹੀ ਗੋਲੇ। ਤੇ ਇਹ ਗੋਲੇ ਅੱਜ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਇਕ ਮੁਲਕ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਵੱਡੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਕੋਲ ਤਾਂ ਅੱਨੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਤੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਗੁਣਾਂ ਤਾਕਤ ਵਾਲੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਗੋਲੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੜ੍ਹੋ, ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਮੁਲਕ ਵੀ ਆਪਣੀ ਗਰੀਬ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਆਏ ਦਿਨ ਸਖਤ ਤੋਂ ਸਖਤ ਭੁੱਖਮਰੀ ਤੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵੱਲ ਧੱਕ ਕੇ ਮੌਤ ਦੇ ਇਹ ਗੋਲੇ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈਨਹੱਟਨ ਪ੍ਰਯੋਜਿਕਟ ਨੇ ਤਾਂ ਵਾਹਿਆਂਬੈਧੀ ਮਿਹਨਤ ਬਾਅਦ ਇਹ ਗੋਲੇ ਬਣਾਏ ਸਨ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਬਹੁਤੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਲੀਹ ਉੱਤੇ ਤੁਰ ਕੇ ਵਰਿਊਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਅਤੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਤਬਾਕਿਥਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਆਏ ਵੇਖੋਏ ਕਿਵੇਂ ਨੇਪਰੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਸਭਿਆਤਾ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਦੇ ਬੀਜ ਬੀਜਣ ਵਾਲਾ ਇਹ ਮੈਨਹੱਟਨ ਪ੍ਰਯੋਜਿਕਟ।

ਆਈਨਸਟਾਈਨ ਤੇ ਜ਼ਿਲਾਰਡ

ਯੂਰੋਨੀਅਮ ਵਿਖੰਡਨ ਨੂੰ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਹਥਿਆਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਰਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ 1934 ਵਿਚ ਜ਼ਿਲਾਰਡ ਨਾਂ ਦੇ ਬਰਤਾਨੀਵੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਸ ਲਈ ਪੈਟੈਂਟ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਅਰਜੀ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵਿਵਹਾਰਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਐਟਮ ਬੰਬ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਿਹੜੇ ਸਾਧਨ, ਸੱਗਰੀ ਤੇ ਮੁਹਾਰਤ ਨੂੰ ਸੰਗਠਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਸਾਇਦ ਅਮਰੀਕਾ ਕੋਲ ਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਿਲਾਰਡ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਆਈਨਸਟਾਈਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇ ਕੇ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰੁਜ਼ਵੈਲਟ ਦੇ ਨਾਂ ਪੱਤਰ ਲਿਖਾ ਕੇ ਐਟਮ ਬੰਬ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ। ਅਕਤੂਬਰ 1939 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੱਤਰ ਲਿਖਾ ਤੇ ਦਸ ਦਿਨ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਇਸ ਮਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਾਲ-ਡੇਢ ਸਾਲ ਇਹ ਕੰਮ ਮੱਠੀ ਤੋਂ ਤੁਰਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਆਰਥਰ ਕਾਂਪਟਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਐਸ-1 ਪ੍ਰਯੋਜਿਕਟ 1942 ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਭੇਜਿਕ

ਗਿਆ। ਅਗਸਤ 1942 ਵਿਚ ਇਸ ਪ੍ਰਯੋਜਿਕਟ ਨੂੰ 'ਮੈਨਹੱਟਨ ਪ੍ਰਯੋਜਿਕਟ' ਦਾ ਨਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਗਵਾਈ ਅਜੇ ਵੀ ਆਰਥਰ ਕਾਂਪਟਨ ਕੋਲ ਹੈ। 17 ਸਤੰਬਰ, 1942 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਸਾਡੇ ਦਸ ਵਜੇ ਅਮਰੀਕੀ ਜਨਰੇਲ ਸਾਮਰਵੈਲ ਨੈ ਆਪਣੇ ਕਰਨਲ ਲੈਸਲੀ ਗਰੱਵਜ਼ ਨੂੰ ਵਿਸੋਸ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮੈਨਹੱਟਨ ਪ੍ਰਯੋਜਿਕਟ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਯੋਜਿਕਟ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਫੌਜੀ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਫੌਜੀ ਕਮਾਨ ਹੇਠ ਹੁਣ ਹਰ ਕੰਮ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੋਣ ਲੱਗ। ਮਰੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਰਿੜਕ ਰਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਯੋਜਿਕਟ ਨੇ ਮੈਨਹੱਟਨ ਪ੍ਰਯੋਜਿਕਟ

ਵਿਗਿਆਨ ਲਈ ਇਕ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰਯੋਜਿਕਟ-ਵਾਈ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਰਾਬਰਟ ਓਪਨਹੀਮਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ। ਇਹ ਕਾਰਜ 16 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਨਿਉ ਮੈਕਸਿਕੋ ਵਿਚ ਲਾਸ ਐਲਮਾਸ ਵਿਚ ਵਿਵਹਾਰਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਓਪਨ ਹੀਮਰ ਬਰਕਲੇ ਵਿਚ ਭੇਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸੀ। ਐਸ.-1 ਪ੍ਰਯੋਜਿਕਟ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗਠਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਯੋਜਿਕਟ ਨੂੰ ਬੰਬ ਬਣਾ ਕੇ ਦੇ ਦਿਆਂਗੇ।

ਅਨੇ ਵਾਹ ਵਰਤਦੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਧਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਪੂਰੇ ਅਖਿਆਰ ਸਨ। ਅਗਸਤ 1944 ਵਿਚ ਗਰੱਵਜ਼ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ, "ਅਸੀਂ 1945 ਦੀ ਬਹਾਰ ਰੁੱਤ ਵਿਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੰਬ ਬਣਾ ਕੇ ਦੇ ਦਿਆਂਗੇ।" ਉਸ ਨੇ ਬੰਬ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ 17 ਥੀ-29 ਬੰਬਾਰ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਲੋਤੀਦੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਤੁਰੰਤ ਸੂਰ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। 27 ਅਕਤੂਬਰ, 1944 ਨੂੰ ਉਪਨਹੀਮਰ ਨੂੰ ਬੰਬ ਨੂੰ ਅਲਾਮੋਗੋਰਦੇ ਬੰਬੀਂਗ ਰੋਜ਼ ਵਿਚ ਟੈਸਟ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਪੰਜ ਦਿਨ ਪਿਛੋਂ ਗਰੱਵਜ਼ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਉੱਤੇ ਸਹੀ ਪਾ ਦਿੱਤੀ। ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿਚ ਬੰਬ ਲਈ ਵਿਸਫੋਟਕ ਲੈਜ਼ ਦੀ ਸਫਲ ਪਰਖ ਨੇ ਬੰਬ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦਾ ਰਾਹ ਲਗਪਗ ਪੱਧਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬੰਬ ਦੀ ਬਣਨ ਦੀ ਸੀਵਾ ਨਾਲ ਵੀ ਸਾਥੀ ਵਿਚ ਐਟਮੀ ਹੋਲੋ ਲਈ ਟਿੰਨੀਅਨ ਟਾਪੁ ਨੂੰ ਅੱਡੇ ਵਜੋਂ ਚੁਣਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਟਾਪੁ ਉੱਤੇ ਬੰਬ ਦੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਵੀ ਤਿੰਨ ਅਪਰੈਲ 1945 ਨੂੰ ਗਠਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

12 ਅਪਰੈਲ, 1945 ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰੂਜ਼ਵੈਲਟ ਦੀ ਬੇਰੇਨ ਹੈਮਰੇਜ ਨਾਲ ਅਚਾਨਕ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਟਰੂਮੈਨ ਨਵਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਣਿਆ। ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਸੈਕਟਰੀ ਆਫ ਵਾਰ ਹੈਨਰੀ ਸਟਿਮਸਨ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਐਟਮੀ ਬੰਬ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਜਾਣ ਕਰਵਾਇਆ। ਕੁਝ ਹੀ ਦਿਨ ਵਿਚ ਜਨਰਲ ਗਰੱਵਜ਼ ਨੂੰ ਮੈਨਹੱਟਨ ਪ੍ਰਯੋਜਿਕਟ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। 27 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਬੰਬ ਸੁਟਣ ਲਈ ਸੰਭਾਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਮਿਥਿਣ ਵਾਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਕੇ ਸਤਾਰਾਂ ਸਾਵਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਦਸ ਮਈ ਨੂੰ ਮੁੜ ਟਾਰਗੈਟ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਕੇ ਉਕਰ ਸਹੀ ਵਿਚੋਂ ਬਾਕੀ ਸਾਵਾਂ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਉਂਦੇ, ਯੋਹੋਗਾ, ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾ ਤੇ ਨਾਗਾਸਾਕੀ ਨੂੰ ਬੰਬਾਰੀ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਚੋਣ ਤੋਂ ਹੱਫਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ 'ਲਿਟਲ ਬੁਆਏ' ਨਾਂ ਦਾ ਐਟਮ ਬੰਬ ਵਰਤੋਂ ਤੇ ਪਰਖ ਹਿੱਤ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਟਾਰਗੈਟ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੁੜ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ ਤਾਂ ਲੈਫਟੀਨੈਟ ਕਰਨਲ ਲਈ ਤਿਬੇਤਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਸਹਿਰ ਤਾਂ ਸਾਧਾਰਨ ਬੰਬਾਂ ਨਾਲ ਹੀ 1946 ਦੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਬਾਹ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਸਟਿਮਸਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂਦੇ ਨੂੰ ਜਪਾਨ ਦੀ ਪੁਰਾਤਨ ਰਾਜਧਾਨੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਨਾ ਛੇਡਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਹੋਰ ਸੀਮਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਹਿਲੇ ਐਟਮ ਬੰਬ ਦੀ ਪਰਖ 16 ਜੁਲਾਈ, 1945 ਨੂੰ ਅਲਾਮੋਗੋਰਦੇ ਵਿਚ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਨੂੰ 'ਟਰਿਨਟੀ' ਦਾ ਕੋਡ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 3 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ 'ਲਿਟਲ ਬੁਆਏ ਬੰਬ' ਦਾ ਬਾਹਰੀ ਬੋਲ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਸੱਤ ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਬੰਬ ਲਈ ਵਿਸਫੋਟਕ ਲੈਜ਼ ਵੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਗਿਆਰਾਂ ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਬੰਬ ਸੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗ

ਚੋਣ ਡਿਊਟੀਆਂ ਦੇ ਤਲਖ ਤਜਰਬੇ!

ਸਰਵਿਸ ਦੌਰਾਨ ਕਾਫ਼ੀ ਵਾਰ ਚੋਣ ਡਿਊਟੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਪਰ ਕੁਝ ਤਲਖ ਤਜਰਬਿਆਂ ਕਾਰਨ ਯਾਦ ਹਨ। 1992 ਵਿਚ ਖਾਤਕਵਾਦ ਦੇ ਸਿਖਰ ਸਮੇਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਬਲੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਮੇਰੀ ਡਿਊਟੀ ਬਤੌਰ ਪ੍ਰਾਈਵੀਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮੇਰੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਜਗ ਰਾਮ ਤੀਰਥ (ਬਠਿੰਡਾ) ਵਿਖੇ ਲਗਾਈ ਗਈ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਹੀ ਖਾੜੂ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਹਦਾਇਤ ਸੀ। ਚਾਰ ਪੋਲਿੰਗ ਬੱਸ਼ ਦਾ ਸਟਾਫ, ਸੀ। ਆਰ ਐਪੀ ਇੰਡੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਸਕੂਲ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਸਟਾਫ ਲਈ ਚਾਹ ਪਾਈ, ਖਾਣੇ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦ ਬਿਸਤਰਿਆ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਦਿਨ ਜਸ਼ਨ ਦਾ ਦਿਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਜਾਨ ਦੇ ਲਾਲੇ ਪਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦੀ ਨਾ ਕੋਈ ਜੁਅਰਤ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੀ ਆਰ ਪੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਖਾਣੇ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਸੀ ਆਰ ਪੀ ਨੇ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਖੁਅਇਆ। ਰਾਤ ਟਾਟਾਂ ‘ਤੇ ਸੌ ਕੇ ਕੱਟੀ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬੱਸ ਸਜਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ ਪਰ ਕੋਈ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਨਾ ਆਇਆ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਬਣ ਗਈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣ ਜਾਣ ‘ਤੇ ਅਗਲੀ ਕੰਮ ਪੰਚਾਇਤ ਚੋਣਾਂ ਸੀ। ਇਸ ਵਾਰ ਫਿਰ ਮੇਰੀ ਡਿਊਟੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਪਿੰਡ ਰਾਮਸਰਾ (ਬਠਿੰਡਾ) ਲੱਗ ਗਈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਖਾਤਕਵਾਦ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੋਚੀ ਰਾਹਤ ਮਿਲ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਸੀ। ਸਰਪੰਚੀ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦੋ ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਾਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਭੁਲੇਖਾ ਸੀ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਉਸ ਦੀ ਨਾਜ਼ਾਇਜ਼ ਮੱਦਦ ਕਰੋਗੀ, ਅਕਾਲੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦਾ ਘੰਟੇਦਾਰ ਸੀ। ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੁਰੂ ਹੋਈ। ਏਜੰਟਾਂ ਨੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਤਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਕੇ ਕਈ ਵਾਰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਰੁਕਵਾਈ। ਅਸੀਂ ਸਮਝਾ ਬੜਾ ਕੇ ਫਿਰ ਕੇਂਦਰ ਕੰਮ ਸੁਰੂ ਕਰਦੇ। ਵੋਟਿੰਗ ਦਾ ਕੰਮ ਖਤਮ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਨੇਗਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਹੋਰ ਵੀ ਅੰਖਾਂ ਕੰਮ ਅਜੇ ਬਕਾਇਆ ਸੀ।

ਅਲਵਾਈਟਸ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਨਾਮ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਕੱਲ ਭੁਗਤਾਂਓਂ ਵੋਟਾਂ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਲਗਾ ਕੇ ਅੰਦਾਜਾ ਲਗਾ।

ਅੱਜ ਕਲੁਹ ਵਿਆਹਾਂ ਦਾ ਸੀਜ਼ਨ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਾਰਡ ਇੱਕ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਦੋ ਚਾਰ ਵਿਹਲੜ ਹੋਰ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲਿਫਾਫੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਰੁਪਈਆ 100 ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅਗਲੇ ਦੇ 1200 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਪਲੇਟ ਖਾਣੇ ਤੋਂ ਬਲੈਕ ਡਾਗ ਵਿਸਕੀ ਦੀਆਂ ਧੱਜੀਆਂ ਉਡਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਲੀਡਰ ਅਪਣੇ ਗੰਨਮੈਨਾਂ ਦੀ ਧਾਤ ਨਾਲ ਆ ਵੱਡੇ ਤਾਂ ਸਮਝੋਂ ਲੱਗ ਗਿਆ ਰਾਲੀ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਦਾ ਚੂਨਾ। ਲੋਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਕਿ ਸਮਾਨ ਚਾਰੇ ਬਿਗਾਨਾ ਹੈ, ਪਰ ਵਿੱਡ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਕਾਹਲੇ ਮਹਿਮਾਨ ਤਾਂ ਬਰਾਤ ਆਉਣ ਦਾ ਇੱਤਜ਼ਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵੇਟਰਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਤਕਾਜ਼ਾ ਸੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਵਿਸਕੀ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਛਿਪਾ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵੱਡੇ ਖੁਲਾਈਆਂ ਤੋਂ ਢੋਲੀ ਤੁਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਮੋਰਚਾ ਛੱਡਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਪੈਲੇਸ ਵਾਲੇ ਕਹਿਣ ਕਿ ਭਾਈ ਜਾਉ, ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਅਗਲੇ ਫੌਕਸਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵੀ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਵਿਆਹਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਸੌਕੀਨਾਂ ਦਾ ਵਜ਼ਨ ਵਿਆਹ ਸੀਜ਼ਨ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਸਮੇਂ 20-25 ਕਿੱਲੇ ਤੱਕ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਵਿਆਹਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜੋ 500 ਰੁਪਏ ਦਾ ਸ਼ਗਨ ਦੇ ਕੇ ਮੈਚਿਜ਼ ਪੈਲੇਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੰਮ ਵਿਆਹ ਦੇ ਖਾਣੇ ਵਿਚੋਂ ਨੁਕਸ ਕੱਢਣਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮੱਛੀ ਛੱਪਤ ਵਾਲੀ ਮੰਗੂਰ ਹੈ, ਮਰਗ ਕੱਚਾ ਹੈ, ਪਨੀਰ 90 ਰੁਪਏ ਕਿੱਲੇ ਵਾਲਾ ਨਕਲੀ ਹੈ ਤੇ ਮਠਿਆਈ ਬੇਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਵੇਖੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੀਟ ਮੱਛੀ ਨਾਲ ਪਲੇਟ ਉਹ ਹੀ ਭਰਦੇ ਹਨ, ਆਈਸ ਕਰੀਮ ਵਿਚ ਗਰਮ ਗੁਲਾਬ ਜਾਮੁਨ ਪਾ ਕੇ ਖਾਣਗੇ। ਅਥ ਮਰਗ ਬੱਕਰੇ ਦੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਤੱਕ ਚੱਬ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬਿਗਨੇ ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ ਲੱਗ ਪੀਸ ਨਾਲ ਮਾਡੀ ਜਿਹੀ ਦਾਤਨ ਕਰ ਕੇ ਬਾਕੀ ਭਵਾਂ ਕੇ ਮੇਜ਼ ਦੇ ਥੱਲੇ ਮਾਰਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤੇ ਤਾਂ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਸਰਾਬੀ ਹੋਣ ਦਾ ਨਾਟਕ ਕਰ ਕੇ ਸਗਨ ਦਿੱਤੇ ਬਗਰੈ ਹੀ ਰਫੂ ਚੱਕਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਕਮੀਨਿਆਂ ਦਾ ਤਾਂ ਕੰਮ

ਮਰਗ ਬੱਕਰੇ ਦੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਤੱਕ ਚੱਬ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬਿਗਨੇ ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ ਲੱਗ ਪੀਸ ਨਾਲ ਮਾਡੀ ਜਿਹੀ ਦਾਤਨ ਕਰ ਕੇ ਬਾਕੀ ਭਵਾਂ ਕੇ ਮੇਜ਼ ਦੇ ਥੱਲੇ ਮਾਰਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤੇ ਤਾਂ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਸਰਾਬੀ ਹੋਣ ਦਾ ਨਾਟਕ ਕਰ ਕੇ ਸਗਨ ਦਿੱਤੇ ਬਗਰੈ ਹੀ ਰਫੂ ਚੱਕਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਕਮੀਨਿਆਂ ਦਾ ਤਾਂ ਕੰਮ

ਲਿਆ ਕਿ ਉਹ ਹਾਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਂਵਾਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੇ ਬਣਾਈ ਸਕੀਮ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਸ ਟੇਬਲ ‘ਤੇ ਗਿਣਤੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਦੇ ਨੇਤੇ ਹੋ ਕੇ ਪਰਚੀਆਂ ‘ਤੇ ਝਪਟ ਪਏ ਅਤੇ ਪਰਚੀਆਂ ਪਾਤਨੀਆਂ ਸੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ। ਰੋਲੇ ਰੱਪੇ ਦੌਰਾਨ

ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਂ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗਲਤ ਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਰਾਹਤ ਮਿਲੀ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੀਲਡ ਰਿਕਾਰਡ ਖੋਲ ਕੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਮਰੇ ਹੋਏ ਦੀ ਵੇਟ ਨਹੀਂ ਭੁਗਤਾਈ ਗਈ ਸੀ।

ਡਿਊਟੀਆਂ ਦਾ ਆਖਰੀ ਤਲਖ ਤਜਰਬਾ ਮੈਨੂੰ ਪਿੰਡ ਭਲਾਈਆਣਾ (ਮਾਨਸਾ) ਦੇ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣ ਸਮੈਂ

ਸਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਨੇ ਟਾਸ ਕਰਾਉਣ ਤੋਂ ਨਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚ ਗੋਲੀ ਚੱਲਣ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਕੱਲੇ ਮੌਜੂਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਟਾਸ ਕਰ ਉਣ ਤੋਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਸਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਨੇ ਫੌਨ ਬੰਦ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਿਆ। ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਾਰੀ ਸਥਿਤੀ ਦੱਸਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਕੁੱਝ ਵੀ ਕਰਨ ਪਰ ਜਲਦੀ ਨਤੀਜਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਆਖਰਿ ਮੈਂ ਖੁਦ ਜਾ ਕੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਸੋਚਿਆ। ਮੈਂ ਪੁਲਿਸ ਸਕਿਉਰਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਕਾਫ਼ੀ ਸਾਮਾਂ ਪੁਲਿਸ ਟਾਲਮਟੋਲ ਕਰਦੀ ਰਹੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲ ਪਿਆ।

ਕਾਫ਼ੀ ਰਾਤ ਬੀਤ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚਣ ਤੱਕ ਡੀ। ਐਸਾ ਪੀਵੀ ਨਾਲ ਰਲ ਗਿਆ। ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਹਨੇਰੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਵਿਚ ਸੁਨਾ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਲੱਭਿਆ। ਪਰਸ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਅਪਣੇ ਸਟਾਫ ਨਾਲ ਮੌਬਾਂਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਉਡੀਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਸਮਾਨ ਸੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਬੰਧ ਧਿਤ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਵਾਈ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ। ਕੋਈ ਸਕੂਲ ਆਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਾਫ਼ੀ ਉਡੀਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੌਜੂਦ ਸਟਾਫ ਨਾਲ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਟਾਸ ਕੀਤਾ। ਨਤੀਜਾ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਕੇ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਵੀ ਘਰ ਲਈ ਰਵਾਨਗੀ ਪਾਈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਤਲਖ ਤਜਰਬੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ / ਤਹਿਸੀਲ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਉਚ ਸਿੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਹਦਾਇਤ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ / ਤਹਿਸੀਲ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੀਜ਼ਨ ਦੀ ਨਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਟਾਸ ਕੀਤਾ। ਨਤੀਜਾ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੀਜ਼ਨ ਦੀ ਨਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਟਾਸ ਕੀਤਾ। ਨਤੀਜਾ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੀਜ਼ਨ ਦੀ ਨਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਟਾਸ ਕੀਤਾ। ਨਤੀਜਾ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ

ਕੀ ਕਸਰ ਰਹਿ ਗਈ ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਛੁਹਦੀ ਬੁਰਜ ਖਲੀਫਾ 'ਚ ?

ਜਦੋਂ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਆਰਕੀਟੈਕਚਰ ਅਤੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੋ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਦੁਬਈ ਦੀਆਂ ਚਮਕਦਾਰ ਇਮਾਰਤਾਂ, ਇੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਬੁਰਜ ਖਲੀਫਾ ਡੋਂਟ ਹੈਵ ਸੀਵਰੇਜ ਸਿਸਟਮ ਦੁਬਈ ਦੀ ਪਛਾਣ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਚਮਕਦੇਸ਼ੀਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਿੰਗਾਰੀ ਇਹ ਇਮਾਰਤ ਆਪਣੀ ਉਚਾਈ ਅਤੇ ਲਗਜ਼ਰੀ ਲਈ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਚੀਜ਼ ਇਸ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ 830 ਮੀਟਰ ਉੱਚੀ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਾਲਟੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੈ।

ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਮਹਿਗੇ ਖਾਣ-ਪੀਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਅਤੇ ਬੱਦਲਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਬੈਠ ਕੇ ਹੇਠਾਂ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦੇਖਣਾ ਹੀ ਮਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਬੁਰਜ ਖਲੀਡਾ ਦੀ ਸ਼ਾਨ 'ਤੇ ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਪਾਣੀ ਵਾਂਗ ਬਰਬਾਦ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਇਸ ਇਮਾਰਤ 'ਚ ਸੀਵਰੇਜ ਸਿਸਟਰਮ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਯੈਕਟ ਦੀ ਲਾਗਤ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਬੁਰਜ ਖਲੀਫ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸੀਵਰੇਜ ਸਿਸਟਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਆਰਕੀਟੈਕਚਰ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਵਜੋਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਬਈ ਦੇ ਵੇਸ਼ਟਵਾਟਰ ਸਿਸਟਮ ਨਾਲ ਜਤਿਆ ਰਹੀ ਹੈ।

ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ? ਜਵਾਬ ਹੋਰ ਵੀ ਘਿਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਸੀਵਰੇਜ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਟਰੱਕਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਟਰੱਕਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲਾਈਨ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੁਰਜ ਖਲੀਡਾ ਦਾ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਟਾਇਲਟ ਦਾ ਕੂਡਾ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਢੇਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬੁਰਜ ਖਲੀਫਾ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 2008 ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬੁਰਜ ਖਲੀਫਾ ਦੇ ਸੀਵਰੇਜ ਨੂੰ ਸਹਿਰ ਦੇ ਸੀਵਰ ਸਿਸਟਮ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਕ ਥੇਲੜਾ ਖਰਚ ਸੀ। ਡਿਵੈਲਪਰਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਇੱਥੇ ਸੀਵਰੇਜ ਦਾ ਕੜਾ ਟਰੱਕਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਤਾਣਾ ਵੀ ਸੀਵਰੇਜ ਸਿਸਟਮ ਬਣਾਉਣ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਮਹਿੰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਬੁਰਜ ਖਲੀਫਾ ਤੋਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ 15 ਟਨ ਸੀਵਰੇਜ ਛੱਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਥੇ 35000 ਲੋਕ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੀਵਰੇਜ ਸਿਸਟਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਧੂਰਾ ਬੁਕਿਆਦੀ ਕਾਰਜ

ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡ ਆਕਾਰੀ ਸੰਵਿਧਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ ਅਤੇ ਅਮੁੰਤਰ ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਕੀਲਾਂ ਲਈ ਸੋਨੇ ਦੀ ਖਾਣ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਹਰ ਮੱਦ ਉਪਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੜਾਈਆਂ ਗਈਆਂ, ਕਰੀਅਰ ਬਣੋ ਤੇ ਤਬਾਹ ਹੋਏ ਅਤੇ ਹਰ ਮੁੰਦੇ ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕਮਾਲ ਦੀ ਇਨਸਾਫ਼ਾਪਸ਼ੰਦੀ ਉਪਜੀ ਹੈ। ਉਂਝ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਇਨਸਾਫ਼ਾਪਸ਼ੰਦੀ ਨੇ ਰਾਜਸੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਜੋਂ ਇਸ ਦੇ ਖਾਸੇ ਨੂੰ ਧੰਦਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਇਹ ਕੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵੀਰਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਰਾਜਸੀ ਖੇਡ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਸਲ ਤੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। 1920 ਤੱਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲਹੀਰ ਲੋਕ ਲਹਿਰ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹਕੂਕ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ, ਸੰਸਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸਰਬਵਿਆਪੀ ਬਾਲਗ ਮੱਤਦਾਨ ਦੇ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਅਸੂਲਾਂ ਦੇ ਸਾਥੇ ਵਿਚ ਢਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਢਾਂਚਾ ਗੌਰਮੰਟ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ-1935 ਤੇ ਟਿਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤ ਕੌਮੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਆਗਾਮਾਂ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਦੀ ਉਪਜ ਸੀ। ਆਗਾਮਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ ਕਿ ਰਿਦੋਸਤਾਨ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਰਿਦੋਸਤਾਨੀ ਅਵਾਮ ਵਲੋਂ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਦੇ ਮੌਕੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਅਹਿਮ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਦੇ ਯਤਨ

ਵਿਦੀਏ ਅਤੇ ਇਹ ਰੇਤੇ ਕਰੀਏ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਰਾਜ਼ਤੰਤਰ ਦੇ ਇਕ ਖਾਸ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸਿਰਜਣਕਾਰੀ ਜਵਾਬਦੀ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਯਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ਕਾਰਜ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ, ਕਿਸਾਨ ਵਿਦਰੋਹ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਨਾਲ ਸ਼ਾਹੀ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਰਲੇਵੇਂ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਦਸ ਲੱਖ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਰੀਬ ਪੱਜ ਲੱਖ ਲੋਕ ਇਕੱਲੇ ਲਹਿੰਦੇ ਪੜਾਬ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ) ਜਿਹਾ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਸੀ ਪਰ ਤਾਂ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਿਰਮਾਤਿਆਂ ਨੇ ਲੋਕਰਾਜ ਅਤੇ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖਾਸ ਸੁਧਨਿਆਂ ਨੂੰ ਬਿਤਕਣ ਨਾ ਦਿੱਤਾ। ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉਸੇ ਲੋਕਰਾਜ ਤੇ ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਸਿਰਜਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਮੁਕੱਰਰ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਨੇਂਡੇ ਆ ਰਿਹਾ
 ਸੀ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ 9
 ਦਸੰਬਰ 1946 ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਘੜਨੀ ਸਭਾ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ ਸੀ। ਅੰਤਿਮ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਵਾਹਰਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਵਲੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਮਤਾ
 ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਤੱਥ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਘੜਨੀ ਸਭਾ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਕੋਈ ਤੋਹਫਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਿੰਦੇਸਤਾਨੀ ਅਵਾਮ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਲਿਖਣ ਦਾ ਹੱਕ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਲੜਾਈ ਲੜੀ ਸੀ। ‘ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ

ਸੁਤੰਤਰ ਹਿੰਦੇਸਤਾਨ ਮੁੜਲਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ
ਮਨਸੂਬੇ ਗ੍ਰੰਦਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ ਪਰ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਅਸਲ ਕਾਰਜ
ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਮੇਰੀ
ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਇਕਮੱਤ ਹੋਵੇਗੇ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ,
ਹਿੰਦੇਸਤਾਨ ਦੀ ਅਵਾਮ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਦੱਨੀਆ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ
ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤਸਵੀਰ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ
ਹੈ।' ਸੰਵਿਧਾਨ ਘੜਨੀ ਸਭਾ ਦਾ ਇਹ ਕਾਰਜ ਹੈ ਕਿ ਅਤੀਤ
ਦੀਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਤੇਰਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ
ਨਾਲ ਹੀ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਖਾਕ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਨਹਿਰ ਦੇ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਇਹ ਚੇਤਾ ਕਰਾਉਣਾ
ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਿੰਦੇਸਤਾਨੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ 1895 ਤੋਂ ਹੀ
ਆਪਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਵਾਹਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ
ਜਦੋਂ 'ਹਿੰਦੇਸਤਾਨ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬਾਰੇ ਬਿੱਲ' ਲੋਕਾਂ ਦੇ
ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਲੇਖਕ ਕੋਣ ਸੀ,
ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਾਇਟ ਯਕੀਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ
ਹਾਲਾਂਕਿ ਐਨੀ ਬੇਸੈਟ ਦਾ ਖਿਆਲ ਸੀ ਕਿ ਤਿਲਕ ਨੇ ਇਹ
ਬਿੱਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਦਹਕੇ
ਵਿਚ 43 ਮੁਹਰਬਰ ਹਿੰਦੇਸਤਾਨੀਆਂ ਨੇ 'ਕਾਮਨਵੈਲਬ
ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਿੱਲ-1925' ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ
ਦਸਤਖਤ ਕਰ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਬਿੱਲ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚਾਰ
ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ
ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਹਰਾਹਲ, ਬਰਤਾਨਵੀ ਸੰਸਦ ਵਿਚ
ਬਿੱਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪੜ੍ਹਤ ਤੋਂ ਫੌਰੀ ਬਾਅਦ ਹੀ ਲੇਬਰ
ਸਰਕਾਰ ਡਿੱਗ ਪਈ ਤੇ ਬਿੱਲ ਅਧਵਾਟੇ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਇਸ

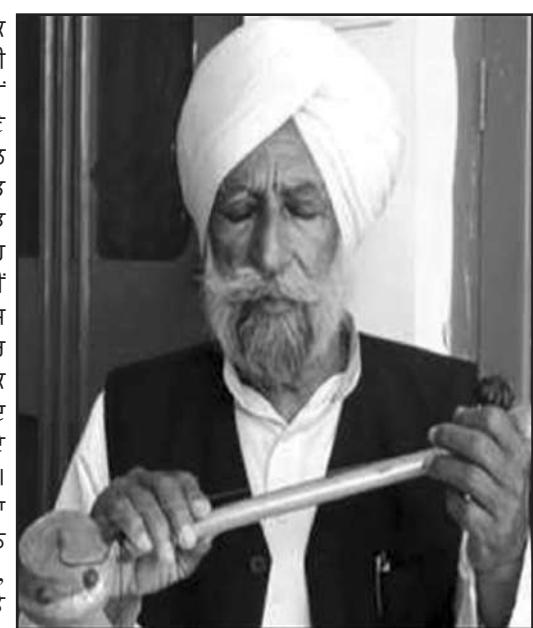
ਬਿੱਲ ਵਿਚ ਸ਼ਹਿਰੀ ਆਜਾਦੀਆਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਆਜਾਦੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਸੁਚੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਸੀਹੁ ਰੂਪ ਵਿਚ 1928 ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਮੌਤੀਲਾਲ ਨਹਿਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਖਰੜੇ' ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਿੱਲ ਵਿਚ ਦਰਜ ਸੀ: 'ਸਾਰੇ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਸੰਪਰਦਾਈ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮਾਣ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।'

ਨਹਿਰੂ ਨੇ 1940 ਵਿਚ ਇਕ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ—
 ‘ਅਸੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਘੜਨੀ ਸਭਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ?’
 ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਲਿਖੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਤਿਆਰ
 ਕੀਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਨਵੇਂ ਸਟੇਟ/ਰਾਜ ਦੀ
 ਕਾਇਮੀ; ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀਆਂ ਆਰਥਿਕ
 ਲੀਹਾਂ ਤੇ ਢਾਂਚਿਆਂ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਅਤੇ ਲਾਂਭੇ ਹੋ ਕੇ ਚੱਲਣਾ। ਇਹ
 ਕਿਸੇ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾਨੇ ਵਕੀਲਾਂ ਵਲੋਂ
 ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ; ਇਹ ਹਿੱਤਾਂ ਦਾ ਸਮਝੌਲ ਬਿਠਾਉਣ
 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਛੋਟੀ ਜ਼ਿਹੀ
 ਕਮੇਟੀ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ; ਕਿਸੇ ਬਾਹਰੀ ਸੱਤਾ ਦੀ
 ਡਾਕਿਆ ਬੈਠ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ
 ਕਾਰਗਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ
 ਇਸ ਦੀ ਤੁੱਕੋ ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਅਵਾਮ ਕੋਲੋਂ ਆਵੇਗੀ। ਇਸ
 ਕਰ ਕੇ ਬਾਲਗ ਮੱਦਦਾਨ ਦੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ
 ਅਹਿਮੀਅਤ ਹੈ।’

ਸਿਰਮੌਰ ਲੋਕਪੱਧੀ ਗਾਇਕ ਅਮਰਜੀਤ ਗੁਰਦਾਸ਼ਗਰੀ ਦਾ ਚਲਾਣਾ

ਜਿਲ੍ਹਾ ਬਰਨਾਲਾ 'ਚ 73 84 ਫੀਸਦੀ ਵੇਟਾਂ ਪੈਲ ਹੋਈਆਂ

ਚਾਲੀ ਸਾਲਾਂ ਤਕ ਰੇਡੀਓ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਿਰਮੌਰ ਲੋਕਪੱਖੀ ਗਾਇਕ ਅਮਰਜੀਤ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰੀ ਹੁਣ ਭਾਵੇਂ ਸਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਗੀਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਮਰ ਰਹਿਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ 92 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ 'ਚ ਆਪਣੇ ਜਦੀ ਪਿੰਡ ਉਦੇਵਾਲੀ 'ਚ ਆਖਰੀ ਸਹ ਲਿਆ। ਉਹ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਭਾਵੇਂ ਚੁੱਪ ਸਨ ਪਰ ਸਮਹ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁਲਾਇਆ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਇੰਡੀਅਨ ਪੀਪਲਜ਼ ਬੀਏਟਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ' (ਇਪਟਾ) ਲਹਿਰ ਆਰੰਭ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੌਦੀਆਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਅਮਰਜੀਤ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰੀ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਬੇਹੱਦ ਵਡਮੁੱਲਾ ਹੈ। ਉਹ 'ਇਪਟਾ' ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿੰਗ ਦੇ ਬਾਨੀ ਕਾਰਕੁਨ ਸਨ। ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਬਾਰੇ ਗਇਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੀਤ 'ਠੰਢੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਦਾਦੀ ਮਾਤਾ', 'ਸਿੰਘ ਜੇ ਚੱਲਿਆ ਚਮਕੋਰ', 'ਕਲਗੀਧਰ ਦੀਆਂ ਪਾਈਏ ਬਾਤਾਂ' ਅਤੇ 'ਚਿੰਟੀ-ਚਿੰਟੀ ਪਗੜੀ' 'ਤੇ ਘੁੱਟ-ਘੁੱਟ ਬੰਨ੍ਹ', 'ਵੇ ਮੁੜ ਆ ਲਾਮਾਂ ਤੋਂ, ਸਾਨੂੰ ਘਰੇ ਬਤਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ', 'ਵੀਗ ਅੰਮੜੀ ਜਾ ਜਾਹ ਨਾਹੀ', 'ਵੇ ਪੁੰਣਾ, ਵੈ ਬੱਦਲਾ॥੧॥' ਜਿਹੇ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਜੇ ਸੁਚੀ ਗਿਰ ਬੈਠੀਏ ਤਾਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਲੰਬੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗਾਈ ਵਾਰਿਸ ਦੀ ਨੂੰ ਕੌਣ ਭੁਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਹੁਣ ਵੀ 'ਵਿਰਸਾ ਵਿਹਾਰ' ਦੀ ਡਿਜੀਟਲ ਲਾਈ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਪਈ ਹੈ। ਜਲਦੀ ਦੇ ਰੇਡੀਓ ਸਟੋਸ਼ਨ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੇਕ ਰਿਕਾਰਡ ਪਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਕਲਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਟ ਨੇ 'ਗੈਰਵ ਪੰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਦਾਰਾ 'ਹੁਣ' ਨੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦੀਆਲਵੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜ਼ਿਆ ਸੀ। ਗੁਰਭਜਨ ਗਿਲ ਨੇ ਅਮਰ

ਲਤਾ ਮੰਗੋਸ਼ਕਰ- 13 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ 'ਚ ਅਦਾਕਾਰੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਵਰਲਡ ਰਿਕਾਰਡ ਤੁੱਕ ਦਾ ਸਫਰ!

'ਭਾਰਤ ਰਤਨ', 50 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਮਹੁਰ ਬਨਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੀਤ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸਰਾਂ ਦੀ ਮਲਿਕਾ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਲਤਾ ਮੰਗੋਸ਼ਕਰ ਦਾ ਅੱਜ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ 92 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਦਿਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਲਤਾ ਮੰਗੋਸ਼ਕਰ ਨੂੰ 8 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਕੋਰੋਨਾ ਅਤੇ ਨਿਮੋਨੀਆਂ ਕਾਰਨ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਬੀਚ ਕੈਂਡੀ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਭਰਤੀ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ 6 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਲਿਆ। 'ਭਾਰਤ ਰਤਨ' ਲਤਾ ਮੰਗੋਸ਼ਕਰ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਉਸਦੇ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਸਕ ਢੂੰਘੇ ਦੁੱਖ ਦੇ ਵਿੱਚ ਢੁੱਕ ਗਏ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਮ ਨਾਥ ਕੌਰਵਿੰਦ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਿਰਦੰਦਰ ਮੌਦੀ, ਗੁਰਿ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸਾਹ, ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਕਈ ਵੱਡੀਆਂ ਹਸਤੀਆਂ ਨੇ ਲਤਾ ਮੰਗੋਸ਼ਕਰ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ 'ਤੇ ਸੋਗ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੋਲੋ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਪੋਸਟ ਸੋਅਰ ਕਰਕੇ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਲਤਾ ਮੰਗੋਸ਼ਕਰ ਦਾ ਜਨਮ 28 ਸਤੰਬਰ 1929 ਨੂੰ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਇੰਦੋਰ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਪੈਂਡਿਤ ਦੀਨਾਨਾਥ ਮੰਗੋਸ਼ਕਰ ਇੱਕ ਥੀਏਟਰ ਕਲਾਕਾਰ ਅਤੇ ਗਾਇਕ ਸਨ। ਲਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸੱਕ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੁਚੀ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਸੀ। 13 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਲਤਾ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 1942 ਵਿੱਚ ਆਈ ਮਰਾਠੀ ਫਿਲਮ 'ਪਹਿਲੀ ਮੰਗਲਗੌਰ' ਵਿੱਚ ਗੀਤ ਗਾਇਆ। ਗਿੰਦੀ ਫਿਲਮ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 1947 'ਚ ਫਿਲਮ 'ਅਪਕੀ ਸੇਵਾ' ਰਾਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹ 80 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਗਾਇਕੀ ਕਰੀਅਰ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਤੱਕ 36 ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੀਤ ਗਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸਾਲ 2015 'ਚ ਲਤਾ ਜੀ ਨੇ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਨਿਖਿਲ ਕਾਮਤ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਡੈਨੋ ਵਾਈ 2' 'ਚ ਗਾਇਆ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਉਹ ਹੁਣ ਤੱਕ ਗਾਇਕੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੈ।

ਲਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਗਾਉਣ ਲਈ 25 ਰੁਪਏ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਕਮਾਈ ਮੰਨਦੀ ਹੈ। ਲਤਾ ਦੇ ਭਰਾ ਦੀ ਹਿੱਤ ਦੇ ਨਾਲ ਬੰਗ ਮੰਗੋਸ਼ਕਰ ਅਤੇ ਭੈਣਾਂ ਉਸਾ ਮੰਗੋਸ਼ਕਰ, ਮੀਨਾ ਮੰਗੋਸ਼ਕਰ ਅਤੇ ਆਸਾ ਭੈਂਸਲੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੈਰੀਅਰ ਵਜੋਂ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ। ਲਤਾ ਨੇ ਦੀ ਹਿੱਤ ਦੇ ਨਾਲ ਬੰਗ ਮੰਗੋਸ਼ਕਰ ਦੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਮਰਾਠੀ ਗੀਤ ਵੀ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਗੀਤ 'ਆਸਾ ਨਿਸਾ ਪੁਰਤਾ ਕੜੀ' ਫਿਲਮ ਕਾਮਪੁਰਤਮਾ ਵਿੱਚ ਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਗੁਲਾਮ ਹੈਦਰ ਨੇ 18 ਸਾਲ

ਦੀ ਲਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਉਸ ਦੌਰ ਦੇ ਸਫਲ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਸ਼ਸ਼ਤਰ ਮੁਖਰਜੀ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਈ। ਸ਼ਸ਼ਤਰ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਆਵਾਜ਼ ਬਹੁਤ ਪਤਲੀ ਹੈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਚੱਲੇਗੀ। ਫਿਰ ਇਹ ਮਾਸਟਰ ਗੁਲਾਮ ਹੈਦਰ ਹੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਤਾ ਨੂੰ ਗਾਇਕ ਮੁਕੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਫਿਲਮ 'ਮਜ਼ਬੂਰ' ਦੇ ਗੀਤ 'ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹੋਰਾ ਚਲਾ ਗਿਆ' ਵਿੱਚ ਗਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਲਤਾ ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਵੱਡਾ ਬ੍ਰੇਕ ਸੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਬਾਅਦ 'ਚ ਸ਼ਸ਼ਤਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਮੰਨ ਲਈ ਅਤੇ 'ਅਨਾਰਕਲੀ', 'ਜਿੱਦੀ' ਵਰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਲਤਾ ਦੇ ਕਈ ਗੀਤ ਗਏ।

ਲਤਾ ਮੰਗੋਸ਼ਕਰ ਨੇ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੁਦ ਇਕ ਇੰਟਰਵਿਊ 'ਚ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, 'ਘਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਈ ਵਾਰ ਵਿਆਹ ਦਾ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਤਾਂ ਵੀ ਉਹ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸੰਨ

1942 ਵਿੱਚ ਤੇਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੀਵੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸੰਸਕ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਆ ਪਈਆਂ ਸੀਵੀਆਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਵਿਆਹ ਦਾ ਖਿਆਲ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਲਤਾ ਮੰਗੋਸ਼ਕਰ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸਾਹਿਤ ਸੀਵੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਸੰਸਕ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਵਿਆਹ ਦਾ ਖਿਆਲ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

1962 ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਲਤਾ 32 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸੀ,

ਪਾਉਂਦੀ ਸੀ ਪਰ ਫਿਰ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਖਸਤਾ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਲਤਾ ਮੰਗੋਸ਼ਕਰ ਨੇ ਮਰਾਠੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਨਿਭਾਉਂਦੀਆਂ ਸੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਮਾਸਟਰ ਵਿਨਾਇਕ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਆਸਾ ਭੈਂਸਲੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਕੁਝ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀਆਂ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ।

ਉਸ ਨੂੰ ਹੌਲੀ ਜ਼ਹਿਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਲਤਾ ਦੀ ਬੇਰੋਦਾ ਕਰੀਬੀ ਦੇਸਤ ਪਦਮ ਸਚਦੇਵ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ 'ਐਸਾ ਕਹਾਂ ਸੇ ਲੈਂਗ' 'ਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੇਖਕ ਮਜ਼ਰੂਰ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰੀ ਕਈ-ਕੋਈ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਆਉਂਦਾ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪ ਭੋਜਨ ਦਾ ਸਵਾਦ ਲੈਂਦਾ, ਫਿਰ ਲਤਾ ਨੂੰ ਖਾਣ ਦਿੱਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤੀ, ਇਸ ਦਾ ਅੱਜ ਤੱਕ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹੈ।

ਅਪਣੇ ਕੀਰਿਆਂ ਦੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਗੀਤ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਈਸਕ੍ਰੀਮ ਖਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਅਚਾਰ, ਮਿਰਚਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪਰਹੋਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਹ 1974 ਵਿੱਚ ਲੰਡਨ ਦੇ ਰਾਇਲ ਐਲਬਰਟ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਹਿਲੀ ਭੂਮੀ ਭਾਰਤੀ ਹੈਂਡਿੱਗ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁਲਦੀ। ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ੁਰੰਗਿਂਗ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਸ਼ੁਰੰਗਿਂਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸਾਲ ਸੀ। ਲਤਾ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਬੰਦੋਲਤ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅੱਜ ਗਾਇਕ ਬਣ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਲਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀਨਾਨਾਥ ਮੰਗੋਸ਼ਕਰ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਵਿਆਹ ਦਾ ਖਿਆਲ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਗਾਤ ਨੂੰ ਸਟੂਡੀਓ ਦੇ ਫਲੋਰ 'ਤੇ ਗੀਤ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਸਵੇਰ ਤੱਕ ਰਿਕਾਰਡ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਚੱਲਦੀ ਰਹੀ ਅਤੇ ਏ ਸੀ ਦੀ ਥਾਂ ਸੋਂਰ - ਸਰਾਬੇ ਵਾਲੇ ਪੱਥੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਸੁਰਾਂ ਦੀ ਮਲਿਕਾ ਲਤਾ ਮੰਗੋਸ਼ਕਰ ਨੇ 36 ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ 'ਚ ਗਏ ਹਨ। ਲਤਾ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਗਾਉਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਜੁਟਾ

26 ਜਨਵਰੀ 1963 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਲਤਾ ਮੰਗੋਸ਼ਕਰ ਨੇ ਲਾਲ ਕਿਲੇ ਤੋਂ 'ਔ ਮੇਰੇ ਵਡਨ ਕੇ ਲੋਗੋਂ' ਗਾਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪੰਡਿਤ ਜ਼ਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਹੰਡੂ ਸਨਾਲਤਾ ਨੇ ਇਹ ਕਿੱਸਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਖੁਦ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ, '1962 ਦੀ ਭਾਰਤ-ਚੀਨ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪ੍ਰਦੀਪ ਜੀ ਨੇ ਗੀਤ 'ਔ ਮੇਰੇ ਵਡਨ ਕੇ ਲੋਗੋਂ' ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਜੋ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 1963 ਦੇ ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ 'ਤੇ ਗਾਇਆ ਸੀ। ਗੀਤ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਹੋਣਾ ਉਤਰ ਕੇ ਕੋਢੀ ਮੰਗੀ। ਫਿਰ ਮਹਿਸੂਬ ਸਾ

ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਯੂਥ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਧੱਨੋਲਾ ਵੱਲੋਂ ਤਿੰਨ ਹੋਜਾ ਟੁਰਨਾਮੈਂਟ ਸਮਾਪਤ

ਧੱਨੋਲਾ ਮੰਡੀ / ਸੰਜੀਵ ਗਰਗ ਕਾਲੀ : ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਯੂਥ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਧੱਨੋਲਾ ਵੱਲੋਂ ਕਲੱਬ ਦੇ ਮਹਾਰਾਮ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਰਮਜ਼ੀਤ ਸਿੰਘ ਜੱਸਤਵਾਲੀਆ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ 37 ਵਾਂ ਟੁਰਨਾਮੈਂਟ ਪੱਕਾ ਬਾਗ ਸਟੇਡੀਅਮ ਧੱਨੋਲਾ 'ਚ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਦਿਲਚਸਪ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਲੱਬ ਦੇ ਮਾਸਟਰ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਭਜੇ, ਮਾਸਟਰ ਸਿਮਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀਪੀ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਹਿਮਾ ਸਿੰਘ ਫਿਲੋਂ, ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਪ੍ਰੰਸਿਪਲ ਮਾਸਟਰ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਨਿਮਾ, ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅੰਤਰ ਰਾਸਟਰੀ ਕਬੱਡੀ ਅਕੈਡਮੀਆਂ ਦੇ ਪਹਿਲਾ ਇਲਾਮ 1 ਲੱਖ 30 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਸਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਅਕੈਡਮੀ ਸਰਹਾਲੀ ਰੁਹਾਂ ਤੇ ਦੂਸਰਾ ਇਨਾਮ 90 ਹਜ਼ਾਰ ਰੋਇਲ ਕਿੰਗ ਯੂਐਸਏ ਨੇ ਜਿਤਿਆ। ਉਪਨ ਕਬੱਡੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ 'ਚ ਤਲਵੰਡੀ ਰਾਏ ਦੀ ਟੀਮ ਪਹਿਲੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਦੁੱਗਾਂ ਪਿੰਡ ਦੂਸਰੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ, ਛੁੱਟਬਾਲ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ 'ਚ ਕੋਟੁੰਨਾ

ਪਹਿਲੇ, ਛੁੱਡੀ ਕਲਾਂ ਦੂਸਰੇ, ਬਾਸਕਿਟਬਾਲ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ 'ਚ ਹਰਿਆਣਾ ਪਹਿਲੇ, ਲੱਖਣ ਮਾਜ਼ਾ ਦੂਸਰੇ ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਵਾਲੀਬਾਲ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ 'ਚ ਮਨਸੂਰਪੁਰ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਪਹਿਲੇ ਤੇ ਭੈਣੀ ਜੱਸਾ ਦੂਸਰੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਰਹੇ। ਸਾਰੀਆਂ ਜੇਤੂ ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਅਨੁ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਇਨਾਮ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬੁਟਾ ਅੰਨਦਾਨਾ ਬੈਸਟ

(ਸਫ਼ਾ 5 ਦੀ ਬਾਕੀ) ਸਿੰਘ ਵਜ਼ਾਰਤ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਸਰਕਾਰ 31 ਅਗਸਤ 1995 ਤਕ ਚਲਦੀ ਰਹੀ। ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬੰਬੇ ਧਮਕੇ ਵਿਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਬਰਾਤ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਸਹੂੰ ਚੁਕਾ ਦਿੱਤੀ। ਬਰਾਤ ਇਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ' 31 ਅਗਸਤ 1995 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 21 ਨਵੰਬਰ 1996 ਤਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਫਿਰ ਰਜਿਸਟਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਸਹੂੰ ਚੁਕਾ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਇਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ' 21 ਨਵੰਬਰ 1996 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 11

ਫਰਵਰੀ 1997 ਤਕ ਰਹੇ।

ਫਰਵਰੀ 1997 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਫਿਰ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬਹੁਮਤ ਮਿਲ ਗਿਆ ਤੇ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਫਿਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਤਜ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਫਰਵਰੀ 2002 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਸਹੂੰ ਚੁਕਾ ਦਿੱਤੀ। ਬਰਾਤ ਇਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ' 31 ਅਗਸਤ 1995 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 21 ਨਵੰਬਰ 1996 ਤਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਫਿਰ ਰਜਿਸਟਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਸਹੂੰ ਚੁਕਾ ਦਿੱਤੀ।

ਫਰਵਰੀ 2002 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1 ਮਾਰਚ 2007 ਤਕ ਕੈਪਟਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ। ਫਿਰ ਮਾਰਚ 2007 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ। 26 ਫਰਵਰੀ 2002 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1 ਮਾਰਚ 2007 ਤਕ ਕੈਪਟਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ।

ਫਰਵਰੀ 2002 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1 ਮਾਰਚ 2007 ਦੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ।

ਫਰਵਰੀ 2002 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1 ਮਾਰਚ 2007 ਦੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ।

ਫਰਵਰੀ 2002 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1 ਮਾਰਚ 2007 ਦੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ।

ਫਰਵਰੀ 2002 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1 ਮਾਰਚ 2007 ਦੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ।

ਫਰਵਰੀ 2002 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1 ਮਾਰਚ 2007 ਦੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ।

ਫਰਵਰੀ 2002 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1 ਮਾਰਚ 2007 ਦੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ।

ਫਰਵਰੀ 2002 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1 ਮਾਰਚ 2007 ਦੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ।

ਫਰਵਰੀ 2002 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1 ਮਾਰਚ 2007 ਦੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ।

ਫਰਵਰੀ 2002 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1 ਮਾਰਚ 2007 ਦੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ।

ਫਰਵਰੀ 2002 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1 ਮਾਰਚ 2007 ਦੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ।

ਫਰਵਰੀ 2002 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1 ਮਾਰਚ 2007 ਦੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ।

ਫਰਵਰੀ 2002 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1 ਮਾਰਚ 2007 ਦੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ।

ਫਰਵਰੀ 2002 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1 ਮਾਰਚ 2007 ਦੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ।

ਫਰਵਰੀ 2002 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1 ਮਾਰਚ 2007 ਦੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ।

ਫਰਵਰੀ 2002 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1 ਮਾਰਚ 2007 ਦੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ।

ਫਰਵਰੀ 2002 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1 ਮਾਰਚ 2007 ਦੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ।

ਫਰਵਰੀ 2002 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1 ਮਾਰਚ 2007 ਦੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ।

ਫਰਵਰੀ 2002 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1 ਮਾਰਚ 2007 ਦੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ।

ਫਰਵਰੀ 2002 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1 ਮਾਰਚ 2007 ਦੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ।

ਫਰਵਰੀ 2002 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1 ਮਾਰਚ 2007 ਦੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ।

ਫਰਵਰੀ 2002 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1 ਮਾਰਚ 2007 ਦੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ।

ਫਰਵਰੀ 2002 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1 ਮਾਰਚ 2007 ਦੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ।

ਫਰਵਰੀ 2002 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1 ਮਾਰਚ 2007 ਦੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ।

ਫਰਵਰੀ 2002 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1 ਮਾਰਚ 2007 ਦੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ।

ਫਰਵਰੀ 2002 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1 ਮਾਰਚ 2007 ਦੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ।

ਫਰਵਰੀ 2002 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1 ਮਾਰਚ 2007 ਦੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ।

ਫਰਵਰੀ 2002 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1 ਮਾਰਚ 2007 ਦੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ।

</div

ਗੰਦੇ ਹੋਏ ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਹੰਢਾ ਰਹੇ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ

ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੈਂਸਰ ਤੇ ਅੰਗ ਨਕਾਰਾ ਹੋਣ ਵਰਗੇ ਰੋਗਾਂ ਦੇ ਮਰੀਜ਼

ਜਿਸ ਰਾਧਾ ਦੀ ਅਸੀਂ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਦੇਖ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਬੋਲ ਸਕਦੀ, ਨਾ ਤੁਰ ਫਿਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦਿਮਾਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੰਦਰਸਤ ਹੈ। ਰਾਧਾ ਦੇ ਕੱਚੇ ਵਿਹੜੇ ਅਤੇ ਪੱਕੇ ਮਕਾਨ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਉਹ ਉਚਿ-ਉਚਿ ਰੋਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ।

ਉਸ ਦੀ ਭੈਣ ਚੁੱਪ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਭੱਜ ਕੇ ਆਈ ਪਰ ਉਹ ਚੁੱਪ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ, ਸਾਇਦ ਅਜਨਬੀ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਆਹਟ ਨੇ ਰਾਧਾ ਨੂੰ ਡਰਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਰਾਧਾ ਦਾ ਪਿੰਡ ਰੂਪਨਗਰ ਭਾਰਤ ਪ੍ਰਾਕਿਤਾਨ ਕੇਂਦ੍ਰੀਤ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਨੇੜੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ

ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਅਬੋਹਰ ਬਲਾਕ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਨੀ ਦਾ ਪੋਸਟਰ ਦਿਖਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ 'ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਦਾ ਆਰਾਮ ਮੇਰਾ ਘਰ ਮੇਰੇ ਨਾਮ' ਪਰ ਰਾਧਾ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰੌਣਕਾਂ ਨਹੀਂ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਸਨਾਟਾ ਤੇ ਦਰਦ ਹੈ। ਇਹ ਹਾਲ ਰਾਧਾ ਦੇ ਘਰ ਦੂਜੇ-ਚੌਥੇ ਘਰ ਦਾ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਨੌਜਵਾਨ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਬੇ-ਇਲਾਜ ਰੋਗ ਦਾ ਸਿਕਾਰ ਹੋ ਕੇ ਪੂਰੀ ਉਮਰ ਲਈ ਮੰਜੇ ਨਾਲ ਲੱਗ ਗਏ ਹਨ, ਜਾਂ ਘਰ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਦੀਵਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਰਾਧਾ ਦੀ ਉਮਰ ਸਿਰਫ 13 ਸਾਲ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਾਲੀ ਉਹ ਇਕੱਲੀ ਬੱਚੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਕੁਝ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਦੂਰੀ ਉਤੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸਾਹਿਲ ਤੁਰ ਫਿਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਸਾਹਿਲ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤਕ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤ੍ਰਾਮਦੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਹਿਲ ਦੇ ਪਿਤਾ ਹੁਣ ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਹੁਣ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਕੈਥਰੀਨ ਦਾ ਘਰ ਵੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਵੀ ਉਮਰ 13 ਸਾਲ ਹੈ।

ਕੈਥਰੀਨ ਤੁਰ ਫਿਰ ਤਾਂ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਘੱਟ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰੈਸ਼੍ਨ ਕੈਮਰੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਮੁਸਕਰਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਸਕੁਰਾਹਟ ਅਤੇ ਇਹ ਉਰਜਾ 22 ਸਾਲ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਦਹਿਲੀਜ਼ ਉਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆ ਮੁਤਾਬਕ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤੋਂ ਦੁਰਾਨੀ ਦੀ ਦਹਿਲੀਜ਼ ਉਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ।

ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਕੀ ਕਾਰਨ

ਰਪਨਗਰ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਇਸ ਹਾਲਤ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, "ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਦਿਮਾਗੀ ਦੀ ਅਪ੍ਗਤਾ ਕਾਰਨ ਮੰਜਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਬੱਚੇ ਤੁਰ ਫਿਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ, ਇਹ ਦਿਮਾਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਦੇਖ ਜਾਂ ਸੁਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ।" ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਦੋ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਈ ਮੌਜੂਦਾ ਹੈ।

ਪੋਰਟਾਂ

ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ ਮੁਤਾਬਕ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਟੀਡੀਐਸ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 300 ਪਾਰਟਸ ਪਰ ਮਿਲੀਅਨ ਤੱਕ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਮਾਣਕਾਂ (ਬਿਉਰੋ ਆਫ ਇੰਡੀਅਨ ਸਟੈਂਡਰਡਜ਼) ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਸੰਖਿਆ 500 ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਪਿੰਡ ਰੂਪਨਗਰ ਵਿਖੇ ਇਹ ਘਰ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਨਲਕੇ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਾਂਚ ਕੇ ਦਿਖਾਇਆ ਤਾਂ ਇਹ ਸੰਖਿਆ 1000 ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜਲ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਸੈਨੀਟੇਸ਼ਨ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਾਲ 2020-21 ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਮੁਤਾਬਕ ਸੂਬੇ ਦੇ ਦੱਖਣੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਜ਼ੁਰੀਨਾਂ ਮਰਕੂਰੀ ਅਤੇ ਸਿਲੇਨੀਅਮ ਸਾਂਝੇ ਹੋਰ ਕੈਂਡੀ ਖਤਰਨਾਕ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਾਣੀ ਸੈਪਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੈਡਮੀਅਮ, ਲੈੜ, ਨਿੱਕਲ ਅਤੇ ਸਲਫੋਟ ਆਦਿ ਸਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿੱਚ ਦੇ ਪਿਤਾ ਹੁਣ ਇਹ 2008-2009 ਤੋਂ ਅਬੋਹਰ-ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਆਰਸੇਨਿਕ, ਲੈੜ, ਸੈਲੇਨੀਅਮ, ਕੈਡਮੀਅਮ, ਨਿੱਕਲ ਵਰਗੀਆਂ ਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ਹਿਰਿਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਉਪਰ ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਸਪੈਸਲ ਚਿਲਡਰਨ ਨੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਅਦਾਰੇ ਦੇ ਮਾਹਰ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, "ਅਬੋਹਰ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਦੇ ਇਲਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕੈਂਡੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 75 ਸਾਲਾ ਦਾਦੀ ਸਜਣਾ ਦੇਵੀ ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲ ਤੋਂ ਲਕਵੇ ਕਾਰਨ ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਹੀ ਹਨ।" ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਤੁਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਾਣੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਰੋਤ ਨਹਿੰਹੀਂ ਪਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਪ੍ਰਦੁਸ਼ਿਤ ਹੈ। ਕਈ ਪਿਂਡਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹਿੰਹੀਂ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦਾ।

ਪਾਬੰਦੀਸ਼ਦਾ ਕੀਟਨਾਸਕ ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਵਿਹੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਿਛਲਾ 2016 ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਐਡੋਸਲਫਾਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਕੇਰਲਾ ਦੇ ਕਸਰਗੋਡ ਖੇਤਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ 500 ਕਰੋਂਤ ਰੂਪਏ ਦੇਣੇ ਦਾ ਅਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪਿਛਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਹਰ ਕੋਈ ਬਿਮਾਰ ਹੈ ਪਰ ਔਸਤ ਨਾਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨਾ ਦਿਮਾਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੈਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੀ ਵਰਗੀ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਗਲੇ ਪਿੰਡ ਹਸਤਾ ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਕਈ ਲੋਕ ਮਿਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਮੜੀ ਖਰਾਬ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਦੀ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਸੀਸ਼ਾ ਹੈ। "

ਪੀੜ੍ਹੇ ਲੋਕ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ

ਰੂਪਨਗਰ ਦੀ ਹੀ ਵਸਨੀਕ ਸੁਮਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ

ਕਿ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਉਲ੍ਲਈ, ਦਸਤ ਵਰਗੀਆਂ

ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਜਿਗਰ ਨਾਲ

ਸਬੰਧਤ ਟੈਸਟ ਵੀ

ਹਨ।" "ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਕਈ ਲੋਕ ਬਿਮਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਕੈਂਸਰ ਨਾਲ ਕਈ ਲੋਕ ਪੀੜ੍ਹੇ ਹਨ।" ਰਾਕੇਸ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਉਲ੍ਲਈ, ਦਸਤ ਵਰਗੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਜਿਗਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਟੈਸਟ ਵੀ

ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦੇ ਦਾਰੀ ਨੇ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮਰ 17 ਸਾਲ ਦੀ ਹੈ ਪਰ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਦੀ ਸਰਟ ਪਾਣੀ ਮੰਜੇ ਤੇ ਪਿੰਡੀ ਬੱਚਾ ਨੌ-ਦਸ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦਾ

ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ।

ਉਹ ਤੁਰ ਫਿਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਦਿਮਾਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੈਂਸਰ ਤੋਂ ਕੈਂਸਰ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਛੋਟੇ ਕੰਮ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹ ਬੱਚਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਇਲਾਜ ਅਤੇ ਅਪਰੋਜਨ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਹਾਲਤ ਨਹੀਂ ਸੁਧਾਰੇ।

ਸਿਹਤ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਰਾਏ

ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਦੇ ਚੀਡ ਮੈਡੀਕਲ

MISSION PEAK BROKERS, INC.

For the best possible price and highest profit, call a Business Professional.

As the **President of Mission Peak Brokers, Inc.** and also a **Commercial Real Estate Broker**, I offer you guidance that is based on extensive experience in Sales. Acquisition and Financing of Commercial Real Estate and the purchase of businesses.

Mission Peak Brokers, Inc. is a leading **Business Brokerage** firm based in the San Francisco Bay Area providing the services required for the sale and acquisition of main street retail business opportunities and commercial real estate as well as an all-inclusive assistance with the business and commercial loan process.

We are here to secure your objectives through a standard of aggressive diligence, measurable integrity and the highest standard of excellence **knowing our client's satisfactions is our ultimate goal.**

CALL A PROFESSIONAL AND GET THE BEST POSSIBLE PRICES AND HIGHEST PROFITS

I am a top rated Business and Commercial Real Estate broker with vast experience in Sales.

**Acquisition and Financing
of Commercial Real Estate.**

**GET TOP
DOLLAR\$**

FOR YOUR COMMERCIAL PROPERTY

**CALL
TODAY
(510) 490-9705**

hrsidhu@gmail.com
www.missionpeakbrokers.com

**Harpreet "Harry" Sidhu, CBB
Broker/president**

BRE Lic #1433114
Broker Lic # 01792260

